

HR. IZVOZ

S HGK DO STRANIH TRŽIŠTA >>

RUSIJA

ANALIZA TRŽIŠTA I MOGUĆNOSTI
ULASKA HRVATSKIH MSP-OVA

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDovi

Europska unija
Zajedno do fondova EU

Projekt je sufinancirala
Europska unija iz Europskog
fonda za regionalni razvoj

**U okviru projekta „HR.izvoz – s HGK do stranih tržišta“
(referentna oznaka: KK.03.2.1.09.0002)**

RUSKA FEDERACIJA – ANALIZA TRŽIŠTA I MOGUĆNOSTI ULASKA HRVATSKIH MSP-OVA

Listopad, 2018.

Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Hrvatske gospodarske komore.

SADRŽAJ

UVOD	1
PREGLED AKTUALNOG GOSPODARSKOG STANJA	3
Osnovni makroekonomski pokazatelji	3
Najznačajniji industrijski sektori	11
Trendovi robne razmjene i razmjene usluga	12
POLITIČKO OKRUŽENJE	14
Trendovi u vanjskoj politici Rusije	14
Korumpiranost društva	15
Odnosi sa susjednim zemljama	15
PRAVNI OKVIR POSLOVANJA	17
Pokretanje poslovanja	18
Carinske procedure i regulative	23
Uvozna procedura	23
POREZNI SUSTAV	26
PREHRAMBENI SEKTOR	29
Aktualno stanje i prognoze rasta	29
Trgovinske barijere, carine i ostali sporazumi	32
Identifikacija tržišnih potreba i potrošača	34
Ruski maloprodajni sektor	36
Formati maloprodajnih trgovina	37
Najznačajniji uvozni proizvodi iz EU	40
Najznačajniji uvozni i izvozni proizvodi iz svijeta	43
Najznačajniji uvoznici i distributeri	48
Najznačajniji sajmovi	49
FARMACEUTSKI SEKTOR	51
Aktualno stanje i prognoze rasta	51
Identifikacija tržišnih potreba i potrošača	54
Najznačajniji statistički podaci	57
Najznačajniji uvoznici i distributeri	61
Najznačajniji sajmovi	62

INFORMACIJSKE KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE	63
TURIZAM	65
ZAŠTITA OKOLIŠA I OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE	66
Zaštita okoliša	66
Obnovljivi izvori energije	67
PROMET	69
Cestovni promet	69
Željeznički promet	70
Vodni promet	71
Izgradnja infrastrukture	71
ANALIZA MOGUĆNOSTI ULASKA HRVATSKIH TVRTKI NA TRŽIŠTE RUSKE FEDERACIJE	
OPĆENITO	73
Opći pokazatelji investicijske klime i trgovinska razmjena s Republikom Hrvatskom	74
Najznačajniji pokazatelji vanjskotrgovinske razmjene	75
Trgovinska razmjena s Republikom Hrvatskom	76
Indeks percepcije korupcije	78
Direktne poveznice vezane na aktualne međunarodne sporazume, trgovinske barijere i ostalu regulativu vezanu uz izvoz	79
PESTEL ANALIZA	80
Politički čimbenici	80
Gospodarski čimbenici	81
Društveni čimbenici	83
Tehnološki čimbenici	84
Okolišni čimbenici	85
Pravni čimbenici	86
OPĆE KARAKTERISTIKE ULASKA NA RUSKO TRŽIŠTE	89
Čimbenici tržišne uspješnosti	90
Poslovni običaji	91
STRATEGIJE ULASKA NA RUSKO TRŽIŠTE	92

SADRŽAJ

OSTALA PERSPEKTIVNA TRŽIŠTA EUROAZIJSKE UNIJE ZA HRVATSKA PODUZEĆA

TRŽIŠTE AZERBAJDŽANA	94
Gospodarstvo	94
Najznačajniji sektori gospodarstva	95
Vanjska trgovina Azerbajdžana	96
Bilateralni sporazumi iz područja gospodarstva između Hrvatske i Azerbajdžana	96
Robna razmjena između Hrvatske i Azerbajdžana	97
Mogući oblici suradnje između Hrvatske i Azerbajdžana u gospodarstvu	99
TRŽIŠTE KAZAHSTANA	100
Gospodarstvo	100
Najznačajniji sektori gospodarstva Kazahstana	100
Vanjska trgovina Kazahstana	101
Bilateralni sporazumi iz područja gospodarstva između Hrvatske i Kazahstana	101
Robna razmjena između Hrvatske i Kazahstana	102
Dolasci i noćenja iz Kazahstana u Hrvatsku	103
Mogući oblici suradnje između Hrvatske i Kazahstana u gospodarstvu	103
INFORMACIJE I KONTAKTI ZA POTENCIJALNE IZVOZNIKE	104
Gospodarska diplomacija Republike Hrvatske	104
Aktivnosti hrvatske gospodarske diplomacije	104
Važne internetske poveznice s detaljnijim informacijama o izvoznim tržištima i dostupnim servisima za potencijalne izvoznike	107
Institucije za kontakt	108
IZVORI	109
PRILOZI	110
IMPRESSUM	111

UVOD

Rusija je najveća država na svijetu, s ukupnom površinom od 17 098 242 km². Prema podacima Svjetske banke iz 2018. godine, Rusija ima oko 147 milijuna stanovnika.

Rusija se nalazi u istočnoj Europi i sjevernoj Aziji, od sjevera prema jugu proteže se u duljini od preko 4 000 km, a od zapada prema istoku u duljini od gotovo 10 000 km. Rusija graniči sa 16 zemalja. Na jugoistoku ima granicu sa Sjevernom Korejom, na jugu s Kinom, Mongolijom, Kazahstanom, Azerbajdžanom i Gruzijom, na jugozapadu s Ukrajinom, na zapadu s Bjelorusijom, Latvijom, Estonijom, Finskom i Norveškom, a regija Kalinjingrad graniči s Litvom i Poljskom.

Raspad SSSR-a i osamostaljivanje bivših sovjetskih republika, pa tako i same Rusije, izazvao je duboku gospodarsku i socijalnu krizu koja je potrajala cijelo desetljeće. Loša privatizacija, korupcija, nekontrolirano bogaćenje pojedinaca i neovlašteno iskorištavanje prirodnih resursa u tom su tranzicijskom periodu bile svakodnevnica. Tek se dolaskom Vladimira Putina na vlast, Rusija politički stabilizirala, reorganizirala svoje gospodarstvo i stavila svoje prirodne resurse na tržište (ovaj put uz strogu kontrolu države), što je bio zamašnjak za snažni razvoj. Rast cijena nafte išao je Rusiji u prilog, višestruko su povećana i strana ulaganja, rasla je i domaća potrošnja, što je, sve zajedno, rezultiralo bržim gospodarskim rastom. U razdoblju od 2000. do 2007. godine, rusko je gospodarstvo bilo najbrže rastuće u skupini G8, s prosječnim rastom od 7 %.

Rusija je postala vodeći svjetski izvoznik prirodnog plina i drugi najveći proizvođač nafte u svijetu. Prihodima od izvoza nafte i plina, Rusija je servisirala i na kraju potpuno isplatila svoj dio duga iz sovjetskog doba.

Nakon određenog perioda stabilnosti uslijedila je svjetska financijska kriza 2008. godine, a potom i događanja oko aneksije Krima 2014. godine. Obje krize vratile su rusko gospodarstvo u recesiju, ali puno blažu od one iz ranih 90-ih godina 20. stoljeća.

Tek je 2017. godine rusko gospodarstvo izašlo iz recesije te bilježi blagi rast. Snažni globalni rast, rast cijena nafte i politička stabilnost pomogli su gospodarski rast, koji je u 2017. godini iznosio 1,5% BDP-a, a procjenjuje da će u razdoblju do 2020. godine stagnirati između 1,5 i 2 % BDP-a.¹

¹ <https://data.worldbank.org/country/russian-federation?view=chart>

Iako je potencijal rasta BDP-a dosta nizak, provođenje strukturnih reformi pomoglo bi Rusiji da ubrza rast te dodatno razvije i diversificira svoje gospodarstvo, a strukturne reforme usmjerene na poticanje povjerenja ulagača učvrstile bi dugoročne perspektive rasta. Reforme moraju donijeti mjere za povećanje produktivnosti, poboljšati investicijsku klimu ukidanjem nepotrebnih fiskalnih nameta, povećati konkurentnost, ukinuti nepotrebne prepreke pri povezivanju na infrastrukturu, ojačati inovativni kapacitet poduzeća i uskladiti dostupna znanja i vještine sa zahtjevima tržište rada.

Odluka o državnim ciljevima i ciljevima strateškog razvoja Ruske Federacije za razdoblje do 2024. godine², objavljena u svibnju 2018. godine, postavila je okvire i ciljeve za rješavanje mnogih ograničenja. Osim sa svrhom jačanja rasta i poboljšanja dobrobiti svih ruskih građana, odluka je usmjerena i na povećanje očekivanog trajanja života na 80 godina do 2030. godine, smanjivanje siromaštva sa 13,2 % na 6,6 % do 2024. godine te pozicioniranje ruskog gospodarstva među pet najvećih na svijetu.

² <http://en.kremlin.ru/>

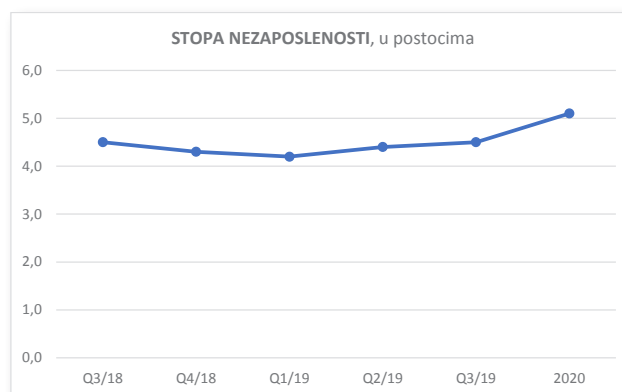
PREGLED AKTUALNOG GOSPODARSKOG STANJA

Osnovni makroekonomski pokazatelji

Prema podacima Savezne službe za statistiku (*Federal State Statistics Service – FCSSA*)³ i Svjetske banke (*The World bank – WB*)⁴, Rusija je u trećem kvartalu 2018. godine imala 146,9 milijuna stanovnika, a prema projekcijama, 2020. godine imat će ih oko 148 milijuna.

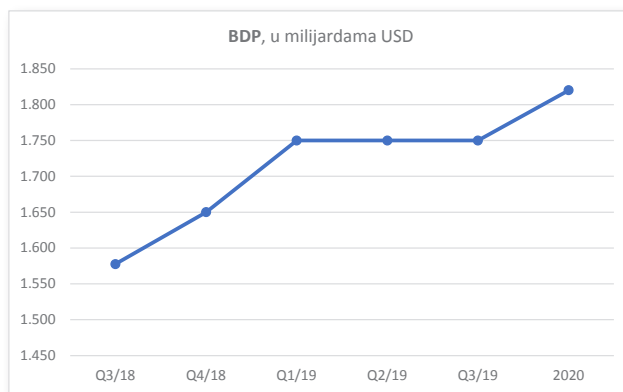
U trećem kvartalu 2018. godine stopa nezaposlenosti u Rusiji iznosila je 4,5 %, a prema projekcijama, do 2020. godine očekuje se povećanje na 5,1 %.

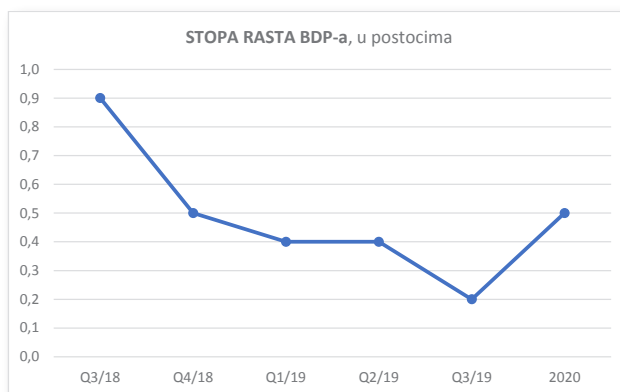
³ http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/en/main/

⁴ <https://data.worldbank.org/>

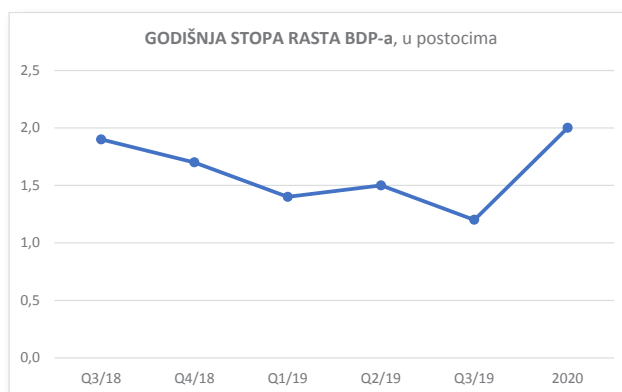
U trećem kvartalu 2018. godine (BDP) Rusije iznosio je oko 1.578 milijardi USD. Uz prosječnu godišnju stopu rasta od 2 %, očekuje se da će BDP Rusije do 2020. godine doseći 1.820 milijardi USD.

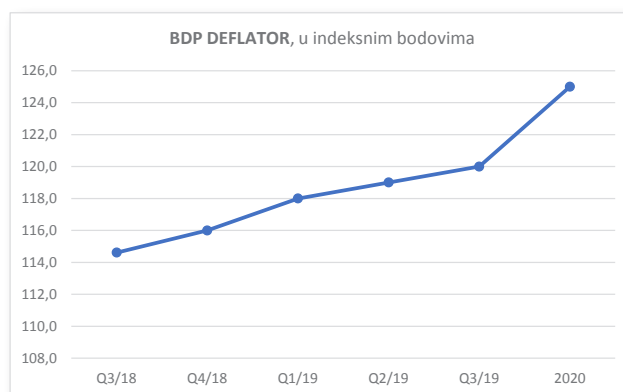
U trećem kvartalu 2018. godine stopa rasta BDP-a u Rusiji iznosila je 0,9 %, a do 2020. godine očekuje se da će se smanjiti na 0,5 %.

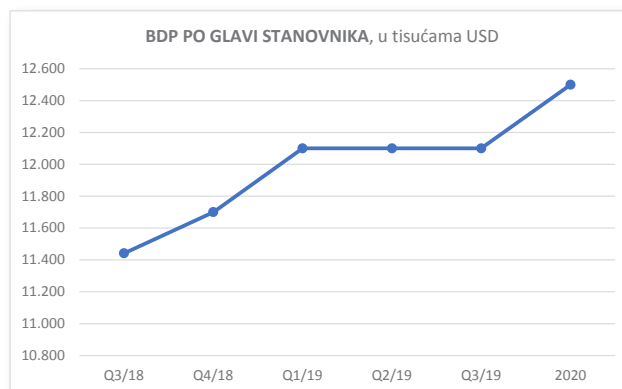
U trećem kvartalu 2018. godine godišnja stopa rasta BDP-a u Rusiji iznosila je 1,9 %, a do 2020. godine očekuje se da će narasti na 2 %.

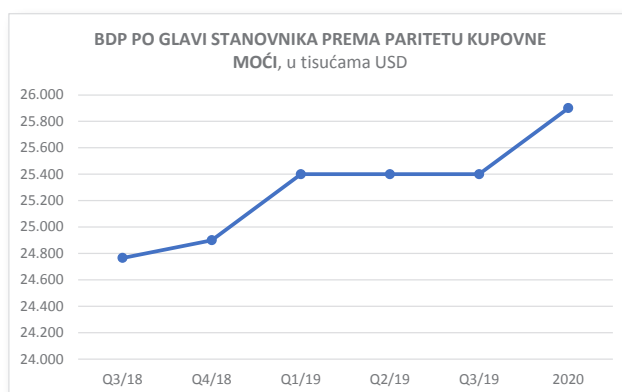
U trećem kvartalu 2018. godine deflator BDP-a Rusije iznosio je 114,6 indeksnih bodova. Uz prosječnu godišnju stopu rasta od 2 %, očekuje se da će do 2020. godine doseći 125 indeksnih bodova.

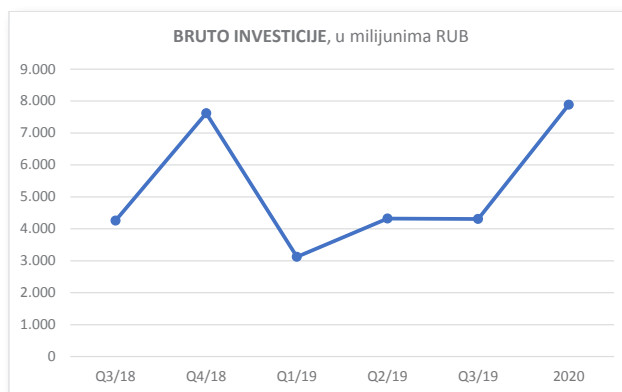
U trećem kvartalu 2018. godine BDP po glavi stanovnika u Rusiji iznosio je 11.441 USD. Uz prosječnu godišnju stopu rasta od 2 %, očekuje se da će BDP po glavi stanovnika Rusije u 2020. godini iznositi 12.500 USD.

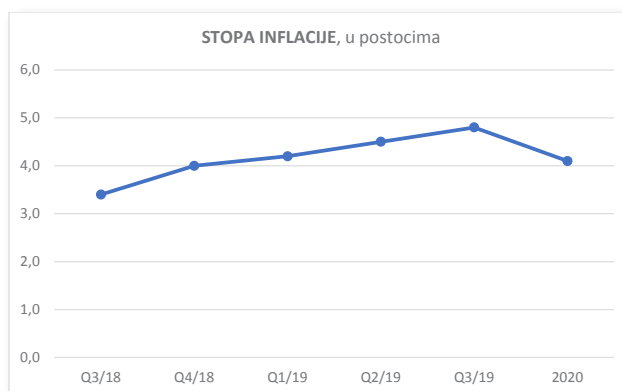
U trećem kvartalu 2018. godine BDP po glavi stanovnika korigiran paritetom kupovne moći iznosio je 24.766 USD. Uz prosječnu stopu rasta od 2 %, očekuje se da će se u 2020. godini povećati na 25.900 USD.

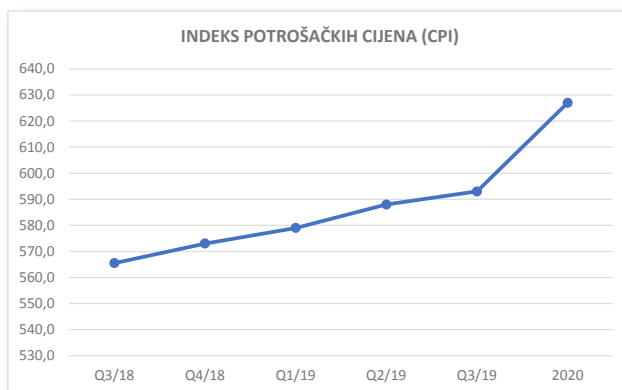
U trećem kvartalu 2018. godine bruto investicije u Rusiji iznosile su 4.257 milijuna RUB, a prema predviđanjima Savezne uprave statistiku, do 2020. godine povećat će se na 7.887 milijuna RUB.

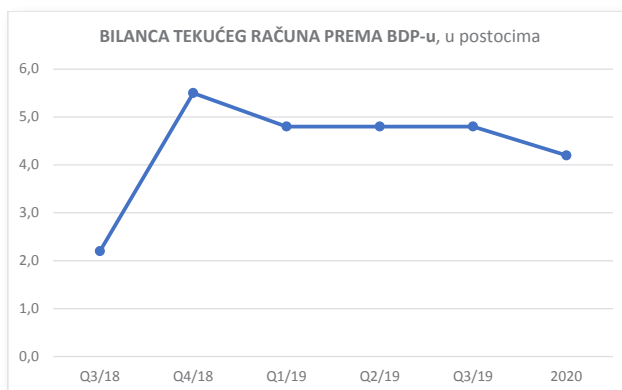
U trećem kvartalu 2018. godine stopa inflacije u Rusiji iznosila je 3,4 %. Prema podacima Svjetske banke, predviđa se da će se stopa inflacije do 2020. godine narasti na 4,1 %.

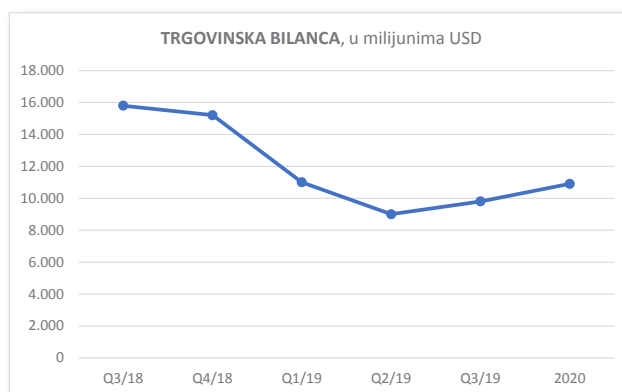
U trećem kvartalu 2018. godine indeks potrošačkih cijena u Rusiji iznosio je 565,6 indeksnih bodova. Uz prosječnu godišnju stopu rasta od 2 %, očekuje se da će se taj indeks do 2020. godine povećati na 627 indeksnih bodova.

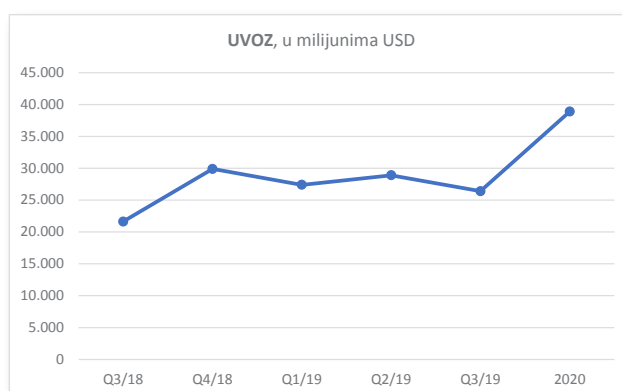
Prema podacima Savezne službe za statistiku i Svjetske banke, bilanca tekućeg računa (% BDP-a) Rusije u trećem je kvartalu 2018. godine iznosila 2,2 %. Prema projekcijama će se do 2020. godine povećati na 4,1 %.

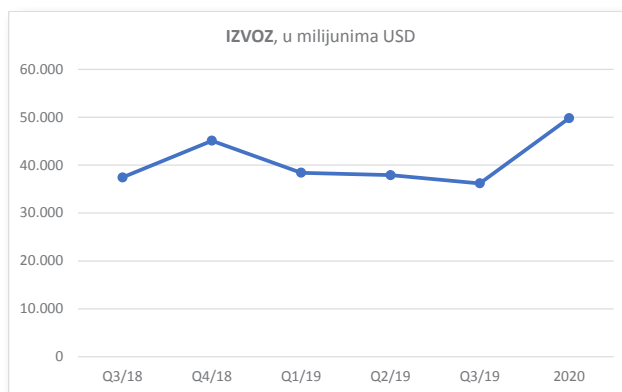
Prema podacima Savezne službe za statistiku i Svjetske banke, trgovinska bilanca Rusije u trećem je kvartalu 2018. godine iznosila 15.797 milijuna USD. Prema projekcijama će se do 2020. godine smanjiti na 10.900 milijuna USD.

U trećem kvartalu 2018. godine uvoz roba i usluga u Rusiju bio je na razini od 21.639 milijuna USD, a prema projekcijama je izgledno da će se do 2020. godine povećati na razinu od 38.900 milijuna USD.

U trećem kvartalu 2018. godine izvoz roba i usluga iz Rusije bio je na razini od 37.436 milijuna USD, a prema projekcijama će se do 2020. godine povećati na razinu od 49.800 milijuna USD.

Ostale se makroekonomske vrijednosti nalaze u Prilogu.

Najznačajniji industrijski sektori

Ruski je BDP u 2017. godine iznosio oko 1,58 trilijuna USD. Najveći udio u BDP-u, oko 60 %, ima sektor uslužnih djelatnosti, a slijede ga industrijski sektor s 36 % i poljoprivredni sektor s 4% udjela.

Sektor uslužnih djelatnosti najvažniji je sektor ruskog gospodarstva. Uključuje širok raspon specifičnih gospodarskih djelatnosti – promet nekretnina, turizam, zdravstvene usluge, marketing, financijske usluge, veleprodaju, maloprodaju i robu široke potrošnje. Maloprodajni sektor generira oko 320 milijardi USD prihoda godišnje te je u njemu zaposleno oko 63 % ruske radne snage.

Industrijski sektor drugi je najveći sektor u ruskom gospodarstvu, koji uključuje gospodarske djelatnosti građevinarstva, proizvodnje, električne energije i rudarstva. Najveća je i najvažnija gospodarska djelatnost rudarstvo, koje generira proizvodnju zlata, dijamanta, bakra, titana, platine te nafte i prirodnog plina. Crpljenje, proizvodnja i prodaja naftnih derivata, najprofitabilnija je gospodarska aktivnost Rusije. Samo u 2014. godini, na primjer, tvrtke koje crpe i proizvode naftu i plin proizvele su 98 % svih zarada ostvarenih u velikim korporacijama u Rusiji. Od prosinca 2015. godine Rusija je proizvodila prosječno oko 10,83 milijuna barela nafte dnevno te je jedan od najvećih proizvođača nafte i prirodnog plina u svijetu.⁵

Od ukupnog izvoza nafte i naftnih derivata, Rusija izveze 28 % sirove nafte, 18 % naftnih derivata i 8 % plina. Zajedno, ovi proizvodi doprinose ruskom BDP-u iznosu od 173 milijarde USD, što čini oko 13% ukupnog izvoza.

Ovisnost Rusije o naftnoj industriji glavni je uzrok stagnacije ruskog gospodarstva. Predsjednik i Vlada Rusije svjesni su tog problema i nastoje donijeti mjere i definirati politike razvoja i diversifikacije gospodarstva.

⁵ Izvozi više prirodnog plina nego bilo koja druga zemlja u svijetu.

Trendovi robne razmjene i razmjene usluga

Rusija je četvrti po veličini trgovinski partner EU dok je EU najveći ruski trgovinski partner. Trgovinska razmjena između EU i Rusije se kontinuirano smanjuje od 2012. godine. U razdoblju 2012. i 2016. godine smanjila se ukupno za 44 % odnosno sa 339 milijardi EUR u 2012. na 191 milijardu EUR u 2016. godine. EU u Rusiju najviše izvozi strojeve, transportnu opremu, kemikalije, lijekove i gotove proizvode, a uvozi sirovine posebno naftu (sirovu ili prerađenu) i plin. Osim toga, EU je najveći investitor u Rusiji jer ukupno tri četvrtine izravnih stranih ulaganja u Rusiji dolazi iz zemalja članica EU, 30% samo iz Cipra.⁶

Gospodarski i trgovinski odnosi EU s Rusijom narušeni su sankcijama donesenim s obje strane.

EU je prva donijela odluku o uvođenju sankcija u srpnju 2014. godine, te ih po potrebi dopunjava i produžava na polugodišnjoj osnovi što je na snazi do danas. Općenito, sankcije se odnose na zabranu pristupa tržištima kapitala EU za ruske državne financijske institucije i subjekte, zabranu trgovine oružjem, zabranu izvoza roba i tehnologije dvojne namjene te zabranu izvoza napredne tehnologije za naftno-plinski sektor.

Odgovor ruske strane bile su sankcije u kolovozu 2014. i lipnju 2015. godine zabranom uvoza pojedinih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda iz EU.

Gospodarska suradnja Hrvatske i Rusije u posljednje tri godine ima pozitivan trend, što pokazuje statistika robne razmjene kao i broj dolazaka i noćenja turista.⁷

Institucionalna suradnja unutar Međuvladine hrvatsko-ruske komisije za gospodarsku i znanstveno-tehničku suradnju analizira i potiče trgovinsko-gospodarsku suradnju, energetiku, turizam te znanost i tehnologiju i svojim radom nastoji povezati institucije i tvrtke obje države.⁸

U 2017. godini izvoz u Rusiju smanjio se za oko 4 % u odnosu na 2016. i iznosio je oko 201 milijun USD. Uvoz iz Rusije porastao je 1,8 % i iznosio je nešto manje od 340 milijuna USD. U prvoj polovini 2018. godine izvoz u Rusiju (77 milijuna USD) smanjio se za oko četvrtinu u odnosu na isto razdoblje 2017. godine (100 milijuna USD).

⁶ <https://www.dzs.hr/>

⁷ <https://www.dzs.hr/>

⁸ <https://vlada.gov.hr/>

Uvoz iz Rusije u istom se razdoblju povećao za oko 36 % te je u prvoj polovini 2018. godine iznosio 252 milijuna USD. Sankcije koje su EU i Rusija uvele obostrano nisu smanjile ruske investicije u hrvatsko gospodarstvo (posebno u turizam i nekretnine), pa je u razdoblju od 2014. do sredine 2017. godine uloženo 175 milijuna USD ruskog kapitala, što je više od jedne trećine ukupnih direktnih ruskih investicija u Hrvatsku.

Naše tvrtke su u istom razdoblju u Rusiju investirale oko 112 milijuna USD (automobilska industrija i građevinarstvo).⁹

⁹ <https://vlada.gov.hr/>

POLITIČKO OKRUŽENJE

Trendovi u vanjskoj politici Rusije

Službena vanjska politika i stav prema širenju NATO-a na istok nije mijenjao ni za vrijeme niti nakon raspada SSSR-a. Rusija jednostavno ne želi približavanje NATO-a svojim zapadnim granicama.

Zbog toga je službena Moskva stalno u smjernicama svoje vanjske politike isticala kako neće mirno sjediti i gledati ulazak zemalja iz svog zapadnog susjedstva u članstvo NATO saveza. Intervencija ruske vojske u Gruziji jasno je pokazala na koji će način Rusija reagirati na takav razvoj situacije.

Potpisivanje Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Ukrajine 21. ožujka 2014. godine, smatra se službenim početkom ukrajinske krize. Isti je dan ruski parlament ratificirao Sporazum o pristupanju Republike Krim Ruskoj Federaciji. Ova su dva događaja bila okidač za produbljivanje krize na istoku Ukrajine, gdje su u oblastima Donbas i Luganjsk izbili oružani sukobi vojske Ukrajine i ruskih separatista.

Međunarodna je zajednica reagirala osudom događanja na istoku i jugu Ukrajine, kao i osudom uloge koju je Rusija u njima imala.

Od 2014. je godine rusko gospodarstvo platilo visoku cijenu zbog stavova službene ruske politike prema Ukrajini koji su doveli do zapadnih sankcija. Strukturni problemi gospodarstva došli su još više do izražaja jer je zahladnjivanjem odnosa sa Zapadom, Rusija djelomično izolirana iz globalne ekonomije. Ruska vlada je izračunala da godišnji trošak sankcija iznosi oko 0,5 % BDP-a. S obzirom na nepromijenjene stavove s obje strane, prema predviđanjima Svjetske banke iz 2018. godine, ruski će BDP stagnirati na razini od oko 2 % do 2020. godine. Sankcije nametnute Rusiji, zbog situacije u Ukrajini, još su više pogoršale gore navedene strukturne probleme.

Odnosi između EU-a i Rusije te dužina trajanja sankcija vezani su uz provođenje Sporazuma iz Minska, kojim su donesene mjere za zaustavljanje neprijateljstava i obustavu oružanog sukoba. No znakova pomaka još nema.

Korumpiranost društva

U godišnjem izvješću za 2017. godinu, glavno tužiteljstvo Rusije procijenilo je troškove korupcije u ruskom gospodarstvu na oko 2,5 milijardi USD tijekom trogodišnjeg razdoblja, do izdavanja izvješća, ali je naglasio da je ta brojka vjerojatno samo vrh ledenog brijega. Korupcija znači dodatne troškove za tvrtke te su, prema istragama glavnog tužiteljstva iz 2017. godine, u vezi s poreznim obračunom i obračunom carinskih tarifa te javnim natječajima, poduzetnici bili prisiljeni plaćati mito prosječno u iznosu od 0,9 % prihoda od prodaje. Zaključak je izvješća bio da se moraju poduzeti odlučne mjere u sprječavanju korupcije jer takva slika Rusije u svijetu odbija investitore i strana ulaganja u Rusiju.

Osim korupcije, veliki problem ruskog gospodarstva su i znatna novčana sredstva na skrivenim *offshore* računima u Panami i drugim poreznim oazama. Procjenjuje se da ta sredstva iznose i do 75 % BDP-a zemlje.

Ruski Savezni antikorupcijski zakon (*Federal Anti-Corruption Law*) propisuje da su sve tvrtke obvezne aktivno provoditi programe suzbijanja korupcije. Međutim, poštivanje i provođenje ovih zakonskih odredbi u praksi zaostaje. Ruski zakon kriminalizira aktivno i pasivno podmićivanje, olakšice, darove i druge pogodnosti, ali učinkovitu provedbu antikorupcijskog zakonodavstva otežava ispolitizirani i korumpirani pravosudni sustav.

Odnosi sa susjednim zemljama

Rusija obično gaji dobrosusjedske odnose sa svim susjedima, ali ima i nekoliko otvorenih pitanja s pojedinim zemljama, kao što su pogranični sporovi te neka geostrateška i geopolitička pitanja.

Rusija ima teritorijalni spor s Japanom oko Kurilskog otočja, koje je Potsdamskim sporazumom pripalo bivšem SSSR-u. Potsdamsku deklaraciju Japan nikada nije prihvatio.

Rusija ima vrlo dobre odnose sa Sjevernom Korejom, što posljedično podrazumijeva loše odnose s Južnom Korejom. Prijateljske odnose ima i s Kinom te sa središnjim azijskim zemljama na jugu.

Rusija i SAD zapravo se ne smatraju susjednim zemljama jer imaju samo pomorsku granicu.

S iznimkom Bjelorusije, Rusija trenutno ima iznimno napete odnose s članicama EU-a, osobito nakon izbijanja ukrajinske krize . S Gruzijom, nakon oružanog sukoba 2008. godine, održava *status quo*. Međutim, još uvijek postoje sporovi oko odmetnutih gruzijskih pokrajina Abhazije i Južne Osetije.

Vanjska politika Rusije uvijek je bila vođena dvama imperativima: imperativom sprječavanja bilo koje zemlje, koju vidi u svojoj izravnoj sferi utjecaja, da pristupi nekoj od zapadnih asocijacija (poput EU-a ili NATO-a) te imperativom potvrđivanja i promocije vlastitog položaja na međunarodnoj sceni.

PRAVNI OKVIR POSLOVANJA

Pokretanje poslovanja i osnivanje tvrtke¹⁰

Nekoliko je pravnih mogućnosti za pokretanje i otvaranje poslovnog subjekta za strane državljane u Rusiji. U ruskom zakonodavstvu postoje tri pravne strukture za poslovanje:

1. osnivanje ogranka ili stalnog predstavništva stranog poduzeća u Rusiji (ako je sjedište vašeg glavnog poduzeća registrirano u inozemstvu)
2. osnivanje pravne osobe s udjelom inozemnog kapitala ili
3. otvaranje samostalnog poduzetništva koje posluje bez stvaranja pravne osobe.

Neovisno o tome jeste li strani državljanin, osoba bez državljanstva ili predstavnik stranog poduzeća, u Rusiji možete sami registrirati pravnu osobu. Za to su potrebni sljedeći koraci:

1. odlučivanje o poslovnoj pravnoj strukturi
2. izrada temeljnih dokumenata
3. prikupljanje potrebnih dokumenata za registraciju
4. podnošenje zahtjeva za registraciju
5. primitak dokumenata o osnivanju
6. izrada pečata
7. otvaranje bankovnog računa.

¹⁰ <https://www.investment-in-russia.com/site/en?view=STARTING-A-BUSINESS-IN-RUSSIA>

Pokretanje poslovanja

1. Odlučivanje o poslovnoj pravnoj strukturi

Popis poslovnih pravnih struktura i obilježja njihova pravnog statusa, uključujući obveze osnivača, definirane su Zakonom o građanskim pravima Ruske Federacije¹¹, Saveznim zakonom o dioničkim društvima¹² i Saveznim zakonom o društvima s ograničenom odgovornošću¹³.

Registriranje i vođenje otvorenog dioničkog društva (*open joint-stock company* – OAO), zatvorenog dioničkog društva (*closed joint-stock company* – ZAO) ili društva s ograničenom odgovornošću (*limited liability company* – OOO) zahtijevaju više pravne administracije nego registracija samostalnog poduzetništva. S druge strane, ako ste partner ili pojedinačni poduzetnik, nepodmirena potraživanja koja su nastala poslovanjem, mogu se namiriti iz vaše osobne imovine.

Najčešće pravne osobe s inozemnim kapitalom društva su s ograničenom odgovornošću te otvorena ili zatvorena dionička društva. U sva tri slučaja, odgovornost njihovih dioničara za dugove poduzeća ograničena je na iznos njihovih doprinosa nominalnom kapitalu društva.

Jedna je od glavnih razlika između otvorenih i zatvorenih dioničkih društava broj dioničara, koji je, u slučaju zatvorenog dioničkog društva, ograničen na 50. Opće je pravilo da su dionice u obje tvrtke slobodno prenosive, no postojeći dioničari zatvorenog dioničkog društva imaju pravo prvenstva pri stjecanju dionica ugovornog partnera.

Nakon odluke o vrsti poslovne pravne strukture, prije nego što započnete s osnivanjem tvrtke, potrebno je odabrati ime i sjedište (pravnu adresu) tvrtke. Ovisno o sjedištu tvrtke, potrebno je znati sjedište odgovarajućeg ureda, gdje ćete poslati dokumente za registraciju poduzeća, i sjedište lokalnog poreznog ureda, gdje se vaša tvrtka registrira u svrhu oporezivanja. Zbog procedure „sve na jednom mjestu“¹⁴ to je uglavnom isti ured, a dostupna je i *online* usluga „Pronađite svoj porezni inspektorat“.

¹¹ <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/ru/ru083en.pdf>

¹² <https://www.cbr.ru/Content/Document/File/33657/208-FZ.pdf>

¹³ https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/rus_e/WTACCRUS58_LEG_371.pdf

¹⁴ Multifunkcionalni centri, koji pružaju savezne, regionalne i općinske službe koristeći načelo one-stop-shop, šire se širom Rusije. Usluge Savezne službe za državnu registraciju, katastar i kartografiju (The Federal Service for State Registration, Cadastre and Cartography - Rosreestr) među najpopularnijim su uslugama tih centara.

2. Izrada temeljnih dokumenata

U skladu s ruskim zakonodavstvom, osnivači koji formiraju društvo trebaju pripremiti i potpisati temeljne dokumente (povelju i sporazum o osnivanju).

Društvo s ograničenom odgovornošću, kao i zatvoreno dioničko društvo, može osnovati jedan ili više pojedinaca ili pravnih osoba. Ako broj dioničara prelazi 50, tvrtka mora biti pretvorena u otvoreno dioničko društvo. Temeljni dokumenti, između ostalog, trebaju sadržavati:

- puni naziv tvrtke i kraticu koja će se koristiti u poslovanju
- imena i potpise osnivača koji formiraju društvo
- iznos i prirodu doprinosa dioničara (novčano ili materijalnim sredstvima)
- postupak donošenja odluka i način vođenja tvrtke, unutarnjih poslova te razinu pravne odgovornosti.

Također se moraju imenovati direktori poduzeća koji predstavljaju izvršna tijela tvrtke. Obavezna je registracija bilo kakve izmjene i dopune ugovora o osnivanju. Isto vrijedi i za društva s ograničenom odgovornošću u slučaju promjene dioničara. Minimalni temeljni kapital iznosi 10.000 RUB. Temeljni kapital može biti iskazan u gotovini ili u materijalnim sredstvima. Svaki član društva mora uplatiti najmanje 50 % iznosa svog doprinosa, a saldo mora biti uplaćen u roku od 12 mjeseci.

3. Priprema skupa potrebnih dokumenata za registraciju

Kako biste registrirali tvrtku, unadležni ured za registraciju morate poslati sljedeće dokumente:

- Zahtjev za registraciju tvrtke (obrazac R11001)
- Odluku o osnivanju društva (na propisani način)
- duplikat osnivačkih dokumenata (u slučaju podnošenja papira osobno ili poštom)
- jedna kopija (u slučaju elektroničkog podnošenja prijave);
- izvadak iz poslovnog registra odgovarajuće strane države ili drugi dokaz o pravnom statusu strane pravne osobe/osnivača
- dokumente o uplati državne pristojbe.

Samo jedan od osnivača podnosi zahtjev za registraciju tvrtke (neovisno o tome je li riječ o pojedincu ili pravnoj osobi). Obrazac za prijavu dostupan je na ruskom jeziku na internetskoj stranici Savezne porezne uprave Rusije¹⁵ (*Federal tax service of Russia – FTS*). Obrazac PR11001, koji preporučuje FTS, primjenjuje se samo na društva s ograničenom odgovornošću. Navedeni se dokumenti trebaju urediti u skladu sa sljedećim uvjetima:

- Svaki dokument koji sadrži više od jednog lista mora biti uvezan i numeriran.
- Broj listova treba potvrditi potpisom podnositelja zahtjeva ili javnog bilježnika na poleđini posljednjeg lista.
- Zahtjev i dodatak treba popuniti tiskanim tekstom ili rukom tiskanim slovima uporabom tinte tamnoplave ili crne boje.
- Ako se bilo koji odjeljak ili točka dijela prijave ne popuni, zahtjev će biti odbijen.

Dokumenti se popunjavaju na ruskom jeziku. Dokumenti na stranom jeziku podložni su ovjeri apostille ili konzularnoj legalizaciji te naknadnom prijevodu na ruski jezik, koji također mora biti ovjeren. Potvrda autentičnosti potpisa podnositelja prijave na zahtjevu mora biti ovjerena. Iznos državne pristojbe za registraciju pravne osobe u Rusiji iznosi 4.000 RUB. Uvjeti za plaćanje dostupni su na internetskim stranicama regionalnih direkcija FTS-a.

4. Podnošenje zahtjeva za registraciju

Ovlaštene porezne vlasti donose odluku o registraciji trgovačkih organizacija (osim kreditnih i bankarskih organizacija), kao i o broju nekomercijalnih organizacija. Dokumenti za registraciju podnose se u nadležnu poreznu službu, ovisno o sjedištu tvrtke. Potrebne dokumente možete podnijeti na sljedeće načine:

- osobno podnošenje u nadležnom uredu za registraciju (ili preko ovlaštenog predstavnika)
- slanje zahtjeva poštom
- e-podnošenje putem interneta, uključujući korištenje jedinstvenog portala javnih i komunalnih usluga.

¹⁵ https://www.nalog.ru/rn77/related_activities/registration_ip_y/

U roku od najviše 5 radnih dana od primitka dokumenata, tijelo za registraciju treba pregledati podnesene dokumente i donijeti odluku o registraciji i upisu vaše tvrtke u odgovarajuće evidencije u Državnom registru ili donijeti odluku o odbijanju registracije. Popis razloga za odbijanje registracije je definiran čl. 23. st. 1. Saveznog zakona o državnoj registraciji pravnih osoba i samostalnih poduzetnika¹⁶.

Registracija tvrtke procedurom „sve na jednom mjestu“, ne samo da registrira tvrtku nego i prijavljuje tvrtku nadležnoj poreznoj službi elektronskim putem te šalje podatke odgovarajućim izvanproračunskim fondovima i statističkim agencijama. Nakon korištenja ove procedure, prilikom registracije tvrtke, nema potrebe za posjetom bilo kojoj drugoj instituciji kako bi registrirana tvrtka postala operativna.

5. Primanje dokumenata o osnivanju

Ako je vaš zahtjev za registraciju tvrtke odobren, možete ishoditi sljedeće dokumente:

- certifikat o registraciji (puni je naziv Svjedodžba o registraciji države pravne osobe)
- porezni certifikat (puni je naziv Potvrda o prijavi u poreznom tijelu)
- jednu kopiju temeljnih dokumenata, koju vam vraća nadležno tijelo te
- izvadak iz Zajedničkog državnog registra pravnih osoba.

Važno je napomenuti da navedene dokumente registracijsko tijelo treba izdati najkasnije do kraja šestog radnog dana od dana primitka prijave za registraciju. Ako po dokumente ne dođete osobno, oni će biti poslani na adresu vaše tvrtke. Prilikom e-registracije možete odabrati način primanja dokumenata.

¹⁶ <https://www.legislationline.org/documents/id/4376>

6. Izrada pečata

Nakon primitka dokumenata o registraciji tvrtke morate napraviti pečat vaše tvrtke. Izradu pečata naručujete od komercijalne tvrtke, po vašem izboru, koja se bavi tom djelatnošću.

7. Otvaranje bankovnog računa

Uz registracijske isprave i pečat tvrtke, imate pravo otvoriti račun u bilo kojoj banci po vašem izboru. Postupak otvaranja računa i popisa traženih dokumenata definiran je Uputom Banke Rusije od 14.09.2006. godine N28-1¹⁷. U roku od sedam dana od dana otvaranja bankovnog računa, morate poreznom tijelu poslati podatke o otvorenom računu.

¹⁷ <https://en.ipravo.info/russia1/legal27/170.htm>

Carinske procedure i regulative

Od 1. siječnja 2015. godine pokrenuta je Euroazijska ekonomska unija (*Eurasian Economic Union – EAEU*), koja je preuzela funkciju i tarifne propise Carinske unije Rusije, Bjelorusije i Kazahstana, uspostavljene 2010. godine. Tijekom 2015. godine EAEU-u su pristupile Armenija i Kirgistan. Jedinstvena carinska tarifa EAEU-a revidirana je 2012. godine, u skladu s obvezama navedenim u Protokolu pristupanja Rusije Svjetskoj trgovinskoj organizaciji. Euroazijska ekonomska komisija (*Eurasian Economic Commission – EEZ*) multilateralno je tijelo, uspostavljeno od zemlja članica, koje odlučuje o svim carinskim odredbama EAEU-a, kao što su tarife, tarifne kvote, tehnički propisi, licenciranje i certifikacija. Trenutne važeće informacije o usklađenim tarifama EAEU-a dostupni su na poveznici: <http://www.eaeunion.org/?lang=en>

Osim carinskih pristojbi, za ograničene kategorije proizvoda, kao što je luksuzna roba, alkohol i duhanski proizvodi, automobili, dizel i motorno ulje te drugi naftni proizvodi, propisane su uvozne trošarine, koje se kreću od 20 do 570 %¹⁸.

Uvozna procedura

Uvoznici u Rusiju imaju obavezu prikupiti sve potrebne dokumente koje prilažu uz carinsku deklaraciju za svaku uvezenu stavku. Deklaracija mora biti potkrijepljena sljedećim dokumentima (ako je to primjenjivo): ugovorima, komercijalnim dokumentima, kao što su fakture i popisi pakiranja, prijevozni dokumenti, uvozne dozvole, TR TS (tehnička regulacija tehničke sigurnosti) potvrde o podrijetlu, dopuštenje za uvoz i licence (npr. za proizvode koji sadrže tehnologiju šifriranja) te dokumente koji potvrđuju legitimnost stalnih predstavnika i uvoznika. Sva potrebna uvozna carinska dokumentacija dostavlja se elektronički, putem internetske stranice Savezne carinske službe Ruske federacije¹⁹ (*Federal Customs Service of the Russian Federation – FCS*).

¹⁸ http://www.eaeunion.org/upload/%D0%95%D0%A2%D0%A2_eng.rar

¹⁹ <http://eng.customs.ru/index.php>

Kako bi mogao pratiti i kontrolirati kretanje roba koje su države članice ili međunarodna zajednica klasificirale kao osjetljive, EAEU redovito posuvremenjuje jedinstveni popis robe na koji se primjenjuju ograničenja i zabrane uvoza i izvoza. Uvozne dozvole u Rusiji izdaje Ministarstvo industrije i trgovine Ruske Federacije²⁰ u skladu s jedinstvenim pravilima o licenciranju EAEU-a.

Carinske pristojbe obično uključuju uvozne/izvozne carinske pristojbe i poreze. Za neke robe (privremeno uvezena osobna ili poslovna vozila), zahtijeva se plaćanje komunalnih pristojbi i ekološke pristojbe, koja je uvedena od 1. siječnja 2015. godine za 36 grupa proizvoda i pakiranja koji se mogu reciklirati.

U kolovozu 2012. godine, Rusija je postala članica Svjetske trgovinske organizacije (WTO), smanjivši prosječnu vezanu tarifu na industrijske i potrošačke robe s gotovo 10% u 2011. na 7,8% do 2017. godine. Uvoz pojedinih proizvoda iz prehrambenog sektora²¹ u Rusiju iz EU-a trenutačno nije moguć zbog ruskih protusankcija. Status sankcija dostupan je na poveznici: http://madb.europa.eu/madb/barriers_details.htm?barrier_id=12142

Međutim, ako bi se sankcije ukinule, za uvoz poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda važile bi odredbe ruskog Protokola o pristupanju Svjetskoj trgovinskoj organizaciji²². Protokol propisuje tarifne kvote (TRQ) za poljoprivredne proizvode poput govedine, svinjetine, peradi i nekih proizvoda od sirutke. Uvozna roba koja se uvozi unutar uvoznih kvota, obračunava se po nižim tarifama, dok se uvoz robe izvan definiranih kvota obračunava po višim tarifama. Neki od ovih TRQ-a mogu biti podložni specifičnim uvjetima, koje Rusija po protokolu može samostalno definirati. U nastavku su navedene trenutačne stope u dopuštenim kvotama i izvan kvota:

- govedina – 15 % unutar kvote, 55 % izvan kvote
- svinjetina – 0 % unutar kvote, 65 % izvan kvote (prema Protokolu TRQ-a za svinjetinu, zamijenit će se najvišom stopom od 25 % od 1. siječnja 2020. godine)
- određeni proizvodi od peradi – 25 % unutar kvote, 80 % izvan kvote i
- određeni proizvodi od sirutke – 10 % unutar kvote, 15 % izvan kvote.

²⁰ <http://minpromtorg.gov.ru/en/>

²¹ U ruskom prehrambenom sektoru trenutačno su aktivne zabrane uvoza proizvoda pod sljedećim tarifnim brojevima: 0201 – govede meso, svježe ili rashlađeno; 0203 – svinjsko meso, svježe, rashlađeno ili smrznuto; 0302 – riba, svježa ili rashlađena, osim ribljih fileta i drugog ribljeg mesa iz tarifnog broja 0304; 0401 – mlijeko i vrhnje, nekonzentrirani i bez dodanog šećera ili drugih sladila; 0702 – rajčice, svježe ili rashlađene; 0709 – ostalo povrće, svježe ili rashlađeno; 0808 – jabuke, kruške i dunje, svježe; 0809 – marelice, trešnje i višnje, breskve (uključujući nektarine), šljive i divlje šljive, svježe; 0810 – ostalo voće, svježe.

²² http://economy.gov.ru/wps/wcm/connect/a772e18049833d87b75bb75f9eae86bc/russia_protocol.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=a772e18049833d87b75bb75f9eae86bc

Posebna uvoza procedura – za određene proizvode (pesticide, nakit i plemenite metale, električni materijal), koji predstavljaju oko 3 % svih uvezenih proizvoda, potrebno je ishoditi posebne dozvole . Ove dozvole izdaje Ministarstvo vanjskih poslova Ruske Federacije, a kontrolu vrši Državni carinski odbor koji djeluje u sklopu Savezne carinske službe.

Uvozni uzorci – oslobođeni su plaćanja carina i PDV-a za razdoblje do dvije godine ako se koriste samo za promotivnu kampanju. Biološki uzorci i uzorci lijekova moraju biti verificirani posebnim certifikatima.

Povlaštene carinske stope – u carinskoj tarifi primjenjuju se na zemlje koje imaju koristi od klauzule o najpovoljnijim državama (*Most Favored Nation clause* – MFN), a riječ je o većini zemalja trećeg svijeta, kao i zemalja EU-a. Međutim, zbog sankcija koje su na snazi, a koje je nametnuo EU, neki proizvodi trenutno ne ulaze u ovu kategoriju.

POREZNI SUSTAV

Porezni sustav Ruske Federacije ustrojen je na tri razine: saveznoj, regionalnoj i općinskoj. Na saveznoj razini propisano je plaćanje sljedećih poreza:

PDV – plaćaju ga kvartalno sve pravne osobe i samostalni poduzetnici na prihode od registriranih djelatnosti poslovanja po poreznoj stopi od 0,10 i 18 % od porezne osnovice. Porez se plaća za isteklo porezno razdoblje u jednakim obrocima najkasnije do 20. dana svakog od tri mjeseca nakon isteka poreznog razdoblja, a povrat poreza isplaćuje se najkasnije do 20. dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka predmetnog kvartala.

Trošarine – plaćaju ih pravne osobe, samostalni poduzetnici i pojedinci koji uvoze robu u Rusiju. Plaća se u tekućem mjesecu u kojem su trošarinski proizvodi (alkohol i alkoholna pića, duhanske prerađevine) uvezeni. Visina trošarina definirana je u čl. 193. Poreznog zakona Ruske Federacije²³. Plaćanje trošarina mora se izvršiti najkasnije do 25. dana u mjesecu koji slijedi nakon izvještajnog razdoblja; a za pravne osobe koje posjeduju potvrde, najkasnije do 25. dana trećeg mjeseca nakon isteka poreznog razdoblja.

Porez na osobna primanja – plaćaju ga pojedinci (ruski porezni obveznici i stranci s nereguliranim statusom u Rusiji) na prihod u novčanim ili materijalnim sredstvima. Osobni dohodak oporezuje se poreznom stopom od 13 % i može se smanjiti za iznos odbitaka od poreza. Osobni dohodak oporezuje se drugim poreznim stopama (odbitci od poreza nisu primjenjivi). Postotak poreza obračunava se od porezne osnovice, što odgovara poreznoj stopi. Ruski porezni obveznici plaćaju porez na dobit po poreznim stopama od 9, 13 i 35 %, a stranci s nereguliranim statusom u Rusiji plaćaju porez na dobit po poreznim stopama od 15 i 30 %. Obračun poreza i odbitak poreza obavlja porezni agent na izvoru. Porezni iznosi izračunati na osnovi samoprocjene plaćaju se najkasnije do 15. srpnja u godini koja slijedi nakon isteka poreznog razdoblja. Povrat poreza isplaćuje se najkasnije 30. travnja, nakon isteka poreznog razdoblja.

²³ http://cis-legislation.com/document.fwx?rgn=1711&gaw=1&gclid=EAlaIqObChMI2IzK7Pmn3glVI6MYCh1xOg3IEAAYASAAEglqUfD_BwE

Porez na dobit – plaćaju ga ruske i strane tvrtke koje posluju u Rusiji ili ostvaruju prihod od izvora koji se nalaze u Rusiji. Detaljno pojašnjeno u poglavlju 25. Poreznog zakona Ruske federacije²⁴ te čl. 309. istog Zakona. Opća porezna stopa iznosi 20 % osim ako zakonom nije drugačije određeno. Porez se prijavljuje kvartalno u godišnjem poreznom razdoblju. Uplate predujma vrše se za svako izvještajno razdoblje, u pravilu, mjesečno. Porezni obveznik može se također odlučiti za izvještavanje o oporezivom dohotku i plaćanje na temelju stvarnih mjesečnih rezultata poslovanja. Godišnja porezna prijava mora se dostaviti poreznom tijelu najkasnije do 28. ožujka godine koja slijedi nakon isteka poreznog razdoblja.

Porez na iskorištavanje mineralnih resursa – plaćaju ga samo pravne osobe koje se bave djelatnošću.

Porez na vodne resurse – plaćaju ga kvartalno sve pravne osobe i samostalni poduzetnici.

Naknade za očuvanje životinjskog svijeta i za korištenje vodnih bioloških resursa – plaćaju ih samo pravne osobe koje se bave djelatnošću.

Takse – plaćaju ih sve pravne osobe i samostalni poduzetnici za relevantne zakonske djelatnosti navedene u Poreznom zakonu Ruske Federacije. Državna pristojba za usluge državnih i lokalnih vlasti te službenih osoba koje su relevantne za obavljanje poslova definiranih poglavljem 25.3 Poreznog zakona Ruske Federacije. Državna pristojba plaća se u gotovini u sjedištu poduzeća.

Na regionalnoj je razini propisano plaćanje sljedećih poreza:

Porez na dobit trgovačkih društava – plaćaju ga tvrtke u posjedu imovine koja je prema Poreznom zakonu Ruske Federacije identificirana kao oporezivi predmet. Visina porezne stope je 2,2 % vrijednosti imovine.

Prometni porez – plaćaju ga samo pravne osobe koje se bave djelatnošću.

Porez na igre na sreću – plaćaju ga samo pravne osobe.

²⁴ http://cis-legislation.com/document.fwx?rgn=1711&gaw=1&gclid=EAlaIqObChMI2IzK7Pmn3glVI6MYCh1xOg3IEAAYASAAEglqUfD_BwE

Na općinskoj je razini propisano plaćanje sljedećih poreza:

Porez na zemljište – plaćaju ga pojedinci, pravne osobe i samostalni poduzetnici koji su vlasnici zemljišta. Visina plaćanja utvrđena je lokalnim zakonskim aktima i ne smije premašiti porezne stope propisane Poreznim zakonom: 0,3 % za poljoprivredna, stambena i komunalna zemljišta te 1,5 % za ostale vrste zemljišta

Porez imovinu pojedinaca – plaćaju ga tvrtke u posjedu imovine koja je prema Poreznom zakonu Ruske Federacije identificirana kao oporezivi predmet. Porezne stope određene su u sljedećim rasponima: donja, od 300.000 RUB – 0,1 % (uključivo); od 300.000 do 500.000 RUB – od 0,1 do 0,3% (uključivo); više od 500.000 RUB – od 0,3 do 2,0% (uključivo).

PREHRAMBENI SEKTOR

Aktualno stanje i prognoze rasta

Proizvodnja i prerada hrane ključna je sastavnica ruskog gospodarstva. Ruska je prehrambena industrija između 1999. i 2007. godine bilježila prosječan rast od 7,3 % godišnje, a nakon svjetske financijske krize 2008. godine, taj se rast do 2016. godine usporio na oko 2,3 %. Savezna služba za statistiku Rusije tijekom 2017. godine promijenila je metodologiju analiziranja tržišta prehrambenog sektora i počela odvojeno izvještavati o statistici proizvodnje hrane i pića te duhana. Prema novoj metodologiji i preliminarnim podacima, proizvodnja prehrambenih proizvoda u 2017. godini porasla je za 5,6 %, dok je proizvodnja pića smanjena za 1,0 %.

Prema procjenama Svjetske banke, ruski sektor prerade hrane doprinosi sa 13,5 % u ukupnom proizvodnom sektoru, ali iznosi manje od 2% BDP-a zemlje. Prema predviđanjima Savezne službe za statistiku Rusije i Svjetske banke, prognoza rasta godišnje stope BDP-a Rusije stagnirat će oko 2 % do 2020. godine.

U posljednjih je deset godina uvoz opreme za preradu hrane i njeno pakiranje udvostručen i čini 87 % tržišta prehrambenog sektora. Ruski sektor hrane i prerade hrane sastoji se od više od 30 industrija te uključuje 43 000 aktivnih organizacija.

Ruska aneksija Krima 2014. godine izazvala je krizu u odnosima između Rusije i Zapada, koja se reflektirala i na trgovinske odnose između Europske unije i Rusije te Sjedinjenih Američkih Država, osobito u prehrambenom sektoru.

Rusko maloprodajno tržište prehrambenih proizvoda, tijekom 2014. i 2015. godine, proživjelo je izuzetno teško razdoblje zbog pada rublja, povećanja cijena prehrambenih proizvoda i smanjenja plaća. Smanjenje prihoda potrošača uzrokovalo je cjenovnu osjetljivost te oni biraju lokalno proizvedene jeftinije proizvode i mijenjaju dosadašnje kupovne navike i preferencije prema dostupnim uvoznim prehrambenim proizvodima.

Zbog europskih sankcija i ruskih protusankcija na uvoz pojedinih prehrambenih proizvoda, ruski je prehrambeni sektor pod velikim pritiskom te je, uslijed povećane potražnje

stanovništva za lokalnim proizvodima, primoran ulagati u tehnološko unaprjeđivanje. Istovremeno, pad cijena rublja uzrokovao je rast cijena uvoznih prehrambenih proizvoda.

Izvoz hrvatskih poljoprivrednih proizvoda u Rusiju zauzimao je značajan udio u ukupnom izvozu Hrvatske u Rusiju, kao i u ukupnom hrvatskom izvozu poljoprivrednih proizvoda. Nakon uvođenja sankcija prema Rusiji, i Hrvatskoj su, kao i cijeloj Europskoj uniji, uvedene protusankcije, no ruske vlasti ponekad znaju postupiti i prema vlastitoj diskrecijskoj odluci. Mnoge hrvatske tvrtke, zainteresirane za izvoz u Rusiju, uputile su zahtjev za odobrenje svojih proizvodnih pogona Ministarstvu poljoprivrede, koje još uvijek iščekuje ruski odgovor.²⁵

Tržište ruske opreme za proizvodnju i preradu hrane vrlo je konkurentno i cjenovno osjetljivo. Trenutno su najtraženiji njemački proizvođači strojeva za preradu hrane i pakiranje prehrambenih proizvoda.

U ruskoj industriji tržišta ambalažnih proizvoda trenutno postoji više od 2 000 poduzeća uključenih u proces pakiranja prehrambenih proizvoda, dok u proizvodnji i distribuciji strojeva za preradu hrane djeluje oko 900 poduzeća.

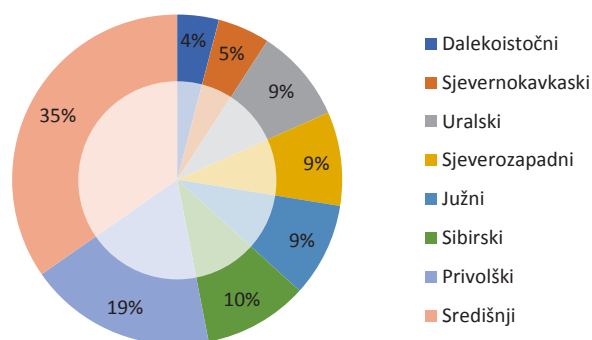
Ruska tvrtke u prehrambenoj industriji opremu često kupuju izravno od proizvođača. Velika poduzeća preferiraju novu uvezenu opremu, dok njihove rabljene strojeve uglavnom kupuju mala i srednja poduzeća.

Samo 10 % ruskog teritorija pogodno je za poljoprivredu i poljoprivrednu proizvodnju, stoga će Rusija i dalje morati uvoziti veće količine poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.

Prema izvještaju Savezne službe za statistiku Rusije, najznačajnije regije u Rusiji, prema količini maloprodajnog prometa i zastupljenosti uvoznih proizvoda u svojoj ponudi, u 2014. godini bile su Središnji okrug i Privolški okrug s čak 34 % odnosno 19 % udjela. Slijede ih Sibirski okrug s 10 % te Južni, Sjeverozapadni i Uralski okruzi s po 9 %. Okruzi s najmanjim količinama maloprodajnog prometa i najmanjom zastupljenošću uvoznih proizvoda Sjevernokavkaski su okrug s 5 % i Dalekoistočni s 4 % udjela.

²⁵ Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske

**MALOPRODAJNI PROMET U RUSIJI PO SAVEZNIM OKRUZIMA,
2014., U POSTOCIMA**

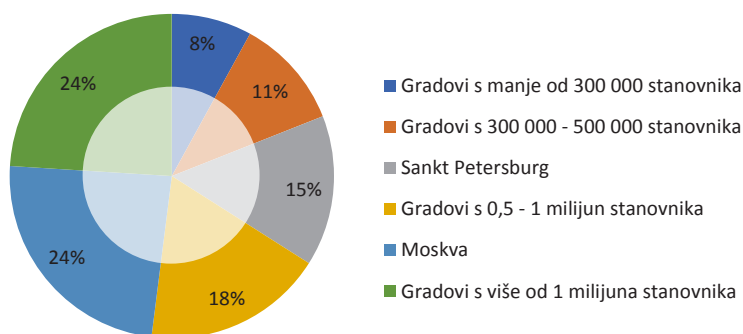
Izvor: Rosstat – Savezna agencija za statistiku Rusije, 2015.

Većina maloprodajnih lanaca u Rusiji potječe iz Moskve, što Centralni okrug čini prvim izborom kod stranih trgovaca koji žele uspostaviti svoju prisutnost u Rusiji. Dalekoistočni okrug, iako površinom najveći, ima populaciju od tek nešto manju od 6 milijuna stanovnika.

Prema istraživanju PMR-a, suvremeni formati maloprodajnih kanala, poput supermarketa i hipermarketa te *trgovačkih* centara, sačinjavali su oko 30 % svih maloprodajnih kanala u Rusiji. Tradicionalni formati maloprodajnih kanala, poput trgovina namirnicama, tržnica i kioska, i dalje imaju prevlast.

Trend otvaranja suvremenih maloprodajnih kanala značajno je usporen zbog politički uzrokovane krize od 2014. godine jer ruski potrošači, zbog nepovoljne ekonomske situacije i smanjenih primanja, počinju ponovno kupovati u malim samoposlugama i trgovinama namirnicama te tržnicama, na kojima kupuju proizvode direktno od proizvođača po nižim cijenama. Pojedine regionalne vlasti u nekim dijelovima Rusije razmatrale su i zabrane rada vikendom kako bi podržale lokalne sajmove i tržnice.

DISTRIBUCIJA TRGOVAČKIH CENTARA U RUSIJI, 2014., u postocima

Izvor: Rosstat – Savezna agencija za statistiku Rusije, Colliers International, PMR, 2015,

Trgovinske barijere, carine i ostali sporazumi

U ruskom prehrambenom sektoru trenutno su aktivne zabrane uvoza proizvoda pod sljedećim tarifnim brojevima:

- 0201 – Goveđe meso, svježe ili rashlađeno
- 0203 – Svinjsko meso, svježe, rashlađeno ili smrznuto
- 0302 – Riba, svježa ili rashlađena, osim ribljih fileta i drugog ribljeg mesa iz tarifnog broja 0304
- 0401 – Mlijeko i vrhnje, nekoncentrirani i bez dodanog šećera ili drugih sladila
- 0702 – Rajčice, svježe ili rashlađene
- 0709 – Ostalo povrće, svježe ili rashlađeno
- 0808 – Jabuke, kruške i dunje, svježe
- 0809 – Marelice, trešnje i višnje, breskve (uključujući nektarine), šljive i divlje šljive, svježe
- 0810 – Ostalo voće, svježe.

Status ove trgovinske barijere možete pratiti na sljedećoj poveznici: http://madb.europa.eu/madb/barriers_details.htm?barrier_id=12142

Također je aktivna trgovinska barijera vezana uz poreznu diskriminaciju uvoznih vina i trošarine za vina sa zemljopisnim podrijetlom te zaštićenim imenom podrijetla, čiji status je dostupan ovdje: http://madb.europa.eu/madb/barriers_details.htm?barrier_id=12862

Popis važnih internetskih adresa za informacije o aktualnim trgovinskim barijerama, carinskim tarifama, porezima i pravilima o podrijetlu, o sanitarnim i fitosanitarnim pitanjima između Europske unije i Rusije, te popis međunarodnih ugovora iz područja gospodarstva između Republike Hrvatske i Rusije, nalazi se na sljedećim poveznicama:

**Popis trgovinskih barijera
Ruske Federacije i
Europske unije**

http://madb.europa.eu/madb/barriers_result.htm?isSps=false&countries=RU

**Carinske tarife, porezi i
protokol o podrijetlu**

http://madb.europa.eu/madb/datasetPreviewFormATpubli.htm?datacat_id=AT&from=publi

**Popis sanitarnih i
fitosanitarnih pitanja (SPS)**

http://madb.europa.eu/madb/sps_barriers_result.htm?isSps=true&countries=RU

**Popis međunarodnih
ugovora iz područja
gospodarstva između
Hrvatske i Ruske Federacije**

<http://gd.mvep.hr/hr/strana-trzista/ruska-federacija.39.html#p>

Identifikacija tržišnih potreba i potrošača

Ruske kupovne navike mijenjaju se zbog krize koja je utjecala na prihode stanovnika, ali i na porast cijena uvoznih proizvoda. Svaka druga obitelj s prebivalištem u gradovima posjeduje automobil, što treba uzeti u obzir pri izboru maloprodajnog mjesta za plasman proizvoda jer ukazuje na to da polovica potrošača nije u mogućnosti obavljati veće kupnje i posjećivati *trgovačke* centre smještene izvan dometa javnog prijevoza.

Urbani potrošači kupnju namirnica obavljaju u prosjeku tri puta tjedno i prosječno po kupnji troše 500 – 560 rubalja. Prisutna je jaka cjenovna osjetljivost i potrošači češće kupuju namirnice u malim samposlužnim trgovinama i diskontima. Čak 68 % ruskih potrošača preferira kupnju u prodavaonicama u blizini mjesta stanovanja.

Embargo na uvoz prehrambenih proizvoda uzrokovao je ne samo porast cijena dozvoljenih uvoznih prehrambenih proizvoda nego i poraste cijena uvoznih i domaćih sirovina i sastojaka. Ruska savezna služba za suzbijanje monopola pokušala je kontrolirati cijene „socijalno neophodnih“ prehrambenih proizvoda i to je djelomično usporilo njihov rast na tim proizvodima, no kako su cijene i dalje rasle potrošačke navike su se promijenile.

Potrošnja u cijelom FMCG sektoru se smanjila, a potrošači su počeli štedjeti novac i kupovati samo neophodno preferirajući lokalne proizvode i kupnju na tržnicama, u malim trgovinama namirnicama te malim samposlužnim trgovinama.

Najviše se to osjetilo u gradovima s populacijom preko milijun stanovnika, osobito Moskvi i St. Peterburgu, gdje je najbrže uočen trend kupnje zamjena omiljenih potrošačkih marki. Zamjenski proizvodi lokalnih proizvođača ubrzo su postali skuplji od poznatih uvoznih marki koje su nakon uvođenja sankcija postale nedostupne.

Jedna je od značajnijih općih karakteristika ruskog potrošača snažna navika kupovanja u trgovini koju identificira kao omiljeno mjesto za kupnju, stoga teško mijenja maloprodajni kanal. Zbog te lojalnosti izboru lokacije, preko 30 % ukupno godišnje utrošenog novca na FMCG kategorije proizvoda, ruski će potrošač potrošiti upravo na tom mjestu.

Unatoč sankcijama, prema istraživanjima općeg zadovoljstva stanovništva, ruski potrošači smatraju da imaju bolji stil života u odnosu na razdoblje prije 2014. godine. To se osobito odnosi na najveća urbana središta. Osjetan je rast potražnje za rashlađenim gotovim

obrocima i zamrznutim obrocima spremnima za kuhanje. Kao rezultat povećane potražnje za tom vrstom proizvoda, supermarketi, hipermarketi i trgovine namirnicama poboljšale su ponudu rashlađenih i pripremljenih obroka.

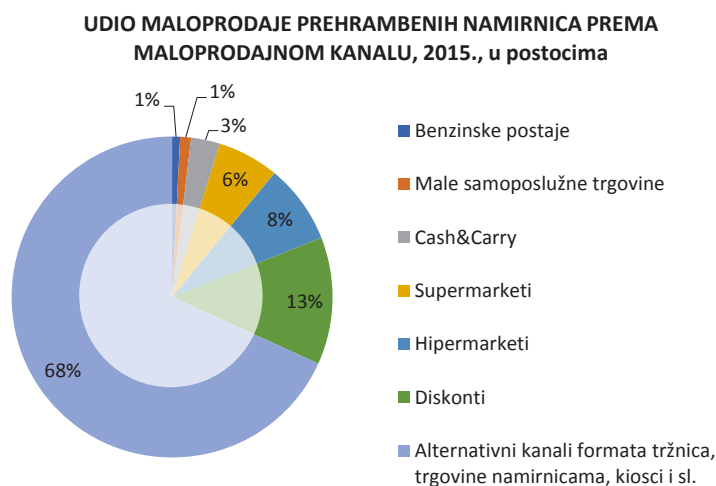
Istodobno je uočen i trend porasta potražnje za organski uzgojenom hranom, proizvodima s niskim udjelom masti i soli te svježeg voća i povrća. Organska dječja hrana bilježi najveći rast potražnje. Stručnjaci Euromonitora procjenjuju da bi rast ove kategorije, s procijenjenom godišnjom stopom rasta od 5 %, mogao dosegnuti 90 milijuna USD do kraja 2019. godine.

Prema istraživanju Profi Online Researcha, samo 17 % Rusa naručuje prehrambene proizvode putem elektroničke trgovine. Prednjače stanovnici Moskve, koji u tom sektoru čine udio od 24 %. Kao razlog izbjegavanja tog maloprodajnog kanala potrošači navode sumnju u kvalitetu i svježinu proizvoda, osobito voća i povrća.

Kod elektroničke trgovine potrošači nemaju visok stupanj povjerenja ni u *online* naplatu pa u najviše slučajeva biraju gotovinsko plaćanje po primitku robe.

Ruski maloprodajni sektor

Tri najpopularnija formata maloprodajnih kanala u Rusiji tijekom 2014. godine bili su diskonti, hipermarketeti i supermarketi. Diskonti su brojčano bili najzastupljeniji, a imali su i najveći tržišni udio prema vrijednosti ostvarenog prometa. Trenutno su svi veći diskontni lanci u ruskom vlasništvu i njima upravljaju tri najveće maloprodajne grupe: Magnit, X5, Dixy i O'Key. Njemački Tengellmann otvorio je u 2015. godini svoj diskontni lanac Plus, no 2016. godine napustio je Rusiju.

Izvor: Savezni zavod za statistiku Rusije, PMR, 2015.

U 2014. godini najveći je ruski lanac trgovina namirnicama, po broju trgovina i ukupnoj vrijednosti ostvarenog prometa, bio Magnit. Slijede ga X5 Retail Grupa, Dixy Grupa i O'Key Grupa. Većina maloprodajnih lanaca djeluje putem različitih formata maloprodajnih kanala, što im pomaže u zadržavanju kupaca i kod promjena kupovnih navika. Najznačajniji maloprodajni lanci u sektoru diskonata bili su X5 Maloprodajna grupa, Magnit i Dixy grupa. Hipermarketeti su drugi najznačajniji maloprodajni kanal u Rusiji u 2014. godini. Među deset najznačajnijih tržišnih lidera u tom formatu, čak su tri u stranom vlasništvu. Prvi među njima, francuski je Auchan, s preko 30 % tržišnog udjela, a tri prva lanca drže

ukupno 69 % ukupnog prihoda tog maloprodajnog formata. U segmentu supermarketa tržišni je lider lokalni X5 Grupa, odnosno lanac Perekrestok, a slijede ga lanci u stranom vlasništvu Spar, Auchan Atak i Billa.

Male samposlužne trgovine uglavnom su u lokalnom vlasništvu, s tržišnim liderima X5 Grupin Perekrestok Express, Magnolia i Ritm-2000. Tri najznačajnija tržišna lidera u tom segmentu u 2014. godini ostvarivali su 29 % ukupnih njegovih prihoda.

Formati maloprodajnih trgovina

Male samoposlužne trgovine – trgovine koje prodaju široku paletu namirnica u prostoru do 300 kvadratnih metara i nalaze se u urbanim naseljima. Često su otvorene 24 sata dnevno i postupno zamjenjuju prodaju u kioscima.

Diskonti – maloprodajna trgovina s prodajnim prostorom od 300 do 1000 kvadratnih metara. Asortiman se sastoji od 500 do 2000 artikala s minimalnim 50 %-tnim udjelom proizvoda trgovačkih marki. Cijene su temeljene na minimalnoj profitnoj marži od 5 % do 7 %.

Supermarketi – maloprodajne trgovine s prodajnim prostorom od 400 do 2 500 kvadratnih metara i minimalno 79 % asortimana iz kategorije prehrambenih proizvoda i svakodnevnih potrepština.

Hipermarketi – maloprodajne trgovine s prostorom većim od 2 500 kvadratnih metara u kojima se minimalno 35 % prostora koristi za prodaju neprehrambenih proizvoda. Hipermarketi se u Rusiji obično nalaze na periferiji velikih gradova ili u *trgovačkim* centrima.

Cash&Carry – veletrgovine s površinom od oko 8 000 kvadratnih metara u kojima se odvija maloprodaja većih količina robe po kupcu. Cash&Carry četvrti je po veličini oblik organizirane maloprodaje u Rusiji.

Najznačajniji maloprodajni lanci u Rusiji, 2014.

Ime maloprodajne grupe i format	Vlasništvo	Broj lokacija	Lokacija
Magnit, male samoposlužne trgovine i hipermarketi	Magnit OAO, lokalno	8603	Moskva, St. Petersburg i sve regije
Pyaterochka, supermarketi	X5 Retail Group NV, lokalno	4430	Moskva, St. Petersburg i sve regije
Lenta, hipermarketi	Lenta OAO, lokalno	126	North-Western Russia i Siberia
Auchan, hipermarketi	Auchan Group SA, francuski	56	Moskva, St. Petersburg, i sve regije
Dixie, supermarketi	Dixie Group OAO, lokalno	1973	Moskva, St. Petersburg i sve regije
O'Key, hipermarketi	Dorinda Holding SA, Luxemburg, lokalno, estonsko	107	St. Petersburg, Moskva i sve regije
Metro Cash& Carry, hipermarketi	Metro AG, njemačko	80	Moskva, St. Petersburg, i sve regije
Perekriostok, supermarketi	X5 Retail Group NV, lokalno	402	Moskva, St. Petersburg i sve regije
Spar, supermarketi	Internationale Spar Centrale BV, nizozemsko i lokalno	463	Moskva i centralna regija
Karusel, hipermarketi	X5 Retail Group NV, lokalno	81	Moskva, St. Petersburg i regije
Monetka, supermarketi	Element-Trade, lokalno	603	Yekaterinburg, regija Urala
Maria Ra, supermarketi	Maria Ra PKF OOO, lokalno	739	Siberia
Globus	Globus Holding GmbH&Co, njemačko	10	Moskva i sve regije
Atac, supermarketi	Auchan Group SA, francusko	155	Moskva i sve regije
Sedmoi Kontinent, supermarketi	Sedmoi Kontinent, lokalno	136	Moskva, St. Petersburg i regije
Krasnoye & Beloye	Labirint-S OOO, lokalno	1041	Sve regije
Liniya, hipermarketi	Korporatsiya GriNN ZAO, lokalno	25	Sve regije
Azbuka Vkusa, supermarketi	Gorodskoy Supermarket, lokalno	69	Moskva i moskovska regija
SemYa	Intertorg TD OOO, lokalno	335	Moskva, St. Petersburg i sve regije
Billa, supermarketi	Billa Russia (Rewe Group), njemačko i lokalno	96	Moskva i centralna regija
Auchan City, supermarketi	Auchan Group SA, francusko	23	Moskva i sve regije
Nash Hipermarketi	Sedmoi Kontinent, lokalno	24	Moskva i sve regije
Victoria, supermarketi	Dixie Group, lokalno	45	Moskva, St. Petersburg, Kalinjingrad i regije
Kirovsky, supermarketi	Kirovsky Supermarket, lokalno	156	Yekaterinburg, regija Urala
Tverskoy Kupets	Ritm-2000, lokalno	172	-

Izvor: Rostatt - Savezna služba za statistiku Rusije

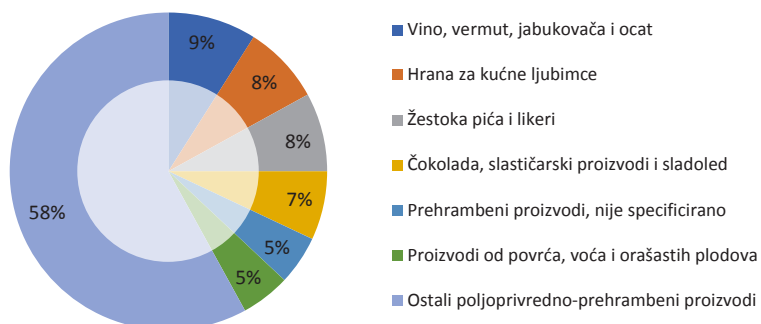
Najznačajniji maloprodajni lanci u Rusiji u formatu trgovine namirnicama, 2014.

Maloprodajna grupa	Naziv lanca	Vlasništvo	Tržišni udio	Broj lokacija
Magnit	Magnit, Magnit Semeyny	rusko	6,0	8631
X5 Maloprodajna Grupa	Karusel, Pyaterochka, Perekrestok, Perekrestok Zeleny, Perekrestok Express	rusko	5,1	5483
Auchan Grupa	Auchan, Auchan City, Radouga, Atak, Kazhdy Den	francusko	2,8	233
Dixie Grupa	Dixie, Megamart, Minimart, Victoria Minimart, Kvartal, Deshevo, Cash	rusko	1,8	2195
O'Key Grupa	O'Key, O'Key Express	rusko	1,2	108
Metro Grupa	Metro Cash & Carry, Fasol	njemačko	1,0	80
Lenta	Lenta	rusko	0,9	135
Spar Russia	Spar, Interspar, Eurospar, Spar Express	nizozemsko	0,6	420
Sedmoy Kontinent	Sedmoy Kontinent, Nash Hypermarket	rusko	0,5	146
Element-Trade	Monetka	rusko	0,5	700

Izvor: Savezna služba za statistiku Rusije

Najznačajniji uvozni proizvodi iz EU

Najznačajniji izvozni poljoprivredno-prehrambeni proizvodi iz EU-a u Rusiju 2017.

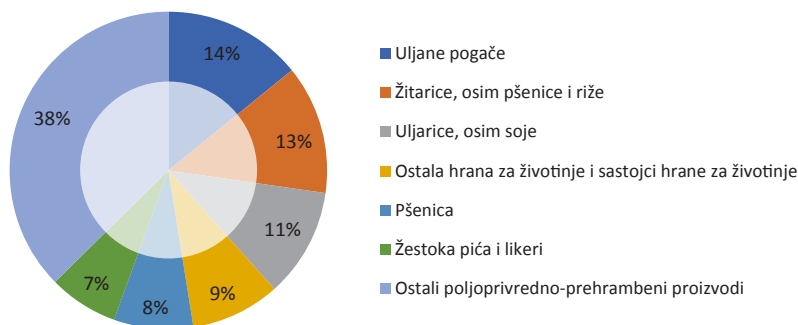

Izvor: European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development, Agri-Food Trade Statistical Factsheet European Union – Russia, 2018.

TOP 10 IZVOZNIH POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENIH PROIZVODA IZ EU U RUSIJU, 2017., PO VRSTI		Milijuni € 2013.	Milijuni € 2014.	Milijuni € 2015.	Milijuni € 2016.	Milijuni € 2017.	% udjela u ukupnim polj.-prehr. proizvodima 2017.	% promjene 2016. – 2017.
1	Vino, vermut, jabukovača i ocat	644	611	427	458	603	9,3	31,7
2	Hrana za kućne ljubimce	482	474	399	412	495	7,6	20,1
3	Žestoka pića i liker	725	612	383	359	490	7,5	36,5
4	Čokolada, slastičarski proizvodi i sladoled	389	438	337	346	427	6,6	23,4
5	Prehrambeni proizvodi, nije specificirano	506	442	296	268	349	5,4	30,2
6	Proizvodi od povrća, voća ili orašastih plodova	369	410	315	325	341	5,2	4,9
7	Tjestenina, peciva, keksi i kruh	299	324	206	204	259	4,0	27,0
8	Rezano cvijeće i biljke	294	264	245	213	217	3,3	1,9
9	Uljarice, osim soje	115	95	91	141	208	3,2	47,5
10	Hrana za dojenčad i drugi proizvodi od žitarica, brašna, škrobi ili mlijeka	280	336	232	191	194	3,0	1,6

Izvor: European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development, Agri-Food Trade Statistical Factsheet European Union – Russia, 2018.

Najznačajniji uvozni poljoprivredno-prehrambeni proizvodi
iz Rusije u EU, 2017.

Izvor: European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development, Agri-Food Trade Statistical Factsheet European Union – Russia, 2018.

TOP 10 UVOZNIH POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENIH PROIZVODA IZ RUSIJE U EU, 2017., PO VRSTI		Milijuni € 2013.	Milijuni € 2014.	Milijuni € 2015.	Milijuni € 2016.	Milijuni € 2017.	% udjela u svim polj.-prehr. proizvodima 2017.	% promjene 2016. – 2017.
1	Uljne pogače	343	421	335	255	186	14,5	-27,1
2	Žitarice, osim pšenice i riže	109	204	137	223	164	12,8	-26,5
3	Uljarice, osim soje	163	127	154	179	141	11,0	-21,2
4	Ostala hrana za životinje i sastojci hrane za životinje	88	89	106	114	118	9,2	3,5
5	Pšenica	69	90	120	114	100	7,8	-12,3
6	Jaka alkoholna pića i likeri	69	90	103	95	95	7,4	0,0
7	Biljna ulja osim palminog i maslinovog	438	136	113	86	74	5,8	-14,0
8	Sirove kože i krzna	97	53	50	41	61	4,7	48,8
9	Povrće, svježe, rashlađeno i sušeno	56	43	55	54	57	4,4	5,6
10	Čokolada, slastičarski proizvodi i sladoled	27	27	29	26	34	2,6	30,8

Izvor: European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development, Agri-Food Trade Statistical Factsheet European Union – Russia, 2018.

PREHRAMBENI SEKTOR

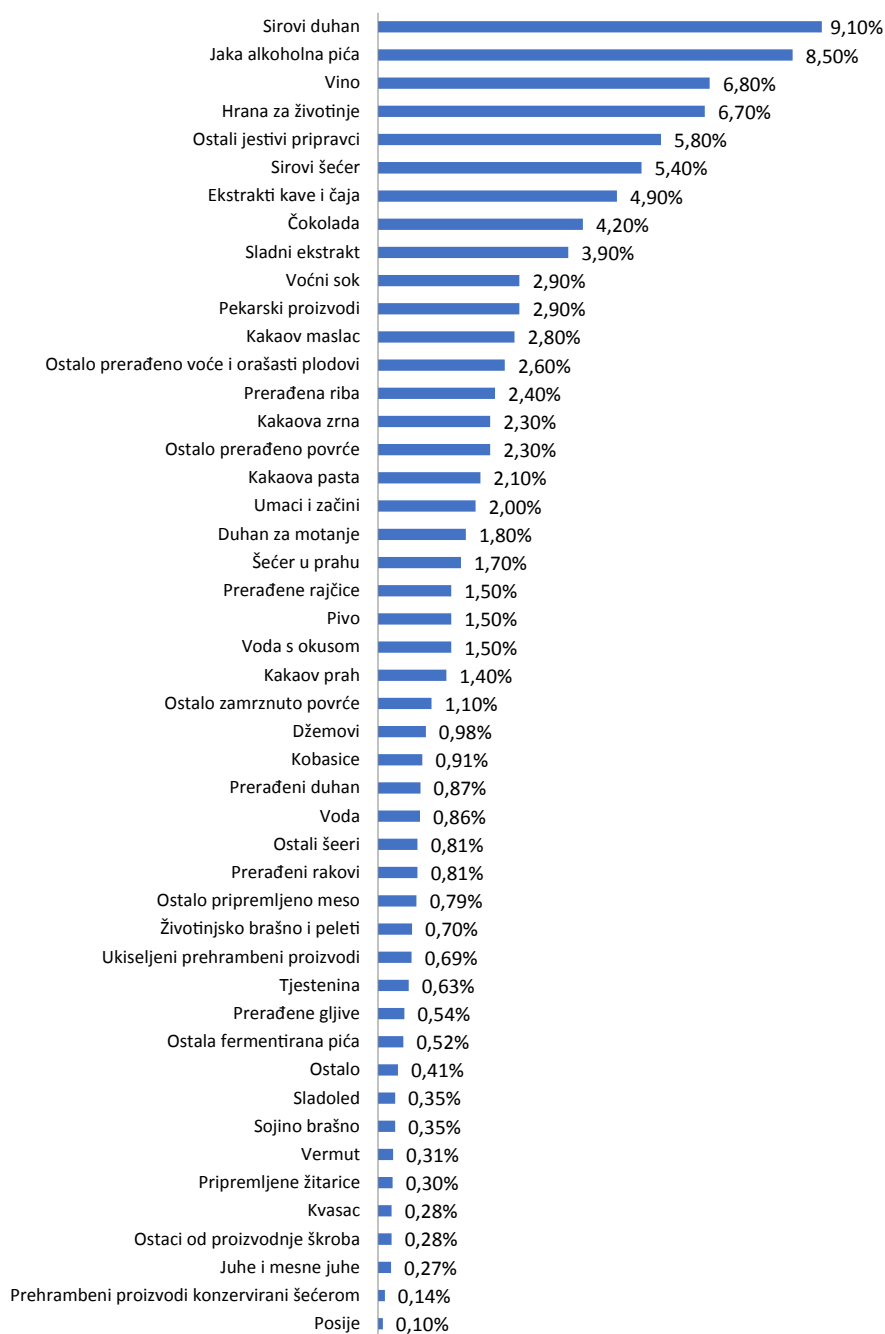

Legenda: Commodities = Potrošni proizvodi; Other Primary = Ostali primarni proizvodi; Processed (incl. wine) = Prerađeni (uklj. vino); Food preparations = Prehrambeni proizvodi; Beverages = Pića; Non-edible = Nejestivi proizvodi; Balance = Bilanca

Izvor: European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development, AgriiFood Trade Statistical Factsheet European Union – Russia, 2018.

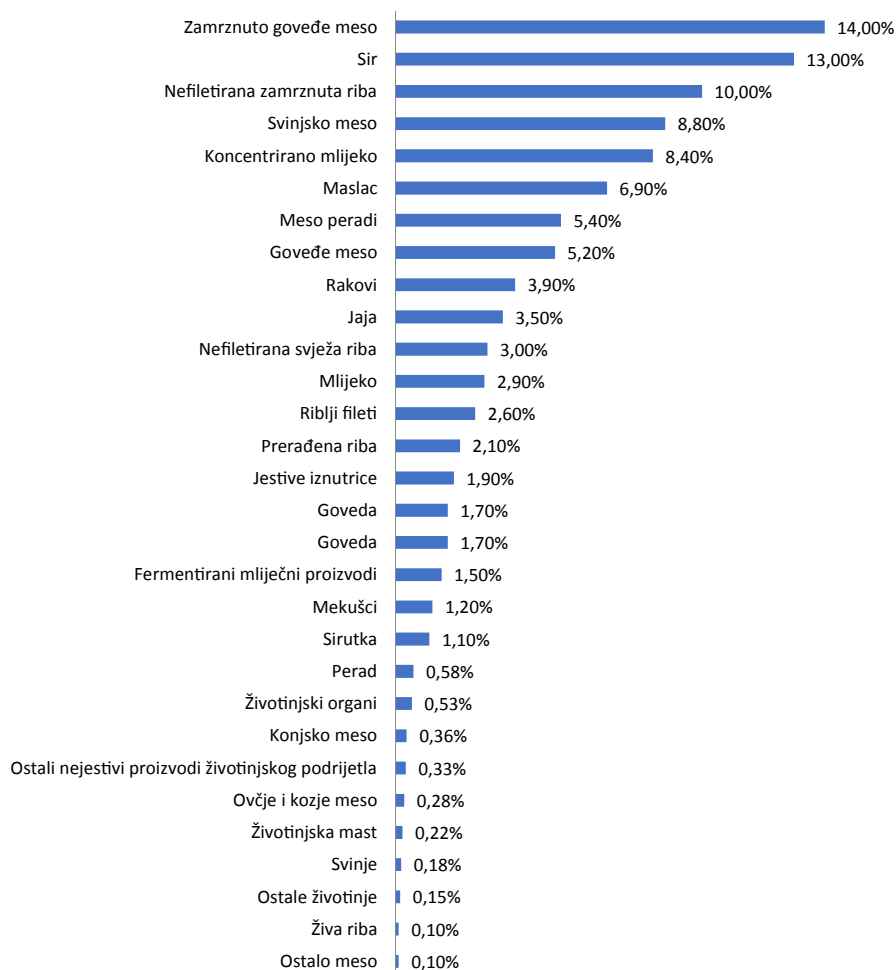
Najznačajniji uvozni i izvozni proizvodi iz svijeta

STRUKTURA RUSKOG UVOZA PREHRAMBENOG SEKTORA, 2016.,
po vrsti

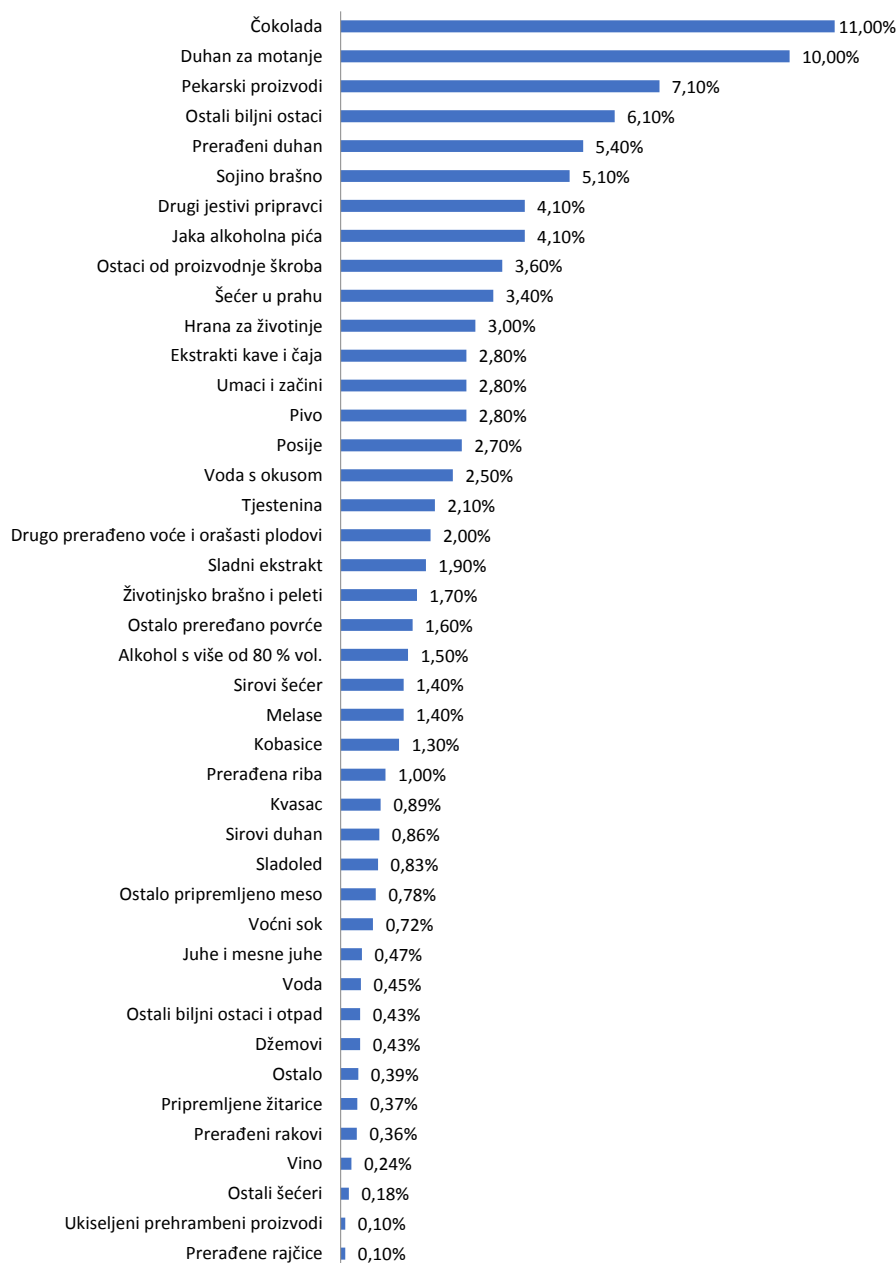
Izvor: The Observatory of Economic Complexity (2016);
UN Comtrade (2016); Parlov Digital Intelligence

**STRUKTURA RUSKOG UVOZA PROIZVODA ŽIVOTINJSKOG PODRIJETLA,
2016., po vrsti**

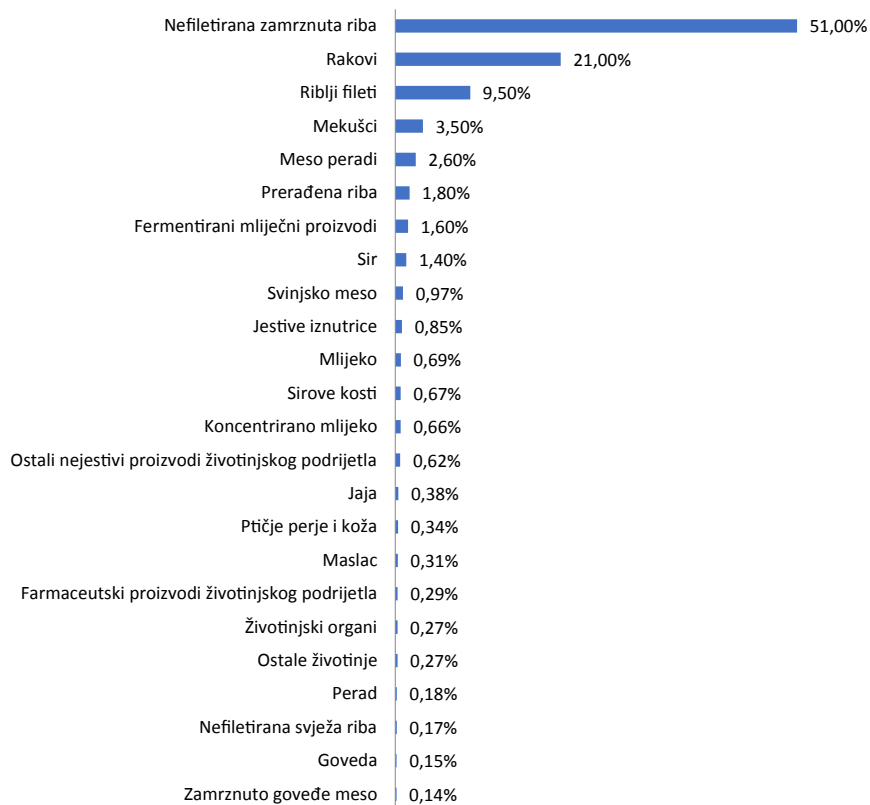
Izvor: The Observatory of Economic Complexity (2016);
UN Comtrade (2016); Parlov Digital Intelligence

STRUKTURA RUSKOG IZVOZA PREHRAMBENOG SEKTORA, 2016., po kategoriji

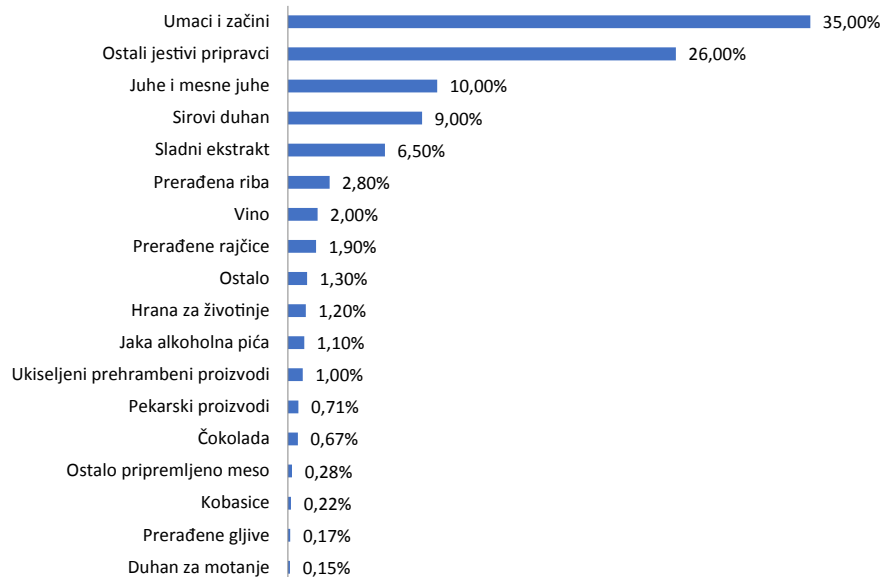
Izvor: The Observatory of Economic Complexity (2016);
UN Comtrade (2016); Parlov Digital Intelligence

**STRUKTURA RUSKOG IZVOZA PROIZVODA ŽIVOTINJSKOG PODRIJETLA,
2016., po vrsti**

Izvor: The Observatory of Economic Complexity (2016);
UN Comtrade (2016); Parlov Digital Intelligence

**STRUKTURA HRVATSKOG IZVOZA PREHRAMBENOG SEKTORA U RUSIJU,
2016., po vrsti**

Izvor: The Observatory of Economic Complexity (2016);
UN Comtrade (2016); Parlov Digital Intelligence

**STRUKTURA HRVATSKOG IZVOZA PROIZVODA ŽIVOTINJSKOG
PODRIJETLA U RUSIJU, 2016., po vrsti**

Izvor: The Observatory of Economic Complexity (2016);
UN Comtrade (2016); Parlov Digital Intelligence

Najznačajniji uvoznici i distributeri

MAGNIT

Ul. Solar, 15/5, 350072 Krasnodar

Telefon: +7 (861) 210 98 10

Posebna telefonska linija za investitore: +7 (861) 277-45-62

E-mail: info@magnit.ru

www.magnit.ru

X5 RETAIL GROUP

Oasis Business Center, 5 Koroviy str., 119049 Moskva

Telefon: +7 (495) 662 88 88, +7 (495) 789 95 95

www.x5.ru

DIXY GROUP

Mercury City Tower, 15, 1st Krasnogvardeysky Drive, 123100 Moskva

Tel.: +7 495 223 33 37

Faks: +7 495 933 02 59

<http://www.dixygroup.com>

Najznačajniji sajmovi

Moskva, studeni 2018.

Moscow Halal Expo Moscow

01. - 04. studeni 2018.
Sajam halal proizvoda
www.halalexpo.org

Novosibirsk, studeni 2018.

AgroSib Novosibirsk

07. - 09. studeni 2018.
Sajam poljoprivrede i pčelarstva
www.agrosib-expo.ru

Sankt Petersburg, studeni 2018.

Peterfood Saint Petersburg

13. - 15. studeni 2018.
Međunarodni sajam prehrambene
industrije i tehnologije
www.peterfood.imperiaforum.ru

Krasnodar, studeni 2018.

YugAgro Krasnodar

20. - 23. studeni 2018.
Međunarodni sajam poljoprivredne
ekonomije
www.yugagro.org

Novosibirsk, studeni 2018.

InterFood Siberia Novosibirsk

21. - 23. studeni 2018.
Izložba prehrambenih proizvoda,
opreme, tehnologija za prehrambenu
industriju, materijala za pakiranje i
proizvodnje naljepnica
www.ite-siberia.ru

Moskva, veljača 2019.

Prodexpo Moscow

11. - 15. veljača 2019.
Međunarodna izložba hrane, pića i
prehrambenih sirovina
www.prod-expo.ru

Moskva, veljača 2019.

Diary & Meat Industry Moscow

19. - 22. veljača 2019.
Međunarodni sajam industrije mlijeka
i mesa
www.md-expo.ru

Moskva, veljača 2019.

Ingredients Russia Moscow

19. - 22. veljača 2019.
Međunarodni sajam prehrambene
tehnologije i aditiva
www.ingred.ru

Moskva, ožujak 2019.

Modern Bakery Moscow Moscow

12. - 15. ožujak 2019.
Međunarodni sajam pekarstva i
slastičarstva
www.modernbakery-moscow.com

Novosibirsk, travanj 2019.

BEEREXPO Novosibirsk

10. - 12. travanj 2019.
Međunarodni sajam piva, opreme za
pripremu prehrambenih proizvoda,
grickalica, bezalkoholnih pića i
mineralne vode
www.ite-exhibitions.com

Krasnodar, travanj 2019.

Interfood Krasnodar

16. - 18. travanj 2019.

Sajam hrane i pića

www.inter-food.su

Krasnodar, travanj 2019.

Vinorus Krasnodar

16. - 18. travanj 2019.

Međunarodni sajam vina, pića, tehnologije,
sirovina i opreme za proizvodnju vina

www.vinorus.ru

Krasnodar, travanj 2019.

FoodTech Krasnodar

16. - 18. travanj 2019.

Sajam sirovina i sastojaka za preradu
hrane i pića

foodtech-krasnodar.ru

Sankt Petersburg, travanj 2019.

interfood Saint Petersburg

17. - 19. travanj 2019.

Međunarodna izložba prehrambenih
proizvoda, pića i prehrambenih sastojaka

www.interfood-expo.ru

Moskva, svibanj 2019.

VIV Russia Moscow

28. - 30. svibanj 2019.

Međunarodna izložba stočarstva i
prerade životinja

www.vnuexhibitions.com

Moskva, rujan 2019.

Worldfood Moscow Moscow

24. - 27. rujan 2019.

Međunarodni sajam hrane i pića

www.worldfood-moscow.com

FARMACEUTSKI SEKTOR

Aktualno stanje i prognoze rasta

Rusija je peto najveće izvozno tržište europskih farmaceutskih proizvoda, nakon SAD-a, Švicarske, Japana i Kine, te u ukupnom izvozu proizvoda farmaceutskog sektora Europske unije sudjeluje s 4,3 %. Vrijednost ukupnog izvoza EU-a u Rusiju u 2015. godini iznosio je 73,9 milijardi EUR, od čega su farmaceutski proizvodi bili zastupljeni s 8,3 %, odnosno 6,2 milijarde EUR.

Usporavanje ruskog gospodarstva uslijed međunarodnih sankcija i snažna protekcionistička politika Rusije, znatno su pogoršali izgled rasta farmaceutskog sektora na tom tržištu. Tijekom prošlih godina, stopa rasta ukupnog izvoza proizvoda farmaceutskog sektora iz EU-a u Rusiju, pala je u 2015. godini za više od 28 %, dok je stopa rasta izvoza inovativnih lijekova, u usporedbi s istim razdobljem u 2014. godini, pala za više od 20 %.

Ruski farmaceutski sektor ovisi o uvozu pa je, zbog međunarodnih sankcija na uvoz u različitim sektorima, vlada najavila strategiju supstitucije uvoznih farmaceutskih proizvoda. Cilj je strategije osigurati da lokalna proizvodnja lijekova zamijeni barem 50 % uvezenih generičkih lijekova do kraja 2017. godine, kao i barem 50 % inovativnih lijekova do kraja 2020. godine.

Rusija najveći dio lijekova s osnovne liste uvozi, a uvezeni su lijekovi besplatni za sve pacijente, u načelu, samo u bolnicama. U ukupnoj prodaji receptnog programa farmaceutskog sektora, lijekovi u bolničkom sektoru sudjeluju sa samo 20 %.

Svi državljani Rusije imaju ustavom osigurano pravo na besplatnu zdravstvenu skrb u poliklinici vezanoj uz mjesto njihovog prebivališta. Ruska osnovna lista lijekova uključuje lijekove koji se prepisuju uglavnom starijem stanovništvu, osobama s invaliditetom, djeci i trudnicama, dok se ostalim pacijentima ti lijekovi izdaju na privatni recept i na trošak pacijenta.²⁶

²⁶ International Journal of Health Policy and Management, 2018.

Prema izjavama EFPIA²⁷-e, uz nepovoljnu investicijsku klimu, uslijed protekcionističke vladine politike, te trend pada uvoza farmaceutskih proizvoda, na prihode farmaceutskog sektora snažno su utjecale i fluktuacije u tečaju rublja, niske cijene nafte, visoke kamatne stope i visoka inflacija potrošačkih cijena, čime su građanima, uslijed pada prihoda, uvozni lijekovi na privatni recept i cijeli bezreceptni program postali teže dostupni.

Slabi rast BDP-a, značajna ograničenja financiranja te smanjenja državnog proračuna za izdatke javnog zdravstva, usporit će daljnja poboljšanja u pristupima liječenju, osobito ona koja su vezana uz korištenje inovativnih lijekova. Očekuje se smanjenje izdataka za javno zdravstvo te se, istovremeno, u 2017. godini očekuje porast zdravstvene potrošnje za 6,6 %. Slijedom ruske protekcionističke politike koja uvođenjem različitih obveznih dozvola za pristupanje natjecajima i za registraciju lijekova, donosi diskriminirajuće postupke nadmetanja na javnim natjecajima, lokalni se proizvođači, uz podršku vlade, okreću proizvodnji generičkih lijekova.

Iako strani proizvođači na maloprodajnom tržištu lijekova dominiraju u smislu vrijednosti, odnosno ostvaruju 76 % ukupnih prihoda sektora, lokalni proizvođači njime dominiraju u smislu volumena, odnosno 55 % svih prodanih proizvoda sektora lokalne je proizvodnje.

U siječnju 2016. godine vlada je u proceduru registracije lijekova u Rusiji uvrstila obvezno GMP certificiranje (*Good Manufacturing Practice* – Dobra proizvođačka praksa op.a.) za sve strane proizvođače. Zbog certifikacijskog postupka koji može trajati i do 230 radnih dana te ograničenja u kapacitetima za njegovu provedbu, ta mjera učinkovito sprječava pristup stranim proizvođačima na rusko tržište. Istovremeno se zahtjev za GMP certificiranjem ne odnosi se na lokalne proizvođače.

S obzirom da, zbog prekomplikiranih uvjeta, tijekom 2016. godine nijedan strani proizvođač nije podnio zahtjev za registraciju proizvoda, vlada je predložila dopune i izmjene u kojima, između ostalog, prestaje stranim proizvođačima uvjetovati ruski GMP certifikat, no zahtjev je još na razmatranju u Državnoj dumi. Dokument s aktualnim stanjem dostupan je [ovdje](#)²⁸.

Tijekom studenog 2016. godine, Rusija je predstavila i nacrt trostruko preferencijalnog sustava nabave, koji je još više stranim proizvođačima ograničio pristup javnim natjecajima. U njemu je propisan prioritet pristupu na natječaj za proizvode za koje je osigurano

²⁷ European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations

²⁸ http://madb.europa.eu/madb/barriers_details.htm?barrier_id=11980

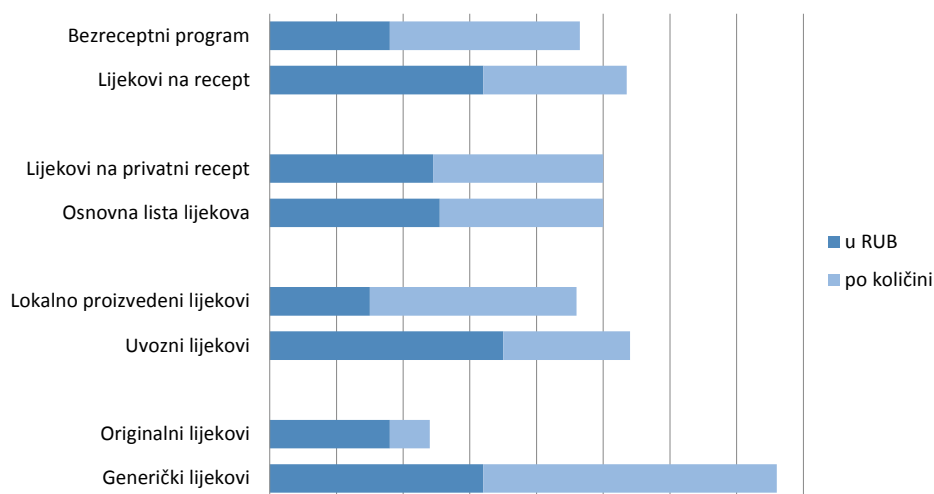
provođenje cijelog proizvodnog procesa u Rusiji, uključivši i proizvodnju aktivnog sastojka.

Očekuje se proširivanje uvjeta lokalizirane proizvodnje i na ostale države članice Euroazijske ekonomske unije, odnosno na Bjelorusiju, Kazahstan, Armeniju i Kirgistan.

Zaštita intelektualnog vlasništva velik je problem u Rusiji, osobito kada je riječ o istraživanju i razvoju novih lijekova. U listopadu 2016. godine rusko je Ministarstvo zdravstva objavilo amandmane na postojeći zakon pod brojem 61, koji lokalnim proizvođačima omogućuje javno objavljivanje rezultata predkliničkih i kliničkih studija te registraciju generičkog proizvoda istih svojstava prije istjecanja roka od šest godina za vlasnika patenta na formulu te bez obveze traženja pismene suglasnosti od vlasnika patenta.

U studenom 2016. godine vlada je predstavila i nacrt zakona o obveznom licenciranju, kojim vlada može odobriti upotrebu patentiranog proizvoda bez pristanka vlasnika patenta u svrhu očuvanja nacionalne sigurnosti i zdravlja. Vlada te korake opravdava pokušajem smanjenja ovisnosti države o uvoznim farmaceutskim proizvodima te pokušajem smanjenja utjecaja rasta njihovih cijena s obzirom na česte fluktuacije tečaja rublja.

STRUKTURA FARMACEUTSKOG TRŽIŠTA RUSIJE, 2017.

Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

Identifikacija tržišnih potreba i potrošača

Najveće promjene u zdravstvenom sustavu Rusije vezane su uz informacijske tehnologije i uvođenje sustava praćenja pacijenata i liječenja. Do kraja 2018. godine sve poliklinike i bolnice moraju biti spojene na širokopojasni internet i centralni zdravstveni informacijski sustav (USISH). Korištenjem tog sustava, svaka poliklinika i bolnica ima pristup svim medicinskim dokumentima vezanim uz svakog pojedinog pacijenta. Postoji rastuća potražnja za elektroničkom kupnjom farmaceutskih proizvoda.

Prema Ministarstvu industrije i trgovine, segment elektroničke trgovine u Rusiji u 2017. godini iznosio je samo 3 – 4 % ukupne prodaje u maloprodajnom sektoru, no predviđanja su da će on do 2025. godine dosegnuti 20 %. Taj je cilj iskazan je u Razvojnoj strategiji elektroničke trgovine u Ruskoj Federaciji do 2025. godine, u kojoj se očekuje da će do te godine barem 70 % maloprodajnih trgovina koristiti elektroničke trgovine.

Usljed objavljivanja te strategije, došlo je do povećanja interesa potrošača i maloprodajnih distributera za elektroničku trgovinu u farmaceutskom sektoru. Od 2015. godine razmatra se dozvola prodaje bezreceptnog programa te je vlada zadužila Ministarstvo zdravstva za izdavanje dozvola ljekarnama za prodaju tog programa putem elektroničke trgovine. S obzirom na to da odluka još nije stupila na snagu, pretpostavlja se da će samo postojeće registrirane farmaceutske organizacije moći dobiti odobrenje za elektroničko trgovanje putem svojih internetskih stranica. Prema informacijama iz rujna 2018. godine, odluka je odgođena do 2019. godine.

Rusija je donijela i mjere za praćenje proizvoda jer je zamjetan trend rasta kupnje krivotvorenih lijekova putem interneta. Uvođenjem obveznog sistema praćenja svakog pojedinog lijeka, počevši od siječnja 2020. godine, Rusi će autentičnost lijeka moći provjeriti u sustavu praćenja lijekova, i to počevši od proizvođača pa sve do prodajnog mjesta. Sustav će biti javno dostupan.

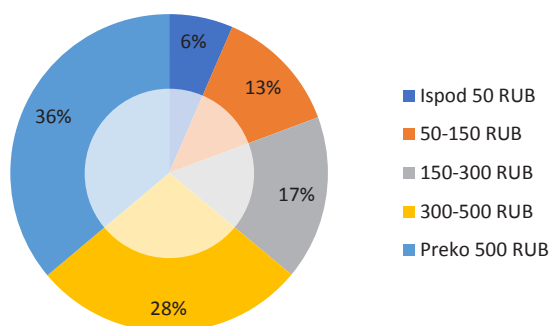
Tržište dodataka prehrani posljednjih godina bilježi značajne promjene u Rusiji. Prije svega, promijenile su se potrošačke navike pa je sad najzastupljeniji segment srednjeg cjenovnog razreda te kategorija vitamina, sedativa, proizvoda za čišćenje organizma i jeftinih čajeva.

Značajniji pad prodaje u ljekarnama uočen je na proizvodima za smanjenje tjelesne težine i dodacima prehrani namijenjenima muškoj populaciji. Taj je trend moguće objasniti i dozvolom prodaje dodataka prehrani svim maloprodajnim mjestima koja u svom asortimanu imaju prehrambene proizvode te dodatke prehrani nude po nižim cijenama od ljekarni.

Tijekom 2017. godine pooštrena su i pravila oglašavanja dodataka prehrani te su se tvrtke okrenule suptilnijim metodama oglašavanja na društvenim mrežama, koje još nije u velikoj mjeri pravno regulirano.

Od cjenovnih kategorija, prema DSM-u, najveća je koncentracija prodaje, odnosno preko 50 % ukupne prodaje, u kategoriji dodataka prehrani s cijenom između 150 i 500 RUB po pakiranju.

PRODAJA DODATAKA PREHRANI PO CJENOVNIM KATEGORIJAMA, PREMA PRODAJNOJ VRIJEDNOSTI, 2017.

Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

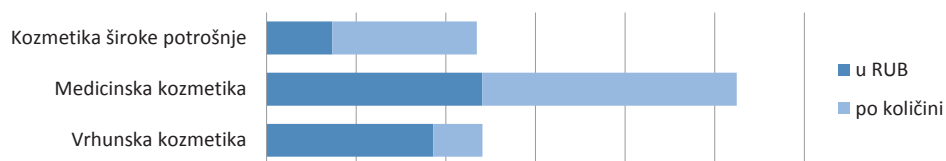
Kada je riječ o podrijetlu proizvoda, oko 60 % prodaje dodataka prehrani čine lokalni proizvodi, dok su uvozni proizvodi zastupljeni s oko 40 % udjela.

Kozmetički su proizvodi i u Rusiji postali integralni dio ljekarničke ponude te je prevalencija kupnje kozmetike u ljekarnama diljem Rusije veća od prevalencije kupnje u ostalim maloprodajnim trgovinama, osobito kupnje proizvoda za njegu lica. Unatoč krizi, prodaja kozmetike u ljekarnama bilježi kontinuiran rast.

Prema istraživanju DSM-a, struktura i dinamika prodaje kozmetičkih proizvoda u ljekarnama podijeljena je na selektivnu, odnosno vrhunsku kozmetiku, medicinsku kozmetiku i kozmetiku široke potrošnje. Kategorija vrhunske kozmetike bilježi rast od gotovo 8 % u odnosu na 2016. godinu, a u 2017. godini je udio ukupne prodaje kozmetičkih proizvoda u ljekarnama dosegao 37,2 %. Kategorija medicinske kozmetike imala je rast prodajne vrijednosti od 5,6 % u odnosu na 2016. godinu i ima najveći udio, odnosno 48,1 % , od svih prodanih kozmetičkih proizvoda u ljekarnama. Kozmetika široke potrošnje sudjeluje 14,7 % u ukupnom udjelu te bilježi rast od 4,5 %.

Četvrtina svih prodanih kozmetičkih proizvoda u ljekarnama proizvodi su za njegu lica.

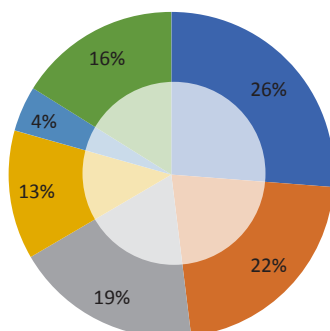
PRODAJA LJEKARNIČKE KOZMETIKE PO VRSTI, 2017.

Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

STRUKTURA PRODAJE KOZMETIKE U LJEKARNAMA, PO VRSTI, 2017.

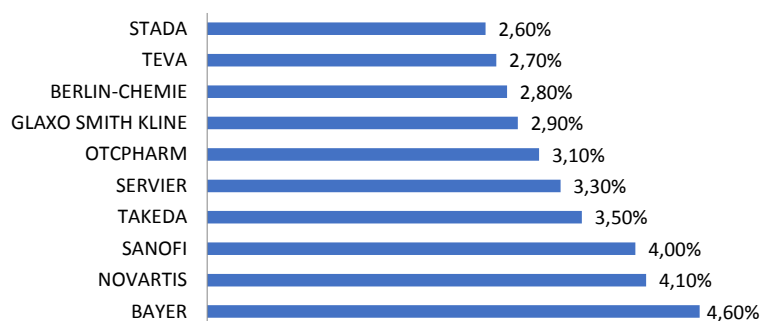
- Kozmetika za njegu lica
- Univerzalni proizvodi za njegu
- Proizvodi za njegu tijela
- Proizvodi za njegu kose i glave
- Proizvodi za intimnu njegu
- Ostali kozmetički proizvodi

Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

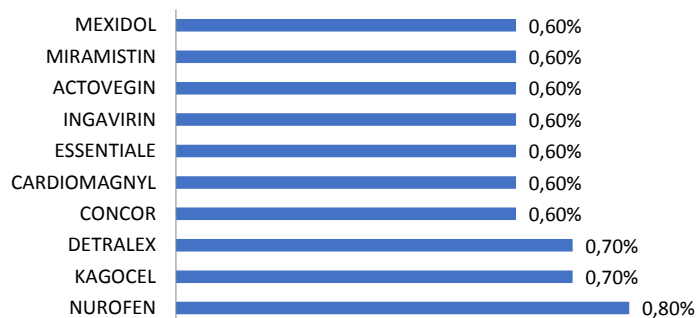
Najznačajniji statistički podaci

TRŽIŠNI UDIO TOP 10 PROIZVOĐAČA PREMA KOLIČINI PRODAJE NA RUSKOM KOMERCIJALNOM MALOPRODAJNOM TRŽIŠTU, 2017.

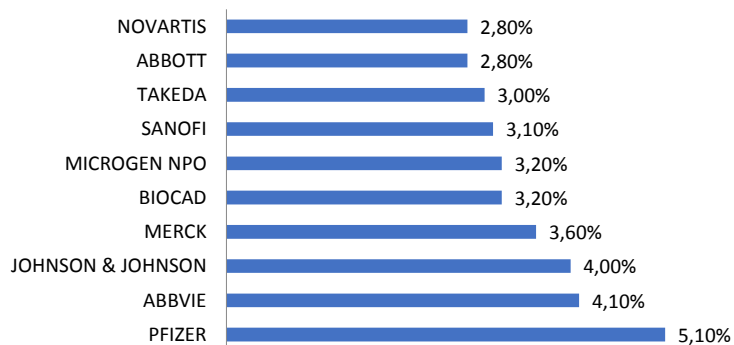
Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

TRŽIŠNI UDIO TOP 10 LIJEKOVA PREMA KOLIČINI PRODAJE NA RUSKOM KOMERCIJALNOM MALOPRODAJNOM TRŽIŠTU, 2017.

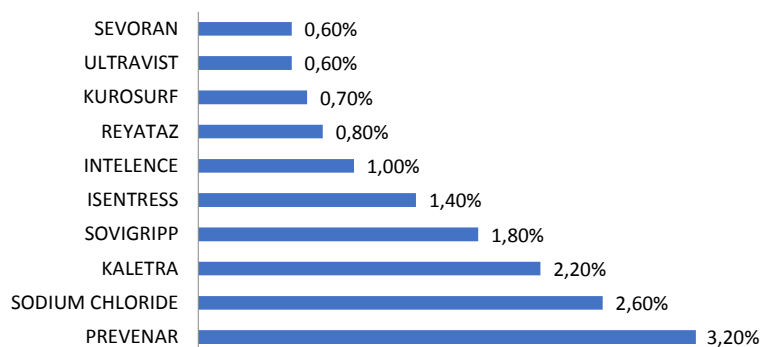
Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

**TRŽIŠNI UDIO TOP 10 PROIZVOĐAČA PREMA KOLIČINI
PRODAJE U RUSKOM SEKTORU BOLNIČKIH LIJEKOVA, 2017.**

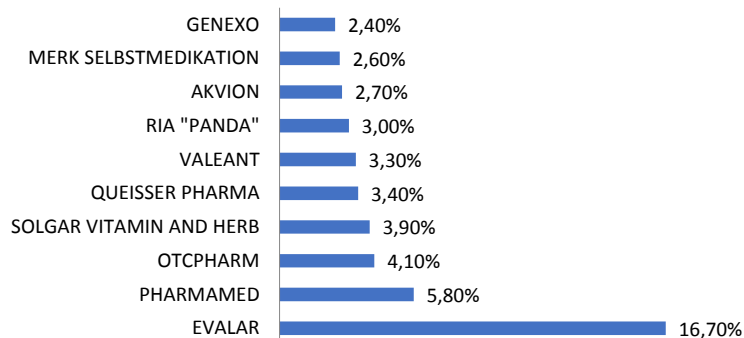
Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

**TRŽIŠNI UDIO TOP 10 LIJEKOVA PREMA KOLIČINI PRODAJE U
RUSKOM SEKTORU BOLNIČKIH LIJEKOVA, 2017.**

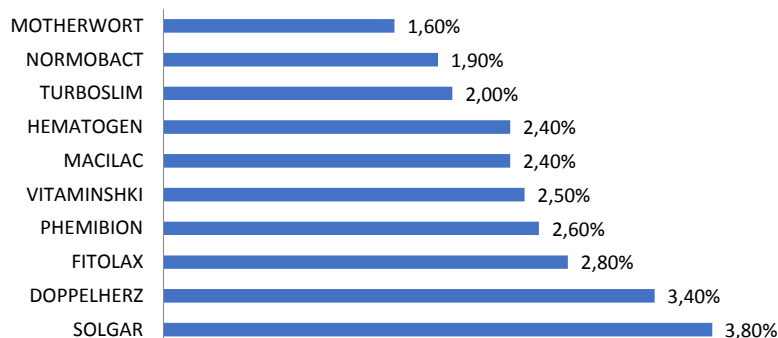
Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

**TRŽIŠNI UDIO TOP 10 PROIZVOĐAČA PREMA KOLIČINI
PRODAJE U RUSKOM SEKTORU DODATAKA PREHRANI, 2017.**

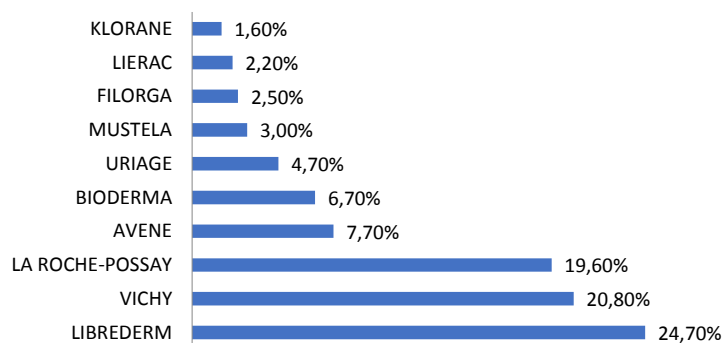
Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

**TRŽIŠNI UDIO TOP 10 MARKI DODATAKA PREHRANI PREMA
KOLIČINI PRODAJE, 2017.**

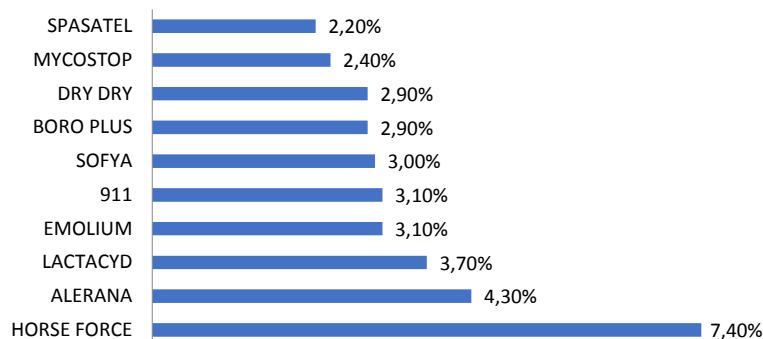
Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

**TRŽIŠNI UDIO TOP 10 MARKI VRHUNSKE KOZMETIKE PREMA
PRODAJI U LJEKARNAMA, 2017.**

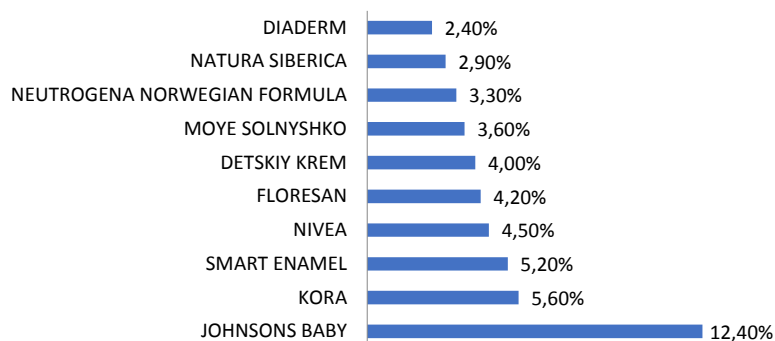
Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

**TRŽIŠNI UDIO TOP 10 MARKI MEDICINSKE KOZMETIKE PREMA
PRODAJI U LJEKARNAMA, 2017.**

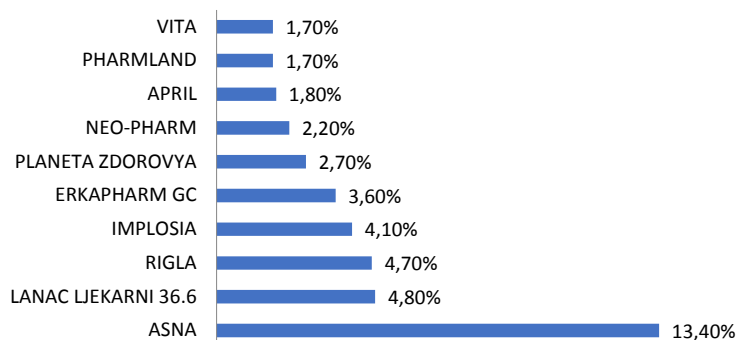
Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

**TRŽIŠNI UDIO TOP 10 MARKI KOZMETIKE ŠIROKE POTROŠNJE
PREMA PRODAJI U LJEKARNAMA, 2017.**

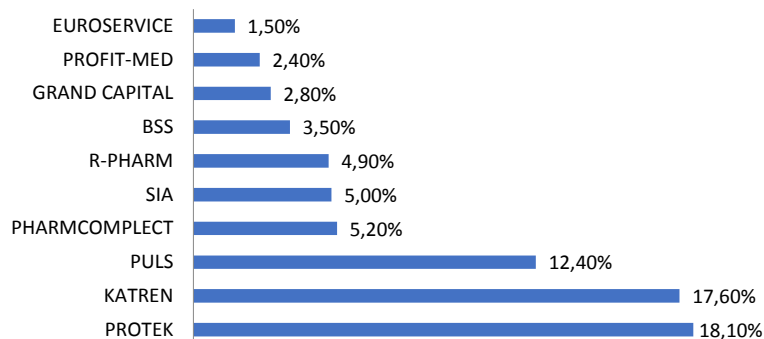
Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

**TRŽIŠNI UDIO TOP 10 FARMACEUTSKIH MALOPRODAJNIH
LANACA PREMA UKUPNOJ PRODAJI, 2017.**

Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

**TRŽIŠNI UDIO TOP 10 DISTRIBUTERA FARMACEUTSKIH
PROIZVODA PREMA UKUPNOJ PRODAJI, 2017.**

Izvor: DSM, Rosstat – Savezna služba za statistiku Rusije

Najznačajniji uvoznici i distributeri

PROTEK GROUP

2, Chermianskaya street, 127282 Moskva
Telefon: +7 (495) 737 35 00, +7 (495) 730 78 28
Faks: +7 (495) 737 37 68
E-mail: info@protek-group.ru
www.protek-group.ru

PULSE PHARMACEUTICAL COMPANY

Khimki, 29 Leninradskaya str., 141402, Moskovska regija
Telefon: +7 495 665 76 20, +7 495 571 81 75 (fax)
E-mail: puls@puls.ru
www.puls.ru

R-PHARM

Leninskiy prospect, d. 111B, Moskva
Telefon: +7 (495) 956 79 37, +7 (495) 956 79 38
E-mail: info@rpharm.ru
www.r-pharm.com

BSS PHARM

28B, Marshal Novikov st., 197349 Saint-Petersburg
Telefon: +7 812 327 37 47
E-mail: info@bsspharm.com
www.bsspharm.com

GRAND CAPITAL

Leningradsky prosp., h. 31A, b. 1, 125284, Moskva
Telefon: +7 495 258-34-28
E-mail: info@grand-capital.ru
www.grand-capital.ru

EUROSERVICE

6, Nagorny proezd, 117105 Moskva
Telefon: +7 (495) 735 4225
www.euro-service.ru/eng/

Najznačajniji sajmovi

Moskva, prosinac 2018.

Health Care Moscow

03. - 07. prosinac 2018.

Međunarodni sajam zdravlja, medicinske tehnologije i farmaceutskih proizvoda

www.zdravo-expo.ru

Moskva, prosinac 2018.

Apteka Moscow

03. - 06. prosinac 2018.

Međunarodni sajam medicinskih i farmaceutskih proizvoda

www.aptekaexpo.ru

Sankt Petersburg, travanj 2019.

IPhEB Expo Saint Petersburg

02. - 04. travanj 2019.

Sajam farmaceutske tehnologije i biotehnologije

www.restec-expo.com

Krasnodar, svibanj 2019.

Medima Krasnodar

22. - 24. svibanj 2019.

Sajam medicinske tehnologije

www.medima.su

INFORMACIJSKE KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE

IT industrija strateški je segment ruskog gospodarstva jer njezina stopa rasta premašuje dinamiku samog BDP-a. Jedan je od ključnih ciljeva ruske IT politike stvaranje povoljnih uvjeta za aktivni razvoj tehnološkog poduzetništva u Rusiji, uključujući uvođenje porezne reforme i osiguranje dostupnosti financijskih sredstava.

Brzi razvoj sektora informacijskih komunikacijskih tehnologija u zemlji doveo je do značajnih pomaka u poslovnim procesima, ne samo privatnih subjekata nego i javnih ustanova. Načini pružanja javnih i komunalnih usluga sve više se okreću internetskim platformama. Rusija je informatičke ciljeve javne politike objavila u Strategiji razvoja informacijskog društva u Ruskoj Federaciji te u državnom programu Informacijsko društvo 2011 – 2020, te u strategijama razvoja informacijske tehnologije.

Ciljevi ruske informacijske strategije u područjima e-uprave, telekomunikacija i IT industrije služe razvoju informatičkog društva, poboljšanju kvalitete života stanovništva, razvoju gospodarske, društvene, političke i kulturne sfere života, te osiguravanju konkurentnosti robe i usluga vezanih uz informacijsko-komunikacijske tehnologije.²⁹ Rusija u narednim godinama planira u potpunosti prijeći na sustav e-vlade kako bi, na svim razinama, pojednostavila interakciju između građana i tijela javnih vlasti. Projekt je pokrenut još 2009. godine, a dosada su osigurane brojne usluge javne uprave u elektroničkom obliku.

Budući da broj korisnika mobilnog interneta u Rusiji stalno raste, brži napredak informacijskog društva ovisi i o razvoju telekomunikacija. Jedan je od ciljeva vlade i stvaranje uvjeta za širenje suvremenih komunikacijskih mreža na svim naseljenim područjima diljem zemlje te uvođenje standarda kvalitete za širi spektar telekomunikacijskih usluga.

Prema istraživanjima SSC-a, očekuje se da će do 2025. godine svaki stanovnik Rusije imati tri povezana IoT uređaja, a 79 % ukupnih mobilnih internetskih konekcija bit će konekcije s pametnih telefona. Također će se 4 % ukupne prodaje maloprodajnih trgovina odnositi na elektroničku trgovinu. Vlada i država glavni su kupci IT proizvoda, s narudžbama od preko 5 milijardi USD godišnje. Kako bi potakla ulaganje u IKT sektor, Rusija je smanjila doprinose na plaću za tvrtke u tom sektoru s 30 % na 14 %. Osnovano je i 30 znanstvenih i tehnoloških parkova, te osam IT parkova diljem Rusije.

²⁹ Ministry of Digital Development, Communications and Mass Media of the Russian Federation

U razvoju IT rješenja, najznačajniji su trendovi razvoja *cloud* tehnologije, *big data* prikupljanja i obrade podataka, medicinskih uređaja, transporta i analitičkih aplikacija.

Preko 80 milijuna Rusa mjesečno koristi internet. Prema istraživanju AKIT-a³⁰, u 2017. godini je oko 60 % ruskih korisnika interneta kupovalo putem elektroničke trgovine. Rusko tržište elektroničke trgovine vrijedno je 26 milijardi USD, a *online* prodaja samo je u 2016. godini premašila 26 milijardi dolara, što je za oko 20 % više nego u istom razdoblju prošle godine.

Prekogranična elektronička trgovina najbrže je rastući segment, s preko 4 milijarde USD naručenih i isporučenih proizvoda. Ta je vrsta elektroničke trgovine u 2016. godini po vrijednosti narasla za 26 %, a po broju isporučenih paketa čak 80 % u odnosu na 2015. godinu.

Najzastupljenije su platforme na kojima Rusi rade prekogranične *online* narudžbe Aliexpress.ru, Amazon, Asos, Next i Yoox.

Unatoč gospodarskoj krizi, segment lokalne elektroničke trgovine bilježio je rast za više od 20 % na godišnjih razini.

Moscow Times je u izvješću o ruskom tržištu elektronske trgovine objavio da je preko 68 % ruskih korporacija tijekom 2015. godine koristilo *online* platforme za potrebe nabave. S obzirom na to da je B2B (*business to business*) *online* trgovina u velikoj ekspanziji, transakcije putem tog kanala pažljivo se prate. Postupci javne nabave, osobito za državne subjekte, podliježu strogim zakonskim zahtjevima.

Lokalna e-trgovina zahtijeva skladištenje i pravovremenu otpremu naručenih proizvoda, što je u zemlji veličine Rusije vrlo izazovno, osobito izvan većih gradova. S obzirom na to da su cijene nekretnina, zbog gospodarske situacije, znatno izgubile na vrijednosti, tvrtke koje su se bavile samo *online* prodajom, uspjele su sagraditi svoja skladišta i samu isporuku osigurati u puno kraćem roku.

Plaćanje po isporuci i dalje je uobičajen način plaćanja na lokalnim platformama elektroničke trgovine, iako trend elektroničkih plaćanja polako raste. Nasuprot tome, prekogranične narudžbe putem elektroničke trgovine u pravilu su plaćene elektronički.

³⁰ Association of Internet Trade Industries

TURIZAM

Rusiju je tijekom 2017. godine posjetio oko 81 milijun turista. Prema Ruskoj uniji turističke industrije, to je najveći broj turista još od pada Sovjetskog Saveza. Većinom su to bili ruski državljani (56,5 milijuna), dok je stranih turista bilo 24,5 milijuna.

Fluktuacija u valuti i slabi tečaj rublja glavni su razlog dolazaka stranih turista s obzirom na to da su putovanja postala puno jeftinija.

Prema TourStatu, najviše je stranih turista bilo iz Ukrajine, 8,7 milijuna, te Kazahstana, 3,5 milijuna, i Kine, 1,4 milijuna. Najveću je posjećenost zabilježila Moskva, potom Krasnodarska regija, Sankt Petersburg, Krim, Tatarstan te, naposljetku, skupina povijesnih gradova sjeveroistočno od Moskve i jugoistočno od St. Petersburga odnosno Ivanovo, Kostroma, Pereslavl Zalessky, Rostov Veliky, Sergiev Posad, Suzdal, Vladimir, i Yaroslavl.

Smanjenje prihoda zbog gospodarske krize, smanjilo je i broj ruskih turista koji putuju u inozemstvo, a time se povećao broj putnika u zemlji, koji biraju jeftinija odredišta. Putovanja ruskih državljana unutar zemlje doprinose rastu prihoda u destinacijskim regijama te su ruske vlasti počele više pažnje posvećivati unutarnjem turizmu i njegovu poticanju.

Poticanjem unutarnjeg, odnosno *inbound* turizma, dogodio se značajni pad *outbound* turizma, odnosno odlaska ruskih turista u strane destinacije, a veliki broj ruskih turista koji sada učestalije odabire destinacije unutar svoje zemlje, umjesto inozemnih, utječe i na većinu europskih zemalja.

S obzirom na to da izuzetno mali postotak od ukupnog broja ruskih turista bira Hrvatsku kao destinaciju izbora za godišnji odmor, Hrvatska još uvijek bilježi rast dolazaka.

Tako je u 2017. godini zabilježeno 12 % više dolazaka i 9,5 % više noćenja ruskih gostiju nego u 2016. godini, odnosno 133.357 dolazaka i 955.300 noćenja. U prvih osam mjeseci 2018. godine, broj dolazaka i noćenja ruskih turista gotovo se nije promijenio u odnosu na isti period prošle godine, odnosno zabilježeno je 109.907 dolazaka i 782.953 noćenja.³¹

31 Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske

ZAŠTITA OKOLIŠA I OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

Zaštita okoliša

Posljedice nemara iz vremena SSSR-a u području zaštite okoliša jako su vidljive u današnjoj Rusiji. Šumski je fond, osobito na sjeverozapadu i na krajnjem istoku Rusije, nepovratno uništen zbog nekontroliranog iskorištavanja i nezakonite sječe šuma, a zbog posljedica utrke u naoružanju iz vremena hladnog rata, prije svega posljedica proizvodnje nuklearnog oružja i odlaganja nuklearnog otpada, u nekim je dijelovima Rusije nepovratno kontaminirano tlo i izvori pitke vode. Nekontrolirano planiranje i izgradnja velikih hidroelektrana, koje su zahtijevale umjetnu akumulaciju vode smanjile su obujme rijeka te promijenile strukturu biljnog i životinjskog svijeta uz riječne tokove.

Očuvanje okoliša u nadležnosti je Ministarstva prirodnih resursa i okoliša Rusije (Ministry of Natural Resources and Environment). Ministarstvo koordinira i nadzire aktivnosti Savezne službe za hidrometeorologiju i praćenje stanja okoliša, Savezne službe za nadzor upravljanja prirodnim resursima, Savezne agencije za vodne resurse i Savezne agenciju za upravljanje podzemnim resursima.

Nedostatak političke volje koja je nužna kako bi se osmislile i definirale učinkovitije strategije i politike zaštite okoliša, objašnjava se činjenicom da jedan od najvećih proizvođača nafte i naftnih derivata na svijetu nema razloga za poduzimanje značajnijih koraka u tom smjeru, sve dok je cijena nafte na svjetskom tržištu iznad 40 dolara po barelu.

Ipak, neke naznake i razmišljanja o potrebi odlučnijeg zauzimanja za zaštitu okoliša naglasio je i sam predsjednik Putin, svjestan da će samo inovativnim i novim tehnologijama Rusija moći održati korak sa Zapadom i njegovim standardima.

Obnovljivi izvori energije

Percepcija Rusije kao zemlje nafte i plina kojoj ulaganje u obnovljive izvore energije i proizvodnju čiste energije nije u interesu, zadnjih se godina počelo lagano mijenjati. Zakonska je osnova za uspostavu održivog sustava iskorištavanja energije iz obnovljivih izvora predsjednički dekret broj 449 – Mehanizam za poticanje obnovljivih izvora energije na sveukupnom tržištu električne energije iz 2013. godine. Prema ovom dokumentu, obnovljivi bi izvori energije u ruskom energetske sektoru do 2024. godine trebali dosegnuti 4,5 % ukupne proizvodnje.

Prijašnji pokušaji uvođenja i poticanja iskorištavanja nisu uvijek naišli na plodno tlo zbog nedostatka političke volje. U 2007. godini predloženi su prvi amandmani na Zakon o električnoj energiji koji su definirali planove realizacije i investiranja u ovaj sektor, no nisu prihvaćeni.

Sve do donošenja predsjedničkog dekreta broj 449, nije se postigao značajan napredak u pokretanju gospodarstva u ovom smjeru. Dekret 449 stavio je naglasak na proizvodnju solarne energije, iskorištavanje energije vjetra, iskorištavanje otpada za proizvodnju energije i umjerenih količina hidroenergije. Njegov je glavni cilj promidžba opskrbe energijom iz obnovljivih izvora energije i njezina implementacija u ruski energetske sustav. Potencijalni dobavljači imaju pravo sklopiti takve ugovore putem javnog natječaja. Obveza je dobavljača da stvori uvjete za iskorištavanje obnovljivih izvora energije u određenom vremenskom razdoblju te da opskrbljuje ruski energetske sustav. Dobavljač ima pravo na naknadu za svoju proizvodnju i za energiju koju isporučuje na temelju fiksiranih tarifa za razdoblje od 15 godina.

Ruski sektor obnovljivih izvora energije relativno je nedavno utemeljen te je stoga vrlo nesiguran za investitore. Za svakog potencijalnog dobavljača, postupak javnog natječaja s posebno formuliranim zahtjevima, bit će vrlo velik izazov. Izrada precizne ponude koja odgovara tehničkim zahtjevima, glavni je zadatak. Većina ponuđača u dosadašnjim natjecajima bili su konzorciji ruskih i inozemnih organizacija organiziranih u različite korporativne oblike. Ponuditelj mora iskoordinirati sadržaj ponude s dobavljačima tehnologije koji su sposobni isporučiti lokalno proizvedene komponente. Većina ključnih tehnologija u sektoru obnovljivih izvora energije trenutno se ne proizvodi u Rusiji. Budući

da uvoz takvih komponenti neće biti moguć zbog zahtjeva da se ta oprema nabavlja iz domaćih izvora, dobavljači će biti prisiljeni stvoriti i nove proizvodne pogone u Rusiji.

Postavljanje tehnološkog postrojenja u mnogim će slučajevima zahtijevati sporazum s lokalnim, regionalnim i saveznom vladama o poticanju ulaganja, a također i poseban ugovor o ulaganju. Pregovaranje o uvjetima ugovora tehnički je zahtjevno i dugotrajno te mu se mora pristupiti ozbiljno.

Sustav poticaja, temeljen na ruskim kapacitetima obnovljive energije, stvorio je značajnu aktivnost u ovom sektoru. Projekti obnovljivih izvora energije instaliraju se ili su u izgradnji, a dobavljači koji su u stanju proizvesti komponente za obnovljivu energiju na lokalnim razinama, vrlo su traženi u ovom trenutku u Rusiji. Očekuje se da će ovo tržište ubrzano razvijati i proširiti raspon izvora obnovljivih izvora energije izvan onih koji su spomenuti u dekretu 449, poput sektora opskrbe energijom izoliranih teritorija u Rusiji. Ruska službena politika podupire ovakav razvoj događaja, a sektor proizvodnje energije iz obnovljivih izvora nudi više potencijala i prilika nego ikada prije.

PROMET

Od sredine 2015. godine Rusija provodi jedinstvenu reorganizaciju svog transportnog sustava s ciljem njegove transformacije te poboljšanja cjelokupne infrastrukture do 2030. godine.

Vlada Rusije u suradnji s Ministarstvom prometa³² razvila je široku strategiju prometa i logistike pod nazivom Strategija prometa 2030, koja predstavlja skup smjernica i planova te postavljenih ciljeva, koji će nakon realizacije znatno poboljšati sustav prijevoza putnika i tereta u Rusiji.

Ključni programski ciljevi dokumenta su:

- osigurati povoljne, kvalitetne logističke usluge u teretnom prometu koje će zadovoljiti zahtjeve i ciljeve nacionalnog gospodarskog razvoja
- integrirati Rusiju u globalni transportni sustav i iskoristiti puni potencijal nacionalnog transportnog sustava
- otkloniti nedostatke i uska grla koja ograničavaju puni kapacitet transportnog sustava
- stvoriti konkurentno tržište sveobuhvatnih prometnih i logističkih usluga
- osigurati pristupačne usluge prijevoza tereta u subarktičkim, arktičkim, sibirskim i dalekim regijama, kao i u drugim udaljenim ruskim područjima, uključujući rutu prema Sjevernom moru.

Cestovni promet

Od prvobitno planiranog smanjenja troškova u cestovnom prometu i poboljšanja ekonomičnosti ove vrste prijevoza, predviđenog Strategijom prometa 2030, troškovi su se, zbog implementacije sustava naplate cestarina PLATON³³, povećali za 17 % više nego što je predviđeno. Očekuje se da će novi propisi i pravilnici o cestovnim teretnim prijevozima povećati troškove za još 30 %.

³² <https://www.mintrans.ru/>

³³ <http://platon.ru/en/about/>

Iako povećanje troškova nije bilo planirano, opravdano je donošenjem novih propisa koji su povećali transparentnost i odgovornost u ruskoj transportnoj industriji. Analize Ministarstva prometa pokazale su da je, zbog netransparentnosti i ilegalnog prijevoza, godišnje generiran gubitak od oko 7 milijardi USD.

Novi su propisi donijeli standardizaciju u operativnim postupcima, poreznim pravilima i praćenju tereta. Prijevozničke su kompanije uvijek bile spremne platiti dodatne naknade ako bi njihov teret na vrijeme stizao na odredište. Sada također moraju osigurati pouzdanost svojih vozila i paziti na zdravlje svojih zaposlenika, a te će mjere uskladiti Rusiju sa standardima cestovnog prijevoza EU-a. Veća kvaliteta i pouzdanost usluga rezultirat će troškovno učinkovitijim tržištem prijevoza tereta i za Rusiju i za njezine međunarodne trgovačke partnere.

Željeznički promet

Državno poduzeće Ruske željeznice ima željeznički monopol u Rusiji, a Strategijom prometa 2030, predviđena je modernizacija pruga i izgradnja novih ruta, modernizacija postojećih kompozicija i uvođenje novih te otvaranje novih poveznica prema inozemstvu. Posebno je planirano širenje međunarodnih veza, kroz dopuštanje stranim teretnim kompozicijama da koriste ogroman željeznički kapacitet i infrastrukturu Rusije.

Mnogi međunarodni transportni koridori već prolaze Rusijom, kao što je Transsibirska ruta, duga oko 9 250 km, koja povezuje Finsku na zapadu s Kinom i Korejom na istoku. Kako bi iskoristile strateški položaj Rusije, Ruske željeznice planiraju koridorima Primorye 1 i 2 povezati sjevernu Kinu s ruskim dalekoistočnim lukama.

Grade se željeznička čvorišta i veze koje bi Rusiju preko Kaspijskog mora povezale s državama na Bliskom istoku, poput Iraka i Irana. Nakon dovršetka, te će rute uspostaviti više tranzitnih koridora za prijevoz tereta između Baltičkog i Perzijskog zaljeva. Ukupno će biti izgrađeno oko 13 500 km novih ruta pruge, za što je predviđeno ulaganje od čak 10 milijardi USD. Prema procjenama magazina Railway Pro, ukupni troškovi remonta i planirane izgradnje novih ruta pruga do 2030. godine, mogli bi se popeti na iznos od 450 milijardi USD.

Vodni promet

Prema podacima Savezne pomorske i riječne agencije (*Federal agency for maritime and river transport – Rosmorrechflot*), kapacitet pretovara tereta na morskim i riječnim lukama u Rusiji u znatnom je porastu. Raznovrsna ponuda i novi projekti u lučkim terminalima povećali su kapacitete protoka tereta i mogućnosti prekomorskog prijevoza. U 2016. godini ukupni kapaciteti za pretovar tereta, koji su iznosili 720 milijuna tona, povećani su za dodatna 32 milijuna tona.

Izgradnja nove luke za pretovar i transport pretežito tekućeg tereta poput prirodnog plina i gnojiva na Arktiku, bit će izgrađena do kraja 2035. godine. Arktik je u središtu zanimanja jer nudi alternativnu transportnu rutu preko Sjevernog mora do Pacifika.

Ruta je zasad prohodna u prosjeku 20 dana godišnje, a zbog globalnog zatopljenja Rusija računa da će se to razdoblje još produžiti. Toplije temperature znače manje leda na ruti, a to znači sigurniji promet teretnih brodova. Flota ruskih nuklearnih ledolomaca uvijek prati trgovačke brodove na putu prema Dalekom istoku. U 2017. godini 94 su broda iskoristila sjevernu rutu, prevozeći uglavnom naftne i tekuće plinske terete.

Izgradnja infrastrukture

Ruska vlada, sukladno Strategiji prometa 2030, i dalje planira ulagati u transportne kapacitete i izgradnju infrastrukture u svrhu poboljšanja ruskog nacionalnog transportnog i logističkog tržišta. S poboljšanjima koja se odnose na tri glavna načina prijevoza tereta, Rusija želi pojačati svoju međunarodnu prisutnost u transportnoj industriji.

U 2017. godini robni se promet povećao za 2,9 % na godišnjoj razini, dosegnuvši nevjerojatnu brojku od 2,7 trilijuna tona. Rusija je širom otvorila vrata inozemnim prijevoznicima i pružateljima logističkih usluga.

**ANALIZA MOGUĆNOSTI
ULASKA HRVATSKIH TVRTKI
NA TRŽIŠTE RUSKE FEDERACIJE**

OPĆENITO

Industrija ovisi o velikom broju čimbenika iz makrookruženja koji izravno utječu na konkurentnost i sposobnost stvaranja nove vrijednosti, od kvalitete i dostupnosti osnovnih proizvodnih resursa do ljudskog kapitala. Glavni je strateški cilj Industrijske strategije Republike Hrvatske 2014. – 2020. repozicioniranje identificiranih strateških djelatnosti na globalnom lancu vrijednosti prema razvoju aktivnosti koje stvaraju dodanu vrijednost.³⁴

Strategija mogućnosti ulaska hrvatskih tvrtki na tržište Rusije obuhvaća pregled vrlo važnih informacija koje mali i srednji poduzetnici moraju imati pri donošenju odluke o izvozu proizvoda na rusko tržište ili otvaranju pravnog subjekta u Rusiji.

Prethodna analiza ruskog tržišta sadrži informacije o aktualnom gospodarskom stanju, osnovnim makroekonomskim pokazateljima, najznačajnijim industrijskim sektorima, kupovnoj moći te trendovima robne razmjene i razmjene usluga. Pravni okvir poslovanja sadrži informacije o pokretanju i osnivanju tvrtke, carinske procedure i regulative s važećim trgovinskim sporazumima, poreznim sustavom, viznim režimom te opisom najvažnijih karakteristika aktivnih trgovinskih barijera između Europske unije i Rusije. Detaljniji osvrt na prehrambeni i farmaceutski sektor sadrži informacije o aktualnom stanju i prognozi rasta, aktualnu identifikaciju tržišnih potreba i potrošača, najznačajnije uvozne i izvozne proizvode iz Europske unije i svijeta, tržišne lidere, najznačajnije uvoznike i distributere te najznačajnije sajmove. Također je dan pregled na IKT sektor, turizam, zaštitu okoliša i obnovljive izvore energije te promet.

Uz pregled zakonskih regulativa i sektorskih informacija iz analize tržišta, neophodne su i informacije poput općih pokazatelja investicijske klime i trgovinske razmjene s Republikom Hrvatskom, indeksa percepcije korupcije u Rusiji, direktnih poveznica za provjeru trgovinskih barijera, administrativnih formalnosti, procedure uvoza na ciljno tržište te PESTEL analize ruskog tržišta (analize političkih, ekonomskih, društvenih, tehnoloških, okolišnih i pravnih čimbenika) i kontakata institucija koje pružaju pomoć poduzetnicima pri plasmanu na to tržište.

³⁴ Ministarstvo gospodarstva Republike Hrvatske, Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014. – 2020.

Opći pokazatelji investicijske klime i trgovinska razmjena s Republikom Hrvatskom

Rusija je vrlo zahtjevno izvozno tržište. Od 2014. do 2016. godine rusko se gospodarstvo nalazilo u recesiji uslijed pada cijena nafte i naftnih derivata na tržištu, međunarodnih sankcija i nedovoljnog provođenja strukturnih gospodarskih reformi koje su negativno utjecale i na lokalne proizvođače i na kupovne navike.

Rusija se tijekom 2017. godine vratila na stopu rasta BDP-a od 1,7 % te se očekuje da će se gospodarstvo tijekom 2018. godine oporavljati istom ili nešto sporijom stopom rasta. S obzirom na to da rusko tržište ima potencijal od preko 142 milijuna potrošača, strane tvrtke na njezinom području odlučile su se prilagoditi novonastalim uvjetima na tržištu te nastaviti s poslovanjem. Zamjetan je trend rasta potrošača srednje kupovne moći te visokoobrazovane radne snage.

U razmatranju Rusije kao ciljnog izvoznog tržišta, u obzir treba uzeti njezinu geopolitiku i tržišnu dinamiku. Međunarodne sankcije, koje su nametnute Rusiji, posljedica su aneksije Krima i ugrožavanja ukrajinskog suvereniteta. Ruski je odgovor bio uvođenje recipročnih mjera, protusankcija, kojima su najveća ograničenja uvedena u prehrambenom sektoru.

Štete, koje su prouzročile sankcije, puno su vidljivije na ruskom gospodarstvu nego na europskom tržištu. Tijekom 2018. godine donji dom ruskog parlamenta, Duma, donio je zakon kojim se produžuju ograničenja na uvoz iz zapadnih zemalja, a razmatra se i mogućnost potpune zabrane suradnje sa zapadnim uvoznicima.

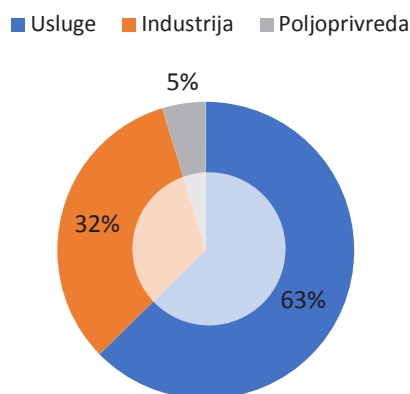
S obzirom da bi usvajanje ovakvog zakona bilo pogubno za rusko gospodarstvo, koje u pojedinim sektorima u potpunosti ovisi o uvozu, zakon nije izglasan. Konstantna državna dominacija u gospodarstvu, visoki troškovi zaduživanja i nedostatak širih gospodarskih reformi nastaviti će se i u budućnosti, ograničavajući time rast i tržišni potencijal.

I ruske i zapadne tvrtke već su prihvatile trenutno stanje na tom tržištu i uskladile poslovanje sukladno trenutnim izazovima. Stabilizacija cijena nafte i naftnih derivata, manje fluktuacije u tečaju rublja i trend rasta u pojedinim sektorima trebali bi zadržati rusko gospodarstvo i u 2018. godini u laganom rastu. Sektori industrijske opreme u rudarstvu, energiji, civilnom zrakoplovstvu i teškoj mehanizaciji bilježe velik rast, no

maloprodajni sektor i sektor građevinarstva i dalje su slabi. Rusija, prema agencijama za kreditni rejting Standard&Poorsu i Moody'su, ima niži investicijski stupanj, odnosno BBB-, te Ba1. Za usporedbu, hrvatski je investicijski stupanj BB+ te Ba2.

Najznačajniji pokazatelji vanjskotrgovinske razmjene³⁵

Struktura ruskog BDP-a u 2017.

Izvor: Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske

Najvažnije su industrije sve vrste rudarstva i eksploatacije ugljena, nafte, plina, kemijska industrija, proizvodnja raznih strojeva, zrakoplova, vojna industrija, brodogradnja, transportna oprema, komunikacijska oprema, zatim poljoprivredni strojevi, građevinska oprema, elektroenergetska oprema, medicinski i znanstveni instrumenti, tekstil te hrana.

Najznačajnije su zemlje ruskog izvoza Nizozemska, koja u ukupnom izvozu sudjeluje s 10,5 % te Kina s 10,3 %, Njemačka sa 7,8 %, Turska s 5 %, Italija s 4,4 % i Bjelorusija s 4,3 %.

Najznačajniji ruski izvozni proizvodi su nafta i naftni derivati, prirodni plin, metal, drvo i drveni proizvodi, kemikalije, te civilni i vojni proizvodi.

Najznačajnije su zemlje ruskog uvoza Kina, koja u ukupnom uvozu sudjeluje s 21,6 %, Njemačka s 11 %, SAD sa 6,3 %, Francuska s 4,8 %, Italija s 4,4 % i Bjelorusija s 4,3 %.

³⁵ Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske

Najznačajniji ruski uvozni proizvodi su strojevi, vozila, farmaceutski proizvodi, plastika, polugotovi metalni proizvodi, meso, voće i orašasti voće, optički i medicinski instrumenti, željezo i čelik.

Trgovinska razmjena s Republikom Hrvatskom³⁶

U 2017. godini izvoz u Rusiju smanjio se za oko 5 % u odnosu na 2016. i iznosio je oko 180 milijuna EUR. Uvoz iz Rusije ostao je na istoj razini i iznosio je nešto manje od 303 milijuna EUR. U prvih šest mjeseci 2018. godine, izvoz u Rusiju, iznosio je 68,0 milijuna EUR, dakle smanjio se za oko četvrtinu u odnosu na isto razdoblje 2017. godine, kada je iznosio 88,8 milijuna EUR. Uvoz iz Rusije, u istom je razdoblju porastao za oko 36 % te je u prvih šest mjeseci 2018. godine iznosio 224,2 milijuna EUR.

Ruski su ulagači od 1993. do 2017. uložili u RH 404,7 milijuna EUR u sektorima energetike i turizma, a hrvatski ulagači u Rusiju do sada ukupno 100,6 milijuna EUR u sektorima graditeljstva i inženjeringa te sektoru autodijelova. Sankcije nisu smanjile ruska ulaganja u RH u sektorima turizma i nekretnina pa je od 2014. godine do sredine 2017. godine iz Rusije u RH izravno uloženo 156 milijuna EUR, što je više od jedne trećine ukupnih izravnih ulaganja u RH iz Rusije. Naše su tvrtke u istom razdoblju u Rusiju uložile oko 100 milijuna EUR u sektorima automobilske industrije te građevinarstva i inženjeringa.

U milijunima USD

	2014.	2015.	2016.	2017.	I. – VI. 2018.
IZVOZ	365,28	216,04	209,95	200,95	82,77
UVOZ	1.158,13	477,79	334,20	338,62	271,01
UKUPNO	1.523,41	693,83	544,15	539,57	353,78
RAZLIKA	-792,85	-261,75	-124,25	-137,67	-188,24

Izvor: DZS, HGK

³⁶ Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske

Struktura najznačajnijih izvoznih proizvoda u 2017. g.

R.br.	Tarifna oznaka	Naziv robe	USD	%
1.	3004	Lijekovi	98.956.104	49,25
2.	1201	Soja	21.930.875	10,91
3.	3307	Pripravci za brijanje	11.673.734	5,81
4.	8425	Koloturni sustavi	7.707.480	3,84
5.	8480	Kalupnici za lijevaonice kovina	7.588.173	3,78
6.	6801	Kocke za pločnike, rubnjaci i ploče	4.190.993	2,09
7.	8408	Klipni motori	3.966.527	1,97
8.	8433	Strojevi i uređaji za berbu, vršidbu i žetvu	3.557.471	1,78
Prikazan izvoz			159.598.696	79,43
Ukupan izvoz			200.941.958	100,00

Izvor: DZS, HGK

Struktura najznačajnijih uvoznih proizvoda u 2017. g.

R.br.	Tarifna oznaka	Naziv robe	USD	%
1.	2709	Naftna ulja dobivena iz bitumenskih minerala, sirova	145.639.530	43,01
2.	2710	Naftna ulja i ulja dobivena od bitumenskih minerala, osim sirovih	58.068.562	17,15
3.	7610	Aluminij u svim oblicima	51.056.747	15,08
4.	2701	Kameni ugljen	45.698.060	13,50
5.	3104	Kalijeva, mineralna ili kemijska gnojiva	16.722.407	4,94
Prikazan izvoz			317.185.306	93,68
Ukupan izvoz			338.616.079	100,00

Izvor: DZS, HGK

Indeks percepcije korupcije

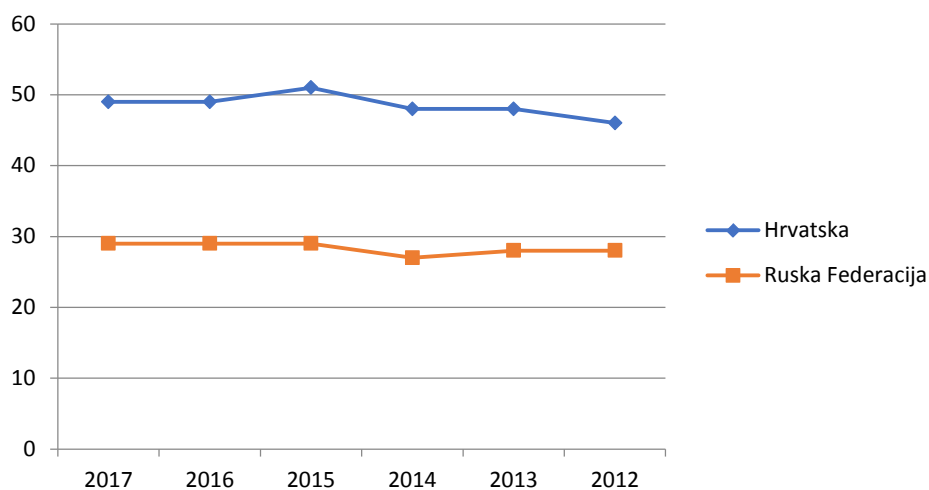
Indeks percepcije korupcije, koji svake godine izdaje Transparency International, važan je za odlučivanje o procjeni investicijske klime u zemlji.

Indeks rangira 180 zemalja i teritorija, prema percepciji razine korupcije javnog sektora, koje su ocijenili stručnjaci i poslovni ljudi. Koriste se skale od 0 do 100, gdje je 0 vrlo korumpirano područje, a 100 područje bez korupcije, odnosno područje s vrlo transparentnim i uređenim javnim sektorom.

Po indeksu percepcije korupcije Transparency Internationala, Rusija se nalazi na 135. mjestu od 180 zemalja s postignutom indeksiranom stopom 29 u 2017. godini.

Za usporedbu, Hrvatska se nalazi na 57. mjestu od 180 zemalja s postignutom indeksiranom stopom 49.

Indeks percepcije korupcije 2012. - 2017.

Izvor: Transparency International, 2018, rad autora

Direktne poveznice vezane na aktualne međunarodne sporazume, trgovinske barijere i ostalu regulativu vezanu uz izvoz

- **Središnji državni portal – Postupak izvoza**
<https://izvoz.gov.hr/strana-trzista-i-prilike/98>
- **Gospodarska diplomacija – Gospodarski profil Rusije**
<http://gd.mvep.hr/hr/strana-trzista/ruska-federacija,39.html#p>
- **Carinske tarife, porezi i protokol o podrijetlu**
http://madb.europa.eu/madb/datasetPreviewFormATpubli.htm?datacat_id=AT&from=publi
- **Procedure i formalnosti vezane uz izvoz iz Europske unije u Rusiju**
<http://madb.europa.eu/madb/datasetPreviewIFpubli.htm?countries=RU&hscode=>
- **Pregled uvoznih procedura u Rusiju**
<http://madb.europa.eu/madb/datasetPreviewIFpubli.htm?countries=RU&hscode=>
- **Popis aktivnih trgovinskih barijera između Rusije i EU**
http://madb.europa.eu/madb/barriers_result.htm?isSps=false&countries=RU
- **SPS: Popis sanitarnih i fitosanitarnih pitanja vezanih uz Rusiju**
http://madb.europa.eu/madb/sps_barriers_result.htm?isSps=true&countries=RU

PESTEL ANALIZA

Politički čimbenici

Prema Ustavu, usvojenom na nacionalnom referendumu 12. prosinca 1993. godine, Ruska Federacija je savezna republika sa polupredsjedničkim sustavom vlasti. Izvršna je vlast podijeljena je između predsjednika države i premijera, no dominantnu poziciju ima predsjednik. Zakonodavno tijelo je Savezna skupština Ruske Federacije, ustrojena kao dvodomni parlament, koji se sastoji od donjeg doma parlamenta, Državne dume i gornjeg doma parlamenta, Vijeća federacije. Sudska vlast imaju sudovi, koji se nalaze u nadležnosti Ministarstva pravosuđa.

Predsjednik je državni poglavar i bira, izravnim izborima, na mandat od šest godina. Dužnost može obnašati samo dva puta uzastopno. U Ustavu iz 1993. godine predsjednik se bira svake četiri godine, no parlament je krajem 2008. godine izglasao promjene Ustava te produžio predsjednički mandat na šest godina. Nova izborna pravila se primjenjuju se od izbora održanih 2012. godine. Predsjednik uređuje unutarnju i vanjsku politiku, vrhovni je zapovjednik oružanih snaga, ima ovlasti staviti veto na zakone koji se donesu u parlamentu, dodjeljuje državna odličja i počasna državljanstva Ruske Federacije te donosi odluke o pomilovanju.

Vlada Ruske Federacije koordinira rad ministarstava, saveznih službi i agencija. Predsjednika vlade, premijera, imenuje predsjednik države, a potvrđuje donji dom parlamenta Državna дума. Vlada, također, provodi unutarnju i vanjsku politiku, izrađuje savezni državni proračun, nadzire provedbu financijske i monetarne politike, osigurava vladavinu prava te štiti ljudska prava i slobode.

Dvodomni parlament donosi savezne zakone, potvrđuje međunarodne ugovore, objavljuje rat i obnaša dužnost čuvara riznice. Gornji dom parlamenta, Vijeće federacije, ne bira se izravno nego glasovima federalnih jedinica Ruske Federacije. Predstavnicu ruskih federalnih jedinica imaju po dva predstavnika u Vijeću federacije. Jednog predstavnika bira zakonodavno tijelo federalne jedinice, dok drugoga nominira guverner federalne jedinice. Zajedno s Dumom, Vijeće federacije radi na nacrtima i donošenju zakona. Ima

i nekoliko posebnih ovlasti, koje uključuju raspisivanje predsjedničkih izbora, opoziv predsjednika države i donošenje odluke o djelovanju ruskih oružanih snaga izvan ruskog državnog teritorija.

Državna дума, donji dom ruskog parlamenta, ima 450 zastupnika koji se biraju na mandat od pet godina. Svi ruski državljani s navršenom 21 godinom života imaju se pravo kandidirati na izborima. Zastupnici se biraju sa stranačkih lista kroz proporcionalnu zastupljenost. Pojam дума dolazi od ruske riječi *dumat*, što znači razmišljati. Sve zakone, čak i oni koje predlaže Vijeće federacije, mora najprije odobriti Državna дума. Nakon što se zakon donese u Dumi, većinom glasova, nacrt zakona vraća se Vijeću federacije. Ako ga Vijeće ne potvrdi, oba doma mogu formirati zajedničku komisiju koja radi na pronalaženju kompromisa.

Glavna politička stranka u Ruskoj Federaciji je Jedinstvena Rusija. Opozicijske stranke postoje, ali je njihova mogućnost političkog djelovanja vrlo mala. **Jedinstvena Rusija** je stranka centra, najveća i naizgled najpopularnija stranka u Rusiji te je, prema vlastitom određenju, usredotočena na „ruski konzervativizam“. **Komunistička stranka Ruske Federacije** (CPRF) stranka je ljevice koja želi uspostaviti suvremeni socijalizam. **Pravedna Rusija** (CP) stranka je lijevog centra i saveznik je Jedinstvene Rusije. **Liberalno-demokratska stranka Rusije** (LDPR) stranka je krajnje desnice koja se protivi se i komunizmu i kapitalizmu, a prema vlastitu je opisu centristička, radikalno desna nacionalistička politička stranka.

Gospodarski čimbenici

Nakon raspada SSSR-a i desetljeća gospodarske i socijalne krize, Rusija se, nakon dolaska Vladimira Putina na vlast, politički stabilizirala, reorganizirala svoje gospodarstvo i iskoristila svoje prirodne resurse za poticanje snažnog gospodarskog rasta. Rastuće cijene nafte, povećana strana ulaganja, veća domaća potrošnja te, osobito, posebno politička stabilnost, također su poduprli gospodarski rast. U razdoblju od 2000. do 2007. godine rusko je gospodarstvo bilo najbrže rastuće u skupini G8, s prosječnim rastom od 7 %.

Nakon godina stagnacije Rusija je postala vodeći svjetski izvoznik prirodnog plina i drugi najveći proizvođač nafte u svijetu nakon Saudijske Arabije. Prihodima od izvoza nafte i plina Rusija je kreditorima, Pariškom klubu i Međunarodnom monetarnom fondu, vratila svoj dio duga iz sovjetskog doba.

Socijalno se stanje znatno popravilo, siromaštvo je smanjeno, a standard srednje klase znatno ojačao. Usporedno je rastao i broj superbogataša. Ipak, Rusija ima problem s neujednačenim gospodarskim razvojem zemlje. Dok je razvoj u moskovskoj regiji vrlo intenzivan, ostatak zemlje, osobito ruralna područja, znatno zaostaje. Problem je i što je velik dio ruske proizvodne baze potječe još iz sovjetskoga vremena. Rusija je naslijedila većinu vojno-obrambene industrije bivšeg SSSR-a, koju je dodatno razvila te ojačala svoje obrambene sposobnosti.

Na međunarodnom se planu Rusija suočavala s različitim izazovima pa je tako zbog različitih razloga, prije svega zbog neprovođenja administrativnih reformi svojih institucija, u članstvo Svjetske trgovinske organizacije primljena tek krajem 2012. godine. Nakon što je 2009. godine doživjela najsnažniju recesiju od pada sovjetskog bloka, uslijedio je kratki oporavak do sljedeće dvije uzastopne recesijske godine, 2015. i 2016., koje su izravna posljedica nametnutih sankcija međunarodne zajednice zbog aneksije ukrajinskog Krima.

Rusija trenutno nastoji diversificirati svoje gospodarstvo ulaganjem u razvoj malih poduzeća te u ljudski kapital. Pokrenut je milijunski vrijedan investicijski program u području nanotehnologije, a osmišljen je i ambiciozni socijalni program za poticanje sektora građevinarstva, poljoprivrede, zdravstva i obrazovanja.

Nakon pada gospodarskog rasta u 2015. (-3,7 %) i 2016. godini (-0,8 %), u trećem kvartalu 2018. godine, potaknut povećanom osobnom potrošnjom i održavanjem Svjetskog nogometnog prvenstva u Rusiji, gospodarski je rast povećan te iznosi oko 1,9 %, a očekuje se da će do 2020 stagnirati na razini oko 2 %.

Kako bi uravnotežila javne financije, Rusija je privatizirala dio Rosnefta, vodećeg ruskog proizvođača nafte.

Stopa inflacije trenutno se kreće oko 3,5 %, što je trend koji bi se, jačanjem rublja, trebao nastaviti. Državni je dug i dalje nizak, a država raspolaže znatnim deviznim rezervama te imovinom državnih fondova.

Društveni čimbenici

Rusija je teritorijalno najveća zemlja na svijetu, s ukupnom površinom od 17 098 242 km². Prema podacima Svjetske banke u 2018. godini, Rusija ima oko 147 milijuna stanovnika.

Prema podacima američke Središnje obavještajne agencije (CIA-e)³⁷ u Rusiji živi oko 190 etničkih grupa. od kojih je 77 % ruskog podrijetla. Ostatak stanovništva čini 3,7 % Tatara, 1,4 % Ukrajinaca, 1,1 % Baškira, 1 % Chuvasha, 1 % Čečena i 10,2 % ostalih, dok je 3,9 % neopredijeljeno.

Urbano stanovništvo čini 74 % stanovništva Rusije. Prosječni životni vijek stanovnika Rusije iznosi 71,9 godina. Očekivani životni vijek za žene je 77,2, a za muškarce 66,4 godine. Ruska vlada je proračunu za 2017. godinu izdvojila 7 % BDP-a za zdravstvo i oko 5 % BDP-a za obrazovanje.

U godini 2017., omjer učenika ženskog i muškog spola upisanih u osnovne škole, na 100 je stanovnika bio 98,9/98,2. Omjer učenika ženskog i muškog spola upisanih u srednje škole, na 100 je stanovnika bio 99,5/101,6, dok je omjer osoba ženskog i muškog spola upisanih u visokoškolske ustanove, na 100 stanovnika bio 86,2/71,5.

Od iznimne je važnosti imati stabilan režim i politiku za privlačenje većeg broja ulagača. Također je važno provoditi politiku koja pruža više prednosti ljudima koji žele doprinijeti poslovanju ili se uključiti u njega.

Rusija je pravna slijednica SSSR-a u različitim međunarodnim organizacijama. Stalna je članica Vijeća sigurnosti UN-a i aktivno sudjeluje u njegovom radu.

Prema priopćenjima i istraživanjima organizacije *Human Rights Watch* građani Rusije ne uživaju potpune građanske slobode. Unatoč tome što Rusija ima snažan i učinkovit pravosudni sustav, broj zatvorenika u zemlji i dalje je visok (628 zatvorenika na 100 000 stanovnika). Zatvori su u lošem stanju i doslovno su prepuni.

Promjene u strukturi društva dovele su do promjena u mentalitetu i načinu razmišljanja stanovništva. Iako je Rusija tradicionalna zemlja koja je uvijek zagovarala obiteljske vrijednosti, ljudi danas imaju drugačija stajališta prema planiranju obitelji.

³⁷ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>

Od 1990. stopa nataliteta bilježi konstantan pad, dok se stopa smrtnosti povećava. Osim toga, Rusija je jedna od zemalja koje imaju veliki broj osoba oboljelih od HIV-a i visoku zastupljenost bolesti alkoholizma u ukupnoj populaciji.

Tehnološki čimbenici

Mnoga dostignuća ruskih znanstvenika u različitim poljima poput matematike, kemije, strukturalnog inženjerstva, znanosti o Zemlji i svemirskog inženjerstva značajno su doprinijela razvoju ruske tehnologije. Ta postignuća imaju veliko značenje i za rusko gospodarstvo te za poziciju Rusije u različitim međunarodnim organizacijama.

Rusija se smatra jednim od vodećih svjetskih aktera u područjima obrane i tehnologije, počevši od toga da je bila prva zemlja koja je poslala ljude u svemir u 20. stoljeću te postigla veliki napredak u svemirskom inženjerstvu, pa do toga da se danas u svijetu najviše proizvode ruski zrakoplovi. Inače, 20. stoljeće nije značajno samo za razvoj ruske nego i za razvoj svjetske tehnologije jer je doprinijelo novoj generaciji znanja.

Međutim, iz različitih razloga, što političkih što financijskih, razvoj novih ruskih tehnologija ne doprinosi značajno prihodima zemlje. Gospodarski razvoj Rusije stoji u suprotnosti s razvojem tehnologije. Rusija ostvaruje većinu svojih prihoda od izvoza nafte, plina i drugih prirodnih resursa, a tom izvozu još uvijek velikim dijelom ovisi i njezino gospodarstvo.

Aktivnije gospodarstvo zahtijeva od ruske vlade osmišljavanje modela kojim bi razvoj novih tehnologija doveo do proizvodnje novih proizvoda koji bi zaista značili prednost u odnosu na gospodarstva drugih zemalja. Ruska vlada je stoga u suradnji s privatnim sektorom osnovala je neprofitnu organizaciju Agenciju za tehnološki razvoj (*Agency of Technological Development*)³⁸ i grupu *Rusnano*³⁹ zaduženu za razvoj nanotehnologije. Tehnologija mora biti proizvedena u Rusiji na temelju ruskih inovacija. Ulaganja u znanstvena istraživanja u svim područjima, a osobito u tehnološkom sektoru, pomoći će Rusiji da ponovno dođe na poziciju jedne od glavnih svjetskih gospodarskih sila.

³⁸ Agencija za tehnološki razvoj osnovana je s ciljem promocije i razvoja novih tehnologija te certificiranja i okretanja proizvodnje unutar Rusije.

³⁹ Glavna zadaća RUSNANO grupe je provedba investicijskih projekata promidžbe, razvoja i izgradnje proizvodnih postrojenja u nanotehnološkoj industriji Rusije.

Uvjerenje je najviših razina vlasti u Rusiji da će se naprednom tehnologijom steći prednost nad Zapadom i da će takav uspjeh dodatno potaknuti razvoj i širenje trgovine i moderne industrije. To će otvoriti nove mogućnosti gospodarskog rasta, dovesti do poboljšanja životnog standarda i zaustavljanja inflacije.

Okolišni čimbenici

Jedan je od najvećih problema u području zaštite okoliša s kojima se Rusija suočava, pretjerano iskorištavanje šuma, koje u kombinaciji s nezakonitom sječom, uništava ruski šumski fond. Situacija je osobito zabrinjavajuća u sjeverozapadnoj Rusiji i na krajnjem istoku zemlje. Pretjerana sječa stabala dovodi do velikih erozija tla i povećanja emisije ugljikova dioksida, a posebno utječe na brojne životinjske vrste u sjevernim šumama Rusije.

Drugi je veliki problem u ovom području nuklearni sektor jer je zbog odlaganja nuklearnog otpada u ruralnim područjima i starosti nuklearnih reaktora prve generacije, koji su pri kraju radnog vijeka, velika opasnost od ekoloških katastrofa velikih razmjera.

Program nuklearnog naoružanja zemlje uzrokovao je trajne štete u južnom Sibiru i u blizini Čeljabinska u Uralu, a zanemarivanje zaštite okoliša u doba SSSR-a dovelo je do trajne degradacije kvalitete ruskog tla i vode. Tlo u industrijskom pojasu duž južnog dijela Urala osobito je degradirano i nije ga moguće sanirati.

Hidroelektrane smještene u branama na rijeci Volgi smanjile su obujam rijeke, što je dovelo zadržavanja mnogo veće količine onečišćujućih tvari nego što bi to inače bio slučaj.

No ruska se politika zaštite okoliša značajno razvila i napredovala od nemarnog odnosa u vrijeme SSSR-a. Očuvanje okoliša u nadležnosti je Ministarstva prirodnih resursa i okoliša Rusije (*Ministry of Natural Resources and Environment*). Ministarstvo koordinira i nadzire aktivnosti Savezne službe za hidrometeorologiju i praćenje stanja okoliša, Savezne službe za nadzor upravljanja prirodnim resursima, Savezne agencije za vodne resurse i Savezne agencije za upravljanje podzemnim resursima.

Rusija je unatrag nekoliko godina posljednja od 38 razvijenih zemalja prema Globalnom indeksu inovativnosti za razvojne (*startup*) tvrtke koje se bave čistom tehnologijom. Ta se pozicija temelji na činjenici da je Rusija među vodećim proizvođačima fosilnih goriva na svijetu, a nije pokazivala veću inicijativu za razvoj čiste tehnologije. Period u kojem će Rusija prihvatiti čistu tehnologiju, vjerojatno će ovisiti o cijenama nafte i međunarodnoj politici.

Druge zemlje polako se odmiču od masovne potrošnje fosilnih goriva i Rusija će biti prisiljena slijediti takav razvoj ili će biti izložena opasnosti da zaostane u razvoju u ovom području industrije.

U posljednje vrijeme ruska vlada daje neke naznake da će unaprijediti svoju politiku zaštite okoliša za 21. stoljeće. U studenom 2013. godine ruski predsjednik Vladimir Putin izjavio je da su uvjeti okoliša u 15 % zemlje nezadovoljavajući te da Rusija mora promijeniti svoju politiku zaštite okoliša ili joj neće „neće ostati ništa“ bez obzira na veliki teritorij i veliko bogatstvo prirodnim resursima.

Pravni čimbenici

Ustavna struktura

Ustav Ruske Federacije usvojen je nacionalnim referendumom 12. prosinca 1993. Definiira suverene savezne ovlasti, saveznu strukturu i sustav upravljanja koji su oblikovani po uzoru na mnoge zapadnjačke demokratske sustave te usvajaju doktrinu diobe vlasti na izvršnu, zakonodavnu i pravosudnu.

Ustav, također, kao ključne točke osobito naglašava samoodređenje, ljudska prava i građanske slobode privatnih građana s obzirom na to da u zemlji nikada ranije nije postojao nikakav drugačiji oblik demokratske vlasti.

Sudovi

U Ruskoj Federaciji tri su razine sudova:

1. sudovi opće nadležnosti (uključujući i vojne sudove), kojima je nadređen Vrhovni sud
2. arbitražni sudovi, kojima je nadređen Visoki arbitražni sud i
3. Ustavni sud (koji ima nadležnost i na ustavnim sudovima federalnih jedinica).

Općinski sud najniže je administrativno tijelo u općem sudskom sustavu. On je ustrojen u svakom gradskom ili seoskom okrugu i rješava više od 90 % svih građanskih i kaznenih predmeta. Na sljedećoj su razini sudovi opće nadležnosti, kao regionalni sudovi, a na najvišoj je razini Vrhovni sud. Žalba na odluke nižih sudova može se podnijeti samo na neposredno nadređenom sudu.

Arbitražni sudovi u praksi su specijalizirani sudovi koji rješavaju imovinske i trgovačke sporove između gospodarskih subjekata. Najviša je razina suda o gospodarskim sporovima Visoki arbitražni sud.

Ustavni sud ima ovlasti tumačiti ustavnost zakona ili predsjedničkih ukaza. Ako sud utvrdi da je zakon protuustavan, zakon se ne može početi provoditi. Suce Ustavnog, Vrhovnog i Visokog arbitražnog suda imenuje gornji dom parlamenta, Vijeće federacije.

Vlasništvo

Ustavom je definirano da ruski građani uživaju opća prava vlasništva, nasljeđivanja, zakupa, uzimanja hipoteke na imovinu i prodaje imovine, iako u relevantnom zakonodavstvu i dalje postoji i dosta nejasnoća. Zakon o zemljištu, koji je stupio na snagu 2001. godine, obuhvaća sve uredbe o uporabi i vlasništvu nad općinskim i industrijskim zemljištem. S druge strane, poljoprivredna zemljišta uređena su posebnim saveznim zakonom, koji je stupio na snagu 2003. godine, a koji izričito zabranjuje vlasništvo nad poljoprivrednim zemljištem stranim pravnim osobama ili pojedincima ili ruskim pravnim osobama s više od 50 % temeljnog kapitala u vlasništvu.

Strana ulaganja

Savezni zakon o stranim ulaganjima od 9. srpnja 1999. godine glavni je zakonodavni akt koji određuje pravila o svim vrstama stranih ulaganja u Rusiju. Zakon propisuje da se strani ulagači i strana ulaganja neće tretirati nepovoljnije od domaćih, uz određene iznimke koje se mogu uvesti radi zaštite ruskog ustavnog poretka, morala, zdravlja i prava trećih osoba te državne sigurnosti.

Zakon također omogućuje strana ulaganja u većinu sektora u ruskom gospodarstvu, uključujući državne vrijednosne papire, dionice i obveznice, nova poduzeća, akviziciju postojećih ruskih poduzeća, zajedničke pothvate itd. Strani su ulagači zaštićeni od nacionalizacije i izvlaštenja, osim ako nije drugačije uređeno Saveznim zakonom.

OPĆE KARAKTERISTIKE ULASKA NA RUSKO TRŽIŠTE

Rusija je veliko i distribucijski zahtjevno područje podijeljeno u jedanaest vremenskih zona. Glavna tržišta, Moskva i Sankt Petersburg, logistički su odlično organizirana. Kupovne navike i preferencije potrošača prema postojećim uvoznim markama u tim su dijelovima slabo elastične na promjene pa će konkurencija predstavljati najveći izazov izvozniku. Ostali veliki gradovi, poput Yekaterinburga, Novosibirska i Vladivostoka, nisu toliko razvijeni i potrošači u njima nemaju izgrađene toliko snažne preferencije u smjeru izbora postojećih proizvoda.

Rusija od davnina njeguje trend „supstitucije uvoznih proizvoda“, kojim suptilno primjenjuje različite tržišne tehnike upućivanja lokalnih potrošača na izbor domaćih proizvoda. Neke od najznačajnijih tehnika šticećenja domaćih proizvođača, preferencijalno su financiranje ruskih tvrtki, zatim blage smjernice koje ograničavaju izbor i kupnju uvoznih proizvoda, službene „kupujmo rusko“ kampanje te otvorene preferencije ruskih proizvoda u javnim natječajima.

Poduzetništvo u Rusiji za strane je ulagače opterećeno administracijom i propisima te apsolutnom prevlašću poduzeća u državnom vlasništvu. Posebnu zabrinutost pri izvozu u Rusiju čine kontinuirana kršenja prava nad intelektualnim vlasništvom (IPR), kojima karakter i težina variraju ovisno o sektoru. U smislu zaštite intelektualnog vlasništva, obvezno licenciranje farmaceutskih proizvoda u Rusiji predstavlja najveći izazov. Europska unija identificirala je taj problem te je evidentiran u trgovinskim barijerama. Dokument je dostupan na sljedećoj poveznici: http://madb.europa.eu/madb/barriers_details.htm?barrier_id=11273

Od 2016. godine, za izvoz pojedinih farmaceutskih proizvoda na rusko tržište, nužan je GMP certifikat proizvođača (*Good Manufacturing Practice*). Dokument je dostupan na sljedećoj poveznici: http://madb.europa.eu/madb/barriers_details.htm?barrier_id=11980

Čimbenici tržišne uspješnosti

Ruski uvoznici i potrošači osobito su osjetljivi na cijene i o proizvodu će postaviti mnogo pitanja na koje će očekivati argumentirane odgovore. Poznavanje engleskog jezika nije široko rasprostranjeno, čak ni u velikim gradovima poput Moskve i St. Petersburga.

Prilagođavanje prodajnih i marketinških strategija aktualnom stanju na tržištu ključan je čimbenik uspjeha na tom tržištu. Rusko tržište izvoznih proizvoda funkcionira po principu ugleda i pouzdanosti uvoznika kod prvog pristupa tržištu. Dubinska je analiza uvoznika neophodna ako se ne radi o velikom uvozniku i distributeru s vlastitim maloprodajnim lancem.

Većina vodećih maloprodajnih lanaca u svim sektorima djeluje kao uvoznik proizvoda te su jedan od najbržih i često najpovoljnijih putova do tog tržišta. Manji se uvoznici, s obzirom na stalne promjene u tržišnoj klimi i manji utjecaj na administrativne procedure, teško nose s velikom konkurencijom.

Ruski poduzetnici cijene osobni kontakt te se putovanje u Rusiju, kako bi se ostvarile i osnažile veze s poslovnim partnerima te realno i u razgovoru sagledala ograničenja tržišta za taj proizvod ili uslugu, snažno preporučuje. Uspjeh velikim dijelom ovisi o izboru partnera i njegovu utjecaju u pojedinoj industriji, osobito utjecaju pravne i računovodstvene prirode. Važno je redovito održavati veze s ruskim partnerima jer će odsutnost interpretirati kao nezainteresiranost. Izabrani će partner osigurati svu pomoć i podršku za potrebna testiranja i certifikacije proizvoda, postprodajne usluge, carinjenje, skladištenje te pripremu marketinških materijala, uputstava i deklaracija na ruskom jeziku.

Od izvoznika se očekuje spremnost na prilagodbu cijena uslijed mogućih valutnih fluktuacija, odnosno održavanje cijene na istoj ili nižoj razini u slučaju pada tečaja rublja.

Marketing u Rusiji zahtijeva strpljenje i ne omogućava neposredan rezultat te manjak brzog rezultata ne ukazuje na neuspjeh pristupa potrošaču.

U procjenu troškova obavezno je uvrstiti i moguće troškove korupcije i davanja mita, koje je prema godišnjem izvješću glavnog tužiteljstva iz 2017. godine, iznosilo u prosjeku 0,9 % prihoda od prodaje uvezenih proizvoda.

Poslovni običaji

Osobni kontakt je obavezan, a dogovaranje prvog sastanka vrlo izazovno. Moguće je više tjedana čekati na odgovor vezan uz točan dan i vrijeme sastanka. Ako je sastanak dogovoren u Moskvi ili St. Peterburgu, važno je uzeti u obzir faktor velikih prometnih gužvi. Ruski jezik je obavezan i ako ga izvoznik ne govori i ne razumije, važno je povesti prevoditelja. Iako određen postotak Rusa govori engleski jezik, u osobnom kontaktu vezanom uz poslovne pregovore inzistirat će na uporabi ruskoga jezika.

Posjetnice su važne i slobodno se razmjenjuju, a preporučljivo ih je imati dvojezične odnosno s jedne strane na hrvatskom, s druge na ruskom jeziku. Rusi postavljaju izravna pitanja i inzistiraju na argumentiranim odgovorima.

Promotivni materijali o tvrtki ili proizvodu koji se pokazuju potencijalnom partneru, moraju biti na ruskom jeziku. Vrlo je važno da je prijevod materijala na ruski jezik visoko kvalitetan.

STRATEGIJE ULASKA NA RUSKO TRŽIŠTE

Provođenje temeljitog istraživanje tržišta. Prije izrade poslovnog plana potrebno je proučiti ciljno tržište do najsitnijeg detalja jer će svaki propust značiti dodatni neplanirani trošak. U početnoj fazi razvoja izvozne ponude preporučljivo je analizirati regiju i konkurentske proizvode, a ako će uvoznik biti maloprodajni lanac, i broj prodajnih mjesta zbog procjene mogućnosti količinskog zadovoljavanja prvog izvoza. Potrebno je i redovito provjeravati trgovinske barijere.

Posjet Rusiji. Putovanje u Rusiju iznimno je važno za procjenu partnerstva i izgradnju jakih veza. To je izvozniku ujedno i prilika za prepoznavanje mogućih prepreka u poslovanju i saznavanje informacija o visini iznosa mita koje neće biti iskazano u službenim dokumentima i korespondenciji.

Sudjelovanje na sajmovima. Planiranje putovanja u vrijeme održavanja specijaliziranih sajmova omogućit će osobni pristup zainteresiranim stranama i stvaranje novih mreža međunarodnih kontakata u povezanim sektorima. Na sajmovima je uputno da član višeg menadžmenta stranog uvoznika osobno prilazi štandovima s ponudom koja mu se čini zanimljivom. Obavezno je korištenje ruskog jezika na svim promotivnim materijalima.

Odabir lokalnog partnera, posrednika ili distributera. Za manje tvrtke, koje nemaju dostupne veće financijske resurse za promociju svojih proizvoda na ruskom tržištu, iznimno je važno odabrati dobrog distributera. U Rusiji su kvalitetni lokalni kontakti mnogo važniji od karakteristika samog proizvoda i cijene. Najveći maloprodajni lanci ujedno su i glavni uvoznici te će osigurati cjelokupnu administrativnu logistiku pa je izbor takve vrste partnera manje opterećen stalnim zahtjevima za kontaktiranjem.

Fokusiranje na jednu tržišnu nišu. Rusija je izuzetno veliko tržište podijeljeno na razvijene i manje razvijene zone, koje karakteriziraju velike razlike u kupovnim navikama i preferencijama potrošača. Planiranje mora uključiti i geografski i tržišni segment. Svako širenje na drugu regiju, makar i u istoj tržišnoj niši i s istim distributerom, zahtijevat će ponovne posjete zemlji i upoznavanje nove mreže ljudi.

Prilagodba proizvoda tržištu. Ruski potrošači vole proizvode s tekstualnom komunikacijom na ambalaži proizvoda na ruskom jeziku.

Investiranje u promociju na ciljnom tržištu. Marketinške kampanje kritična su točka ulaska novog proizvoda na tržište jer svijest potrošača o njemu još ne postoji, a potrošači imaju povjerenje u glavni konkurentski proizvod. Veći distributeri imaju iskustva s plasmanom novih uvoznih proizvoda i često će snositi veći dio troška promocije, no od izvoznika će očekivati sudjelovanje. Odbijanje sudjelovanja u trošku promocije može predstavljati točku spoticanja u budućoj suradnji s potencijalnim partnerom pa je uputno precizno definirati omjer sudjelovanja u trošku promocije prije njegovog nastanka.

Intelektualno vlasništvo i registracija zaštitnog znaka. Svim se izvoznicima u Rusiju preporučuje što ranije, ako je moguće prije samog uvoza proizvoda, registrirati zaštitni znak marke. Iako je kršenje prava zaštićenog intelektualnog vlasništva pravna osnova za tužbu, u Rusiji to, u određenom postotku, neće imati nikakvu posljedicu za kršitelja te je i Europska unija identificirala taj problem. Poveznica na informaciju je na sljedećoj poveznici: http://madb.europa.eu/madb/barriers_details.htm?barrier_id=11273

OSTALA PERSPEKTIVNA TRŽIŠTA EUROAZIJSKE UNIJE ZA HRVATSKA PODUZEĆA⁴⁰

Poslujući s Ruskom Federacijom hrvatskim poduzećima dostupno je tržište od više od 180 milijuna potencijalnih potrošača, što uključuje i stanovnike ostalih zemalja Euroazijske unije u čiji sastav ulaze još i Bjelorusija, Kazahstan, Armenija i Kirgistan, s kojim Rusija dijeli jedinstven trgovinsko-carinski prostor.

Neka od tržišta navedenih zemalja su od posebno velikog interesa za hrvatska poduzeća u zadnje vrijeme, a to su prvenstveno tržište Azerbajdžana i Kazahstana.

TRŽIŠTE AZERBAJDŽANA

Gospodarstvo

Makroekonomski pokazatelji	Jedinica	2015.	2016.	2017.
BDP (nominalni)	Mlrd USD	63,983	37,56	40,67
BDP (realni)	% promjene	4	5,8	0,1
BDP po glavi stanovnika	USD	5 300	3 900	4 140
Inflacija	%	7,8	15,6	10
Nezaposlenost	%	5	5	5
Saldo tekućeg računa	Mlrd USD	-0,222	-1,363	-1,413
Izvoz	Mlrd USD	15,59	12,48	15,691
Uvoz	Mlrd USD	9,774	8,532	8,734
Direktna strana ulaganja	Mlrd USD	66,5	73,83	80,63

Izvori: MMF, Svjetska banka, Obrada: HGK - Sektor za međunarodne poslove

⁴⁰ Hrvatska gospodarska komora

Najznačajniji sektori gospodarstva

Glavno bogatstvo Azerbajdžana leži u bogatim rezervama nafte, prirodnog plina i velikom poljoprivrednom potencijalu na koji pozitivan utjecaj imaju povoljni klimatski uvjeti.

Proizvodnja nafte drastično je porasla 1997. godine kada je potpisan prvi sporazum o raspodjeli proizvodnje (*Production-Sharing Agreement*) s Azerbaijan International Operating Company.

Visok gospodarski rast Azerbajdžana može se pripisati velikim i rastućim izvozom nafte i plina, ali neki od ne-izvoznih sektora su udvostručili rast, kao što su graditeljstvo, bankarstvo i nekretnine.

Izvoz nafte kroz naftovode Baku-Tbilisi-Ceyhan, Baku-Novorossiysk, i Baku-Supsa i dalje predstavlja glavni gospodarski pokretač, ali se ulažu i veliki naponi u povećanje proizvodnja plina.

Završetkom geopolitički važnog južnog plinskog koridora između Azerbajdžana i Europe otvorio bi se još jedan, manji izvor prihoda od izvoza plina.

U Azerbajdžanu je do sada postignut manji napredak vezan uz pokretanje tržišnih gospodarskih reformi.

Glavni izvozni proizvod Azerbajdžana je nafta i naftne prerađevine te prirodni plin.

Od rudnog bogatstva najzastupljeniji su željezo, obojeni metali i aluminij.

Zbog pogodnih klimatskih uvjeta veliki su i poljoprivredni potencijali.

Zahvaljujući stranim ulaganjima u naftnu industriju i stabilizacijskom programu s MMF-om gospodarske prilike su sve pogodnije.

Vanjska trgovina Azerbajdžana

U robnoj razmjeni sa svijetom Republika Azerbajdžan bilježi stalni suficit, te je tako u 2017. godini ukupna robna razmjena sa svijetom iznosila 24,7 mlrd US\$, od čega je izvoz iznosio 16 milijardi USD, a uvoz 9 milijardi USD.

Glavni trgovinski partneri u izvozu u 2017. godini bili su Italija (19,9 %), Njemačka (10,5 %), Francuska (8 %) i Indonezija (5,8 %).

U uvozu su glavni trgovinski partneri u 2017. Rusija (15,7 %), Turska (12,7 %), SAD (9,6 %) i Njemačka (7,5 %).

Glavni izvozni proizvodi u 2017. su nafta i plin s 90 % od ukupnog izvoza, a zatim slijede strojevi, prehrambeni proizvodi i pamuk, dok u uvozu prevladavaju strojevi i oprema, prehrambeni proizvodi, metali i kemikalije.

Bilateralni sporazumi iz područja gospodarstva između Hrvatske i Azerbajdžana

- Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Azerbajdžana o gospodarskoj suradnji, sklopljen 11.3.2013., stupio na snagu: 6.8.2013., NN-MU: 5/2013.
- Predsjednička deklaracija o strateškom partnerstvu i prijateljskim odnosima između Republike Azerbajdžana i Republike Hrvatske, potpisana i stupila na snagu 11.03.2013.
- Memorandum o suglasnosti između Ministarstva turizma Republike Hrvatske i Ministarstva kulture i turizma Republike Azerbajdžana o suradnji u području turizma, potpisan 11.3.2013., stupio na snagu: 15.5.2013.
- Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Azerbajdžan o poticanju i uzajamnoj zaštiti ulaganja, sklopljen 2.10.2007., stupio na snagu 30.5.2008., NN-MU 2/2008

- Memorandum o suradnji između Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva Republike Hrvatske i Ministarstva gospodarskog razvitka Republike Azerbajdžan, potpisan 2.10.2007.
- Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Azerbajdžana o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu, sklopljen 12.3.2012., stupio na snagu 18.3.2013., NN-MU 2/2013

Robna razmjena između Hrvatske i Azerbajdžana

Ukupna robna razmjena između RH i Azerbajdžana u 2017. godine iznosi 251 milijuna USD što je porast od 3 % u odnosu na 2016. godinu.

Izvoz je u 2017. godini iznosio 787 mil USD, što je pad od 52 %, dok je uvoz iznosio 250 milijuna USD (rast od 3,4 %).

Do 2009. godine robna razmjena između dvije zemlje je bila manje više ustaljena, a Hrvatska je bilježila gotovo stalni suficit sa Azerbajdžanom.

U 2010. godini došlo je do povećanja hrvatskog izvoza za 133% u odnosu na 2009. godinu, koji je iznosio 2,5 milijuna USD i odnosi se uglavnom na izvoz lijekova i duhana, ali u isto vrijeme dolazi do većeg porasta uvoza iz Azerbajdžana za 54 %, dok se 99 % cijelog uvoza odnosi se na naftu.

Robna razmjena RH - Azerbajdžan 2015.-2017.

u 000 USD	IZVOZ	% promjene	UVOZ	% promjene	UKUPNO	SALDO
2015.	4.647	-69,4	391.605	14,56	396.252	-386.958
2016.	1.629	-64,95	242.271	-38,13	243.900	-240.642
2017.	787	-51,69	250.591	3,43	251.378	-249.804

Izvor: DZS RH, Obrada HGK – Sektor za međunarodne odnose

Najznačajniji izvozni proizvodi RH - Azerbajdžan u 2017.

Tar.br.	Proizvod	USD	%
3307	Pripravci prije brijanje	358.064	45,5
8413	Sisaljke za tekućine	159.408	20,25
2105	Sladoled i ostali jestivi ledeni proizvodi	85.531	10,87
8501	Električni motori i električni generator	49.918	6,34
4407	Drvo obrađeno po dužini piljenjem	28.742	3,65
PRIKAZANO IZVOZ		681.663	86,61
UKUPNO IZVOZ RH AZERBAJDŽAN 2017.		787.018	100

Izvor: DZS RH, Obrada HGK – Sektor za međunarodne odnose

Najznačajniji uvozni proizvodi RH - Azerbajdžan u 2017.

Tar.br.	Proizvod	USD	%
2709	Nafta i ulja dobivena iz bitumenskih minerala, sirova	250.569.936	99,99
8703	Osobni automobili i ostala motorna vozila	9.850	0
PRIKAZANO IZVOZ		250.579.786	100
UKUPNO IZVOZ RH AZERBAJDŽAN 2017.		250.591.118	100

Izvor: DZS RH, Obrada HGK – Sektor za međunarodne odnose

Mogući oblici suradnje između Hrvatske i Azerbajdžana u gospodarstvu

Sektori potencijalno perspektivni za buduću suradnju:

Infrastrukturni radovi, elektroindustrija, metalurgija i strojogradnja, poljoprivreda i poljoprivredna mehanizacija, istraživanje i proizvodnja nafte i plina, kemijska industrija, prehrambena industrija, brodogradnja, energetika, infrastrukturni projekti i turizam.

Energetika

Azerbajdžan ima potpisane ugovore s velikim naftnim kompanijama koje ulažu 60 milijardi USD u eksploataciju nafte i infrastrukturu. Ovdje se otvaraju mogućnosti i za mnoge hrvatske tvrtke koje se između ostalog mogu uključiti u modernizaciju procesa proizvodnje i izgradnju petrokemijskih postrojenja, koji su u Azerbajdžanu zastarjeli.

Promet i veze

Državne željeznice Azerbajdžana (koje raspolažu sa 200 električnih lokomotiva od kojih je 80 potrebno remontirati) rekonstruiraju željeznički sustav, pruge, električne lokomotive i vagone, kao i telekomunikaciju te signalizaciju.

Graditeljstvo

Brojne su mogućnosti suradnje u građevinarstvu, na području modernizacije i gradnje hidroelektrana. U najavi su izgradnje hotela i njihovo opremanje te se ovdje otvara mogućnost i za proizvođače namještaja.

TRŽIŠTE KAZAHSTANA

Gospodarstvo

Makroekonomski pokazatelji	Jedinica	2015.	2016.	2017.
BDP (nominalni)	Mlrd USD	195,005	133,76	160,84
BDP (realni)	% promjene	1,5	1,1	1,7
BDP po glavi st.	USD	10 430	7 460	8 840
Inflacija	%	9	8,5	8,5
Nezaposlenost	%	5	5	5
Saldo tekućeg računa	Mlrd USD	-5,464	-8,156	-8,926
Izvoz	Mlrd USD	45,37	37,3	44,11
Uvoz	Mlrd USD	31,64	27,87	31,09
Direktna strana ulaganja	Mlrd USD	142,4	143,2	156,2

Izvori: MMF, Svjetska banka, Obrada: HGK - Sektor za međunarodne poslove

Najznačajniji sektori gospodarstva Kazahstana

Nakon suočavanja s očekivanim tranzicijskim problemima koji su uslijedili poslije proglašenja samostalnosti 1991. godine, Kazahstan se postepeno razvio u dominantnu državu središnje Azije, koja temelji svoj razvoj na jakoj poljoprivredi i iskorištavanju bogatih prirodnih izvora kao što su nafta, bakar, olovo, cink i kadmij, koji su konkurentni i visoko pozicionirani po kvaliteti na svjetskom tržištu.

Najznačajniji sektori gospodarstva su: proizvodnja nafte, ugljena, mangana, kroma, olova, cinka, bakra, titana, boksita, zlata, srebra, fosfata, sumpora, eksploatacija željezne rude te proizvodnja traktora i poljoprivredne mehanizacije, elektromotora i građevinskog materijala.

Vanjska trgovina Kazahstana

U 2017. godini ukupna robna razmjena Kazahstana sa svijetom iznosila je 75,2 milijardi USD, što je porast od 15 % u odnosu na 2016. godinu.

Izvoz je iznosio 44 milijarde USD (rast od 18 %), dok je uvoz iznosio 31 milijardi USD (rast od 12 %).

Kazahstan ima izvozno orijentirano gospodarstvo koje uvelike ovisi o pošiljkama nafte i srodnih proizvoda (60 % od ukupnog izvoza). Ostali izvoz uključuju obojeni metali, bakar, aluminij, cink i uran.

Najvažniji trgovinski partneri u izvozu su Italija, Kina, Rusija i Nizozemska, a u uvozu Rusija, Kina, Njemačka i SAD.

Glavni izvozni proizvodi su: sirova nafta, prirodni plin, obojeni metali, kemijski proizvodi, a uvozni: strojevi i oprema, metalni proizvodi i prehrambeni proizvodi.

Bilateralni sporazumi iz područja gospodarstva između Hrvatske i Kazahstana

- Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Kazahstan o gospodarskoj suradnji (datum potpisivanja 17.5.2018).
- Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Kazahstan o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanja izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak.
- Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Kazahstan o međunarodnom cestovnom prijevozu putnika i tereta (datum potpisivanja: 11.7.2006.; objava u NN-MU: 1/2011; stupanje na snagu: 19.8.2011.; objava stupanja na snagu: 16/2011)
- Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Kazahstan o trgovini i gospodarskoj suradnji (datum potpisivanja: 19.4.2002.).
- Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Kazahstana o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak, potpisan 29.9.2017. (NN-MU 1/2018)

Robna razmjena između Hrvatske i Kazahstana

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku RH u 2017. ukupna robna razmjena između dvije zemlje iznosila je 179 milijuna USD, što je porasla od 66% u odnosu na 2016.

Najveći dio robne razmjene između RH i Kazahstana u 2017. odnosi se na hrvatski uvoz.

Robna razmjena RH - Kazahstan 2015.-2017.

u 000 USD	IZVOZ	% promjene	UVOZ	% promjene	UKUPNO	SALDO
2015.	10.162	-55,1	104	-99,85	10.266	10.058
2016.	9.244	-9,03	92.399	88.745,19	101.643	-83.155
2017.	15.878	71,77	163.263	76,69	179.141	-147.385

Izvor: DZS RH, Obrada HGK – Sektor za međunarodne odnose

Najznačajniji izvozni proizvodi RH - Kazahstan u 2017.

Tar.br.	Proizvod	USD	%
3004	Lijekovi (osim proizvoda iz tarifnih brojeva 3002, 3005 ili 3006)	6.038.242	38,03
3307	Pripravci za brijanje	3.850.903	24,25
8544	Izolirana žica	1.569.542	9,88
8537	Ploče, pultovi, stolovi, ormari	905.222	5,7
8413	Sisaljke za tekućine	538.579	3,39
PRIKAZANO IZVOZ		12.902.488	81,26
UKUPNO IZVOZ RH AZERBAJDŽAN 2017.		15.878.209	100

Izvor: DZS RH, Obrada HGK – Sektor za međunarodne odnose

Najznačajniji uvozni proizvodi RH - Kazahstan u 2017.

Tar.br.	Proizvod	USD	%
2709	Nafta i ulja dobivena iz bitumenskih minerala, sirova	158.588.932	97,14
7601	Aluminij u sirovim oblicima	2.609.482	1,6
2711	Naftni plinovi i ostali plinoviti ugljik	2.053.282	1,26
PRIKAZANO IZVOZ		163.251.696	99,99
UKUPNO IZVOZ RH AZERBAJDŽAN 2017.		163.262.756	100

Izvor: DZS RH, Obrada HGK – Sektor za međunarodne odnose

Dolasci i noćenja iz Kazahstana u Hrvatsku

Do 2011. godine dolasci turista iz Kazahstana u RH su zanemarivi u statistici ukupnih dolazaka i noćenja te ih Državni zavod za statistiku nije evidentirao. Od 2011. godine dolazi do povećanja dolazaka i noćenja turista iz Kazahstana, te ih DZS počinje pratiti.

Tako je u 2017. godini RH posjetilo 2 992 gosta iz Kazahstana (što je rast od 14 % u odnosu na prethodnu godinu), koji su ostvarili 18 174 noćenja (rast od 9 %).

Mogući oblici suradnje između Hrvatske i Kazahstana u gospodarstvu

Kazahstan ima povoljno poslovno ozračje, PDV iznosi 12 %, uvoz opreme ne podliježe carini, a moguće su i porezne olakšice na ulaganja u zemljišta i objekte. Kazahstan ima šest slobodnih gospodarskih zona, gdje se može poslovati uz sve olakšice i pogodnosti. Kazahstanu je potreban transfer novih tehnologija, a zemlja je bogata naftom, plinom i rudnim bogatstvom.

Gospodarstvo Kazahstana se intenzivno razvija, u izgradnji je velik broj stambenih objekata (više od 50 milijuna kvadratnih metara), industrijskih postrojenja, mreže autocesta (duž cijele zemlje, od Rusije na jednoj strani do Kine na drugoj).

Također se grade željeznice, a obnavlja se i infrastruktura u gradovima (uvodi se tramvaj u Astani), obnavljaju se vozni parkovi u gradovima, te se radi na nabavci moderne opreme – vozila za pranje gradskih ulica, ralica za čišćenje snijega, te poljoprivredne mehanizacije.

Područja perspektivna za suradnju su graditeljstvo, energetika, IT sektor, proizvodnja hrane, farmacija, turizam, a treba uzeti u obzir da je veliki interes sa kazahstanske strane iskazan i za *know how* u ovim sektorima.

INFORMACIJE I KONTAKTI ZA POTENCIJALNE IZVOZNIKE

Gospodarska diplomacija Republike Hrvatske

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske omogućilo je poduzetnicima korištenje sustava gospodarske diplomacije koji podrazumijeva sve elemente potrebne za učinkovito, transparentno i održivo promicanje hrvatskih gospodarskih interesa u inozemstvu – od novih nadležnosti u trgovinskoj politici, prilagođenog institucionalnog ustroja, određivanja prioritetnih tržišta, novih kategorija diplomatskog komuniciranja i upravljanja informacijama, prilagodbe lokacija diplomatsko-konzularne mreže, pa sve do nove institucionalne kulture fokusirane na građanina-izvoznika.

Aktivnosti hrvatske gospodarske diplomacije

Hrvatska gospodarska diplomacija pridružila se praksi modernih diplomacija koje danas stavljaju gospodarstvo u samo središte svog djelovanja te se bore za svako strano ulaganje i za svaki izvozni posao. Njezine su tri glavne zadaće:

1. Potpora hrvatskom izvozu
2. Zaštita interesa hrvatskih tvrtki u inozemstvu
3. Pomoć u privlačenju stranih investicija.

Usluge koje pruža hrvatskim izvoznicima ogledaju se kroz diplomatsko-konzularna predstavništva RH, kao i u nizu ostalih usluga. Ukupno 74 diplomatsko-konzularna predstavništva Republike Hrvatske u inozemstvu pružaju sljedeće usluge:

- davanje informacija o propisima i ostalim uvjetima poslovanja
- usmjeravanje na izvore informacija o financijskom poslovanju partera ili pružatelja pravnih usluga

- pomoć u organizaciji promotivnih događanja / sudjelovanja na sajmu
- pomoć pri organizaciji posjeta službenim institucijama
- pomoć u traženju poslovnih partnera
- pomoć pri uspostavi poduzeća ili podružnice
- zalaganje za pravedan tretman kompanija kod službenih institucija
- pomoć u uklanjanju ostalih trgovinskih barijera.

Ostali načini na koje se pomaže hrvatski izvoz su:

- dojavljivanje izvoznih prilika iz hrvatskih diplomatsko-konzularnih predstavništava putem poslovnih udruženja HGK, HIZ-a, HUP-a, HOK-a
- umrežavanje izvoznika u RH i u inozemstvu, po tržištu i pojedinim projektima
- organiziranje ciljanih posjeta hrvatskih tvrtki u pratnji visokih dužnosnika
- koordiniranje rada Povjerenstva za internacionalizaciju hrvatskog gospodarstva u kojem djeluje, u interesu hrvatskog izvoza, zajedno s ostalih 18 vladinih i nevladinih partnerskih institucija
- suorganizacija posjete Gospodarskog kluba stranih veleposlanstava RH institucijama i vodećim kompanijama
- aktivno promicanje interesa hrvatskih izvoznika u Europskoj uniji i u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji.

Na svojoj internetskoj stranici s hrvatskom poslovnom zajednicom dijeli sljedeće informacije:

- osnovne informacije o hrvatskim izvoznim tržištima
- vijesti o gospodarskim događanjima u inozemstvu
- najave događanja, konferencija i sajmovima
- informacije o trgovinskoj politici EU i važećim trgovinskim režimima
- informacije o radu Povjerenstva za internacionalizaciju hrvatskoga gospodarstva.

Glavne koristi za hrvatske poduzetnike koje omogućava hrvatska gospodarska diplomacija:

- olakšavanje donošenja poslovnih odluka kroz davanje relevantnih informacija i uvida o tržištu direktno 's terena'
- pomoć pri otklanjanju poteškoća u poslovanju kroz rušenje pravnih ili administrativnih trgovinskih barijera u bilateralnoj komunikaciji ili kroz mehanizme trgovinske politike EU
- smanjivanje vremena potrebnog za realizaciju izvoznih poslova kroz olakšavanje uspostave poslovnih kontakata i facilitiranje komunikacije s državnim institucijama
- umanjivanje rizika u poslovanju pojašnjavanjem specifičnosti tržišta i lokalne kulture poslovanja
- doprinos rastu i kompetitivnosti hrvatskih kompanija kroz traženje odgovarajućih partnera te njihovo umrežavanje s drugim hrvatskim izvoznicima
- pružanje aktivne zaštite hrvatskim kompanijama koje su tretirane suprotno pravilima tržišnog poslovanja.

Važne internetske poveznice s detaljnijim informacijama o izvoznim tržištima i dostupnim servisima za potencijalne izvoznike

Portal gospodarske diplomacije:

<http://gd.mvep.hr/>

Osnovne gospodarske informacije o stranim tržištima:

<http://gd.mvep.hr/hr/strana-trzista/>

Zajednička trgovinska politika Europske unije:

<http://gd.mvep.hr/hr/trgovinska-politika-europske-unije/madb/>

Informacije o pristupu trećim tržištima (MADB):

<http://gd.mvep.hr/hr/trgovinska-politika-europske-unije/madb/>

Zahtjev za podrškom izvozniku:

<http://gd.mvep.hr/hr/zahtjev-za-podrskom-izvozniku/>

Online test izvozne pripremljenosti:

<http://izvoz.mvep.hr/upitnik.php>

Institucije za kontakt

Hrvatska gospodarska komora

Sektor za međunarodne poslove i EU

Odjel za bilateralnu i multilateralnu suradnju

Rooseveltov trg 2

10000 Zagreb

Tel.: + 385 1 48 28 382

Faks: + 385 1 48 28 379

E-mail: eoi@hgk.hr

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Ruskoj federaciji

Korobejnikov pereulok 16/10, 119034 Moskva

E-mail: crorus@mvep.hr

www.ru.mvep.hr

Tel: +74 95 7854 070, 7854 075

Konzularni odjel : +74 95 785 39 49

Fax:+ 74 95 637 4624

Veleposlanstvo Ruske federacije u Republici Hrvatskoj

Bosanska 44, 10 000 Zagreb

E-mail: veleposlanstvo-ruske-federacije@zg.htnet.hr
ruscons@zg.htnet.hr

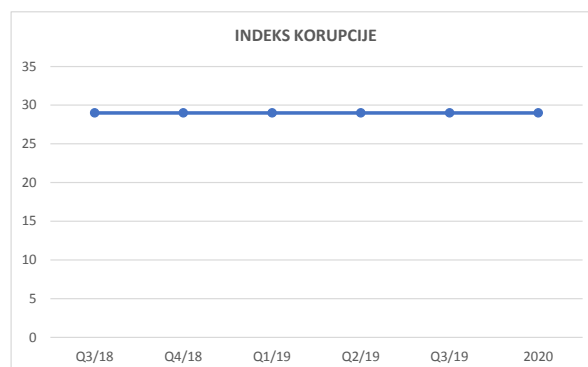
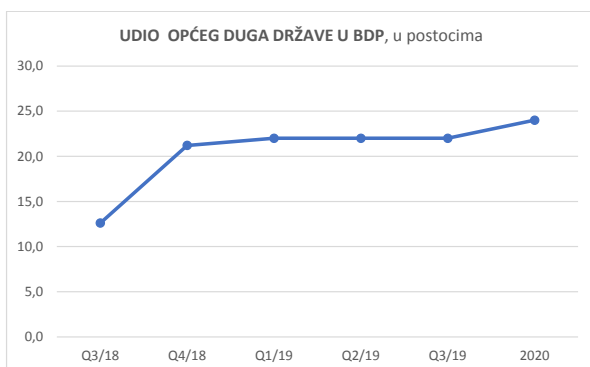
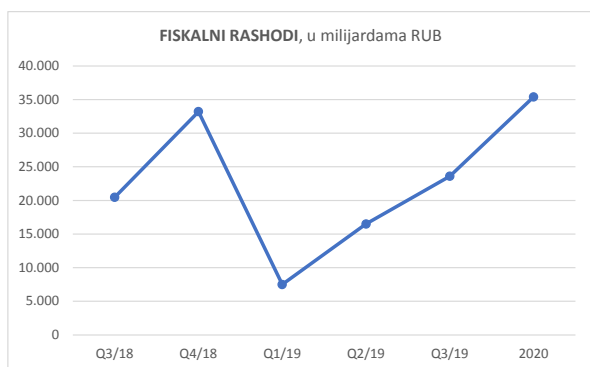
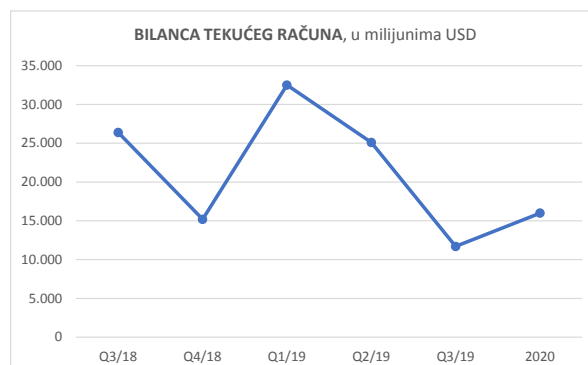
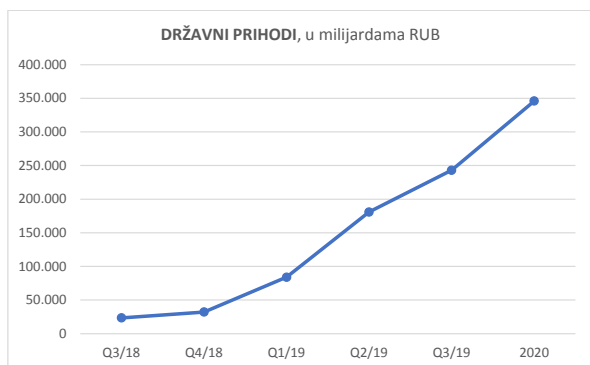
Tel. +385 1 37 55 038, 37 55 039, konz 37 55 904

Fax: +385 1 37 55 040, konz 37 05 982

IZVORI

Agencija za investicije i konkurentnost
Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva
Hrvatska poljoprivredna agencija
Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta
Ministarstvo financija, Carinska uprava
Hrvatska gospodarska komora
Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske
Središnji državni portal, Izvozni portal
Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Gospodarska diplomacija
Industrijska strategija RH 2014-2020.
Europska unija
Europska komisija
The World Bank
Transparency International
Euromonitor International
UN Comtrade
DSM
EFPIA – European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations
Ured Predsjednika Ruske federacije
Vlada Ruske federacije
Središnja banka Ruske federacije
Ministarstvo vanjskih poslova Ruske federacije
Ministarstvo gospodarskog razvoja Ruske federacije
Ministarstvo financija Ruske Federacije
Ministarstvo industrije i trgovine Ruske Federacije
Savezna porezna uprava Ruske Federacije
Savezna carinska uprava Ruske federacije
Savezna služba za statistiku Ruske federacije
Agencija za tehnološki razvoj Ruske federacije
Ruska agencija za investicije

PRILOZI

Izdavač: **Hrvatska gospodarska komora**

Za izdavača: **Luka Burilović**

Pripremio: **Parlov Digital Intelligence**

Autori publikacije: **Natalija Parlov**, doktorand
Željko Sičaja, doktorand

Lektura: dr.sc. **Ozana Ramljak**

Korisnik projekta: **Hrvatska gospodarska komora**
Rooseveltov trg 2, 10000 Zagreb
Tel.: +385 1 4561 555
E-mail: hgk@hgk.hr
www.hgk.hr

Dizajn i prijelom: **Parlov Digital Intelligence**

Zagreb, listopad 2018.

Više informacija o EU fondovima: www.strukturnifondovi.hr

HGK.HR